

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

«Національна ідентичність на тлі глобальних конфліктів»

14 листопада 2024 р.

УДК 100.314/316

Національна ідентичність на тлі глобальних конфліктів: збірник матеріалів наук.-практ. семінару, Київ, 14 листопада 2024 р. К., 2024. 122 с.

Збірник укладено за матеріалами науково-практичного семінару «Національна ідентичність на тлі глобальних конфліктів», проведеного колективом кафедри філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України, в межах заходів «Тижня філософії» присвяченого до відзначення Всесвітнього дня філософії. Представлені наукові дослідження є важливим внеском у розвиток формування національної самоідентичності в учнів, студентів та аспірантів, формування у здобувачів освіти національно-культурної ідентичності, виховування молодого покоління.

Редакційна колегія: Савицька І.М., канд. філос. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц.; Лаута О. Д., канд. філос. наук, доц.; Матвієнко І. С., канд. філос. наук, доц.; Шинкарук В. Д., д-р. філол. наук, проф.; Додонова В. І., д-р. філос. наук, проф.; Балалаєва О.Ю., канд. пед. наук, доц.; Вакулик І. І., канд. філол. наук, доц.; Гейко С. М., канд. філос. наук, доц.; Гольцов А. Г., д-р. політ. наук, доц.; Горбатюк Т. В., канд. філос. наук, доц.; Кичкирук Т.В., канд. філос. наук, доц.; Супрун А. Г., канд. філос. наук, доц.; Чорноморденко Д. І., канд. філос. наук, доц.; Христюк С. Б. канд. іст. наук, доц.; Самардак Д. В., асист.; Притика О. І., асист.; Шеховцова-Бурянова В. А., асист.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 5 від 19 листопада 2024 року.

Роботи подано в авторській редакції. Автори робіт відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2024
© Автори, 2024

ЗМІСТ

<i>Телешецький Олександр Іванович,</i> КАТЕГОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ	8
<i>Сірко Андрій Леонідович,</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	10
<i>Зварун Богдан Ігорович,</i> ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ	11
<i>Гусар Євген,</i> ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЧИННИК ВРАЗЛИВОСТІ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ	14
<i>Богущький Владислав,</i> ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	16
<i>Ахрамчук Анастасія,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	21
<i>Нестеренко Андрій,</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	24
<i>Абалмасов Владислав,</i> ДІАСПОРА ТА ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	26
<i>Орел Олександр,</i> РОЛЬ КУЛЬТУРИ ТА МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	26
<i>Войтенко Дмитро,</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ КОНФЛІКТІВ	28
<i>Кучеренко Таїсія,</i> ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЛЮДИНИ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА	29
<i>Устименко Юлія,</i> КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ, ЯК НАЦІОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ	31

<i>Черненко Діана Валеріївна,</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	32
<i>Ясенова Діана Ігорівна,</i> МОВА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ	34
<i>Запорожченко Марина Ігорівна,</i> ВЕРСІЇ УКРАЇНОГЕНЕЗУ	36
<i>Шишкіна Валерія Сергіївна,</i> МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	39
<i>Тимошук Каріна Олегівна,</i> МОВНИЙ ЧИННИК В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА СУСПІЛЬНУ ЄДНІСТЬ	41
<i>Kovalova S.,</i> THE ISSUE OF NATIONAL UKRAINIAN IDENTITY DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	43
<i>Куцолабська Анастасія Юріївна,</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	44
<i>Білошанка Мар'яна Олександрівна,</i> ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙНИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНИ	46
<i>Бровченко Софія Олегівна,</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	48
<i>Бушло Іванна Віталіївна,</i> РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ФАКТОР КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	50
<i>Свириденко Олександра Валеріївна,</i> ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	52
<i>Руденко Анна Олексіївна,</i> КИЇВСЬКА РУСЬ ЯК ВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	54

<i>Котлярова Діана Миколаївна,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЕВОЛЮЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	57
<i>Барановська Каріна Тарасівна,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	59
<i>Головко Антон Вікторович,</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ	60
<i>Білоцерковець Валерія Олександрівна,</i> КУЛЬТУРНА ПЯМ'ЯТЬ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	61
<i>Максимова Анастасія Олексіївна,</i> МОВА І КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	63
<i>Опренчук Ангеліна,</i> ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ	65
<i>Велієва Вероніка Миколаївна,</i> УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ОСНОВА ІДЕНТИЧНОСТІ	66
<i>Хоменко Анна Олександрівна</i> НАЦІОНАЛЬНІ СИМВОЛИ ЯК ПРОЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ	68
<i>Владислава Флуєрар,</i> ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ТА ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	70
<i>Рожкова Вероніка Олександрівна,</i> ЕТНІЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВЗАЄМОДІЯ ЧИ КОНФЛІКТ?	72
<i>Білич Мілана Сергіївна,</i> ФЕНОМЕН МОВИ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНОГО ЕЛЕМЕНТУ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	74
<i>Музика Дмитро Олексійович</i> ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ	75
<i>Ратушний Демид Миколайович,</i> ФЕНОМЕН РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ СВІДОМІСТЬ	76

<i>Бабій Іван Олександрович,</i> ВПЛИВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ, ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТА МОСКОВІЇ (XV-XVIII СТ.)	77
<i>Циганов Олександр Олександрович,</i> МОВА ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ	79
<i>Дзюбко Костянтин Сергійович,</i> ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЯК ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ВПЛИВАЄ НА НАШЕ СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛЬНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ	81
<i>Щипалкін Єгор Сергійович</i> ІДЕНТИЧНОСТЬ УКРАЇНЦІВ ТА РЕАЛІЇ СУЧАСНОСТІ	83
<i>Балуба Іван Ігорович,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	84
<i>Горобець Артем Борисович,</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	86
<i>Мельник Аліна Ігорівна,</i> ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	88
<i>Вознюк Аліна Артемівна,</i> МОВА ЯК НОСІЙ КУЛЬТУРИ ТА ІСТОРІЇ	90
<i>Труш Ігор Анатолійович,</i> ФЕНОМЕН РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	91
<i>Широка Наталя Сергіївна,</i> УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917-1921 РОКІВ	93
<i>Білецький Дмитро Юрійович,</i> РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОБУДЖЕННЯ	95
<i>Вергун Денис Володимирович,</i> РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ФАКТОРИ СТАНОВЛЕННЯ	97
<i>Салатний Роман Володимирович,</i> ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ І ПРИЧИНИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	99

<i>Мозговий Максим,</i> ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МОЛОДІЖНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ	100
<i>Гевелюк Ілля Максимович,</i> АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ	102
<i>Саух Діана Валеріївна,</i> ДЕМОГРАФІЧНА ПРОБЛЕМА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ПРИЧИНИ КРИЗ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХ ВРЕГУЛЮВАННЯ	104
<i>Клименко Сергій Миколайович,</i> ЗМІНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ	105
<i>Марущак Олег Ігорович,</i> РОЛЬ МОВИ У НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	107
<i>Олійник Віктор Петрович,</i> РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ	108
<i>Броварець Микита Євгенович,</i> ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА САМОІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК КЛЮЧ ДО ОСМИСЛЕННЯ ПРИРОДИ ЛЮДИНИ	110
<i>Хоменко Денис Олександрович,</i> ГЛОБАЛЬНІ КОНФЛІКТИ ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	111
<i>Гмирко Віталій Сергійович,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: КРИЗА САМОВИЗНАЧЕННЯ	113
<i>Мостовенко Андрій Васильович,</i> ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНЦІВ	114
<i>Ковтун Євгеній Вікторович,</i> СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	116
<i>Доценко Владислав Олександрович,</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ - СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	118
<i>Якимеко Дмитро Олегович,</i> МОВА ЯК КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ	119
<i>Чайковський Олександр Павлович</i> ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА САМОІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК КЛЮЧ ДО ОСМИСЛЕННЯ ПРИРОДИ ЛЮДИНИ	122

Телешецький Олександр Іванович,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ*

КАТЕГОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ

Російсько-українська війна триває вже майже 1000 днів.

На думку деяких російських політиків Україна мала капітулювати до 27.02.2022. Не дуже вірили в нас і наші західні партнери. Та ми і самі мали певні сумніви в спроможності вистояти потужній навалі ворога. Але тим не менше ми є і ми міцнішаємо. Всупереч російським наративам ми проявили справжню національну стійкість. Яке ж її підґрунтя?

Перше і головне, що ми зрозуміли – свою відмінність від росіян. Ми почали відчувати потребу формування, розвитку та збереження української національної ідентичності, як вирішальної складової національної стійкості у нашому швидкоплинному світі, де культури і традиції постійно розвиваються, а також де, на величезне здивування і на превеликий жаль, можливі війни на знищення однієї нації іншою.

Україна дуже довго складалася ніби з окремих харчових інгредієнтів до страви, які існували самі по собі. Але війна сприяла тому, що вода закипіла і інгредієнти почали взаємодіяти та перетворюватися в одне ціле.

Ці інгредієнти – умовні типи ідентичностей, що наявні в сучасному українському суспільстві. Зокрема, пострадянська ідентичність представлена тими, кому сьогодні за 50 (хоча і не обов'язково). Частина цих людей продовжують перебувати в полоні ілюзії «як нам було добре в СРСР».

Антиукраїнська (більшою мірою – проросійська) ідентичність, представлена людьми, які відмовляють Україні в праві на існування, вважають її штучним утворенням, яке повинно розпастися на користь держав-сусідів.

Українська етнічна або інтегрально-націоналістична ідентичність, звернена у минуле.

Відносно нова проєвропейська ідентичність, у якій домінують економічні чинники.

Представлена у нас і аідентичність. Відсутність ідентичності. Люди світу, які вважають себе вільними від ідентичності.

Ну і остання, українська національна (громадянська) ідентичність, для представників якої етнічна приналежність не є перепорою для ідентифікації себе українцями.

З одного боку, ідентичність охоплює спільну історію, мову, звичаї, цінності та традиції, які визначають спільноту. Це нематеріальна складова, яка пов'язує нас разом, виховуючи почуття приналежності, гордості та єдності. З іншої, як писав видатний іспанський філософ Ортега-і-Гасет: «Просто так собі люди гуртом не живуть, такий зв'язок а ргіогі існує тільки в родині. Спільноти, що входять до держави живуть разом задля чогось: це спільність намірів, прагнень, великого пожитку. Гуртом живуть не для того, аби бути вкупі, а щоб робити щось укупі».

Важливим також є розуміння того, що ми повинні відійти від усвідомлення формування національної ідентичності як процесу лише історичної тяглості: від умовних трипільців до сучасних українців. Цей підхід активно використовувався у минулому і був актуальним ще у ХІХ столітті. Але сучасна методологія історичної науки дивиться на історичний процес дещо по-іншому. Питання не у тому, що ми маємо право на захист від зовнішньої агресії, тому що населяємо цю територію ще від трипільців і маємо на неї право.

Обґрунтуванням нашого спротиву є те, що ми зараз проживаємо на цій території і сучасна Україна увібрала в себе різні культурні, соціальні та інші традиції попередників, які власне роблять сьогодні Україну Україною. І у нас є право і обов'язок захищати такий національний спосіб існування у сучасності. А також у нас є плани на майбутнє, які можемо втілити тільки ми, тому що наш досвід і складові, що становлять українську культуру, є унікальними.

При такому підході національні меншини, їх культура, традиції та спосіб життя вплинули на формування сучасної України так само як і спосіб життя, культура та традиції титульної нації. І ці меншини мають таке ж право називатися українцями як і усі інші громадяни сучасної України.

Українську ідентичність ми розглядаємо як складне багатовимірне поєднання минулого, сучасного і майбутнього. Наша українська ідентичність є унікальною. Приймавши її, ми зможемо не тільки перемогти ворога, а й розбудувати нашу державу для сучасників та для майбутніх поколінь.

При такому підході, національна стійкість – це здатність нації адаптуватися, протистояти викликам і відновлюватися після невдач. Ці два поняття – стійкість і ідентичність – нерозривно пов'язані між собою, і, плекаючи та захищаючи нашу ідентичність, ми зміцнюємо нашу колективну силу, стійкість та здатність дивитися в майбутнє.

Сірко Андрій Леонідович,
*аспірант кафедри філософії
та міжнародної комунікації*
Науковий керівник: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Українська національна ідентичність завжди була на перехресті історичних подій, політичних трансформацій та культурних впливів. Відтак, в умовах сучасних викликів, які включають зовнішні загрози та внутрішні соціально-політичні зміни, проблема національної ідентичності України набуває особливої актуальності. Зокрема, в умовах російської агресії, війни та глобалізаційних процесів, національна ідентичність стає не лише питанням культурного самовираження, а й важливою складовою національної безпеки та соціальної стабільності.

Війна з Росією, розпочата у 2014 році та особливо загострена у 2022 році, стала потужним каталізатором процесів, що безпосередньо впливають на українську національну ідентичність. В умовах військової агресії народжується новий тип національної єдності, зміцнюється патріотизм, формуються нові символи та культурні коди. Важливим аспектом є те, як війна сприяє консолідації українців навколо спільних цінностей, таких як свобода, незалежність, європейський шлях розвитку та національна гідність. Цей процес не тільки веде до зміцнення самосвідомості, але й дозволяє сформувати нову національну ідентичність, яка базується на спільному досвіді протистояння зовнішньому ворогу.

Попри відчутне зростання патріотизму, сучасна українська нація стикається з низкою внутрішніх викликів, які також впливають на її ідентичність. Соціальні, мовні та культурні розмежування між різними регіонами, а також суперечності у ставленні до певних елементів національної спадщини, ставлять перед Україною завдання подолати ці бар'єри. Проблеми, пов'язані з розмаїттям мовних і культурних традицій на сході та заході України, визначають необхідність знаходження компромісів та порозуміння в межах національної спільноти.

Одним з таких викликів є мовне питання. Протягом багатьох років в Україні існувала ситуація, коли російська мова була популярною в багатьох регіонах, особливо на сході та півдні. З початком війни та агресії Росії, багато українців розглядають мову як важливий елемент національної ідентичності, що призводить до складних суспільних дебатів щодо статусу мови в державі та національного єднання.

В умовах глобалізації, коли світ стає дедалі взаємозалежнішим, національні ідентичності часто стикаються з викликами, пов'язаними з іншими

культурами та ідеологіями. Україна, прагнучи інтегруватися в європейське співтовариство, відчуває потребу у зміцненні своєї ідентичності як частини Європи, але одночасно зберігаючи свою унікальність і самобутність. Відносини з Європейським Союзом та його культурними цінностями виступають у якості контексту для трансформації української ідентичності, визначаючи її місце в глобальному світі. Українці мають змогу знайти своє місце на континенті, де велике значення мають демократія, права людини, свобода та права національних меншин.

Освіта та культура займають важливе місце у процесі формування національної ідентичності. В умовах сучасних викликів важливо створити такі освітні та культурні платформи, які сприятимуть вихованню нової генерації українців, здатних інтегруватися в глобальний світ, зберігаючи при цьому свою національну самобутність.

Інформаційна війна, яка є складовою частиною війни з Росією, також має значний вплив на національну ідентичність. Українська інформаційна політика повинна бути спрямована на формування позитивного іміджу країни, боротьбу з дезінформацією та поширенням проросійських наративів, а також на зміцнення національної свідомості через медіа, соціальні мережі та інші комунікаційні канали.

Після завершення війни Україні буде необхідно приділити увагу відновленню та консолідації національної ідентичності в умовах економічного та соціального відновлення. Суспільство може зіштовхнутися з новими викликами, пов'язаними з інтеграцією тих, хто повертається з війни, реабілітацією ветеранів та подоланням економічних наслідків конфлікту.

Національна ідентичність також може зазнати змін в умовах розвитку цифрових технологій та глобальних викликів, зокрема в контексті боротьби з екологічними загрозами, соціальною нерівністю та змінами на світовій політичній арені. Збереження та посилення української ідентичності буде потребувати від громадян, уряду та науковців гнучкості, інноваційного підходу до культурних процесів, а також активної участі у формуванні стратегії національного розвитку в нових умовах.

Зварун Богдан Ігорович,
аспірант 1 курсу

Науковий консальтант: Культенко В.П.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ*

ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ

Збереження національної ідентичності України є найголовнішим завданням в умовах військового вторгнення та численної кількості військових

та інших злочинів, які вчиняє російська федерація, в тому числі проти української культури та ідентичності. Ця загроза підкріплена тим, що російська агресія, як зазначає В. Коцур, не обмежується лише військовими діями, а активно здійснюється у культурному, інформаційному та релігійному полі з метою дестабілізації українського суспільства та формування «подвійної ідентичності» у певної частини українців [1]. В той же час, війна ставить на порядок денний питання існування української національної ідентичності, оскільки, як зазначає С. Бойко, конфлікти мов та ідентичностей у поєднанні з глобалізацією можуть призводити до розмивання національно-культурних основ, формування «подвійної ідентичності» та втрати самобутності [2].

В свою чергу, на тлі військової мобілізації та економічних труднощів, постають питання та виклики, що пов'язані з радикалізацією влади, боротьби з корупцією, згортання свобод, необхідності інтеграційних реформ та соціально-економічного розвитку. Розуміння цих викликів є необхідним для побудови стратегії, яка дозволить зберегти та розвивати національну ідентичність у складних умовах. В межах даного наукового дослідження розглядаються внутрішні загрози для національної ідентичності України, що можуть виникнути та нести значну загрозу існування демократичної українською держави та вільного українського суспільства.

Українська ідентичність з її демократичними та плюралістичними основами опиняється під загрозою в умовах наростаючого централізованого державного контролю, спричиненого війною. Для протидії зовнішній агресії держава змушена посилювати свої адміністративні механізми та обмежувати певні демократичні інститути, що в подальшому без належного контролю та обмежень можуть призвести до становлення в Україні антидемократичних режимів та настроїв з подальшим розширенням обмеження прав та свобод громадян України під приводом опору зовнішнім загрозам та військовій агресії. Такі негативні явища можуть проявлятися через концентрацію влади, обмеження свободи слова, права на вільне пересування та працевлаштування або навчання тощо. Хоча введені на початку повномасштабного вторгнення заходи були спрямовані на підтримку стабільності та виживання української державності, у довгостроковій перспективі введені владою обмеження можуть створювати загрозу для демократичних принципів, на яких базується сучасна українська ідентичність. Радикалізація влади та суспільних настроїв також можуть призводити до виникнення в подальшому ще більш агресивнішої державної цензури, що призведе до зростання нетерпимості та різного виду насилля всередині українського суспільства.

Такий контекст сприяє формуванню поляризованого суспільства, у якому домінує риторика «ми проти них» та «хто пропонує іншу точку зору – той зрадник». Такі явища ставлять під загрозу не лише міжкультурний діалог та співпрацю України з іншими країнами державами світу, які підтримують Україну, а й загальну національну єдність, адже подібна поляризація підриває можливість конструктивного суспільного діалогу та в перспективі буде породжувати явища відмови представників українського суспільства від своєї ідентичності у зв'язку із її образливим та безальтернативним характером.

Для національної ідентичності України, яка базується на прагненні до свободи та демократії, це створює загрозу, адже суспільство може втратити інтерес до політичної активності, що підірве розвиток громадянських інститутів та свободи вираження думок.

Корупція є однією з найглибших проблем українського суспільства, що чинить негативний вплив на всі аспекти соціально-економічного та політичного життя країни. Відсутність боротьби з корупцією підриває довіру громадян до державних інститутів та гальмує економічний розвиток, створюючи атмосферу безнадії та несправедливості. Для української ідентичності корупція є особливо небезпечною, оскільки вона суперечить основним цінностям національної справедливості та рівності, які існують в українському суспільстві та на подолання якої існує великий суспільний запит.

Ефективна боротьба з корупцією вимагає як ряд адміністративних заходів, що пов'язано з систематичним та неупередженим притягненням корупціонерів до кримінальної відповідальності, так і глибокої реформи системи державного управління, в основі якої мають бути наявні прозорість, підзвітність та недопущення конфлікту інтересів. Подолання корупції не лише сприятиме побудові національної єдності, але й зміцнить демократичні засади українського суспільства, що є основою для розвитку національної ідентичності.

Процес європейської інтеграції, що включає потенційний вступ України до ЄС та НАТО, ставить перед Україною значні виклики, пов'язані з адаптацією до європейських стандартів у правовій, економічній та соціальній сферах. Вступ до цих міжнародних структур є важливим кроком для закріплення безпеки та стабільності в Україні, але він також вимагає суттєвих реформ, що зачіпають усі сфери суспільного життя.

Для підтримки та зміцнення національної ідентичності у цьому контексті важливо не лише впроваджувати необхідні реформи, але й забезпечувати тісні зв'язки з українською діаспорою за кордоном. Створення культурних домів та українських центрів у різних країнах сприятиме популяризації української культури та поширенню знань про Україну, що стане основою для підтримки української ідентичності у міжнародному просторі. Водночас, інтеграційні процеси можуть викликати певне занепокоєння серед населення через можливу втрату частини національної самобутності, що потребує виваженого підходу до євроінтеграційних реформ.

Сталий економічний розвиток, в тому числі, розвиток підприємництва та робочих місць в Україні є фундаментом для збереження та зміцнення національної ідентичності. Війна призвела до значних економічних втрат та відтоку кадрів, що ослаблює потенціал країни. Важливим завданням для України є створення сприятливих умов для ведення бізнесу та розвитку підприємництва, що може забезпечити стабільність та зайнятість, а також підтримати економічну незалежність країни.

Соціальна політика має особливе значення для формування національної ідентичності, оскільки вона визначає умови для розвитку та інтеграції молодих поколінь у суспільство. Держава має сприяти розвитку молодих сімей,

підтримувати народжуваність через соціальні виплати, а також забезпечувати доступ до якісної освіти. Такий підхід сприятиме вихованню громадян, здатних активно брати участь у розбудові країни та захисті національних інтересів.

В умовах війни та зовнішньої загрози Україна стикається з численними викликами, що можуть мати серйозний вплив на збереження та розвиток національної ідентичності. Збереження національної ідентичності вимагає зваженого підходу до вирішення таких проблем як збереження необхідного балансу щодо захисту національної ідентичності зі збереженням там дотримання прав і свобод, а в подальшому недопущення їх обмеження або проблем боротьби з корупцією, євроінтеграцією з необхідними реформами та економічного та соціального розвитку країни. Кожне рішення, що приймається в Україні представниками української влади має враховувати довгостроковий вплив на соціальну згуртованість, культурну самобутність та демократичні цінності в Україні. Для забезпечення сталого розвитку України необхідне збереження демократичних інститутів, подолання корупції та активне впровадження євроінтеграційних реформ. Це дозволить Україні зберегти національну ідентичність, засновану на свободі, незалежності та справедливості, і стати частиною європейського співтовариства на основі рівноправного партнерства та культурного взаєморозуміння.

Література

1. Коцур В. Українська ідентичність в умовах «гібридної» війни Російської Федерації проти України // Society. Document. Communication (2021) Ed. 13. 83 – 105.
2. Бойко С. Формування національно-культурної ідентичності українського суспільства: сучасні виклики і загрози // Українознавчий альманах. Випуск 29.

Гусар Євген,
студент ПО 24003б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЧИННИК ВРАЗЛИВОСТІ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ

Національна ідентичність є важливим елементом для розвитку будь-якої держави. Вона впливає на стабільність суспільства, формує його цінності, культурні традиції та підґрунтя для стійкості перед зовнішніми та внутрішніми загрозами. Україна, яка пройшла складний шлях у боротьбі за незалежність та самовизначення, є прикладом того, як проблеми з формуванням національної

ідентичності можуть призвести до дестабілізації та вразливості держави. Розглянемо основні аспекти цієї проблематики на прикладі історичного розвитку української державності.

Завоювання українських земель різними імперіями, зокрема Річчю Посполитою, Російською імперією, а згодом і Радянським Союзом, істотно вплинуло на процес формування національної ідентичності українців. Колоніальні уряди неодноразово прагнули асимілювати українське населення, що призвело до втрати значної частини культурної спадщини, традицій та мови. Імперські уряди Росії та Польщі намагалися поширити на українські землі свою мову, релігію, культурні цінності, що призвело до послаблення самоусвідомлення українського народу. Діяльність, спрямована на русифікацію та колонізацію, систематично пригнічувала розвиток української культури, що викликало кризу національної ідентичності.

Особливий вплив мав Радянський Союз, де проводилася політика культурної асиміляції та знищення української інтелігенції, яка підтримувала національне відродження. Репресії проти українських культурних діячів, обмеження у використанні української мови та запровадження російської як основної призвели до того, що українці часто втрачали відчуття єдності та належності до власної нації. Це заклало основи для глибоких протиріч у суспільстві, які актуальні і в сучасній Україні.

Сьогодні питання національної ідентичності залишається актуальним і виступає важливим фактором у формуванні суспільної стабільності в Україні. Однією з найбільших проблем є розподіл між російськомовним та українськомовним населенням, особливо в східних і південних регіонах країни, де традиційно був сильний вплив Росії. Цей поділ ускладнює процес консолідації нації і робить країну вразливою до інформаційного та культурного впливу з боку Росії, яка використовує цю ситуацію для дестабілізації внутрішньої ситуації в Україні.

Зовнішні сили, такі як Росія, активно намагаються впливати на національну ідентичність українців шляхом інформаційних атак, пропаганди та підсилення регіональних суперечностей. Поляризація суспільства щодо мовного питання, поглядів на історичне минуле та геополітичний вибір (ЄС чи союз із Росією) є однією з форм прояву слабкості національної ідентичності. Цей поділ ускладнює не тільки політичний діалог, але й впливає на питання обороноздатності країни, адже відчуття спільної національної ідентичності є важливим мотиватором для захисту своєї держави.

Одним з основних елементів національної ідентичності є мова. Українська мова, що зазнавала тиску протягом століть, стала символом національного відродження після здобуття незалежності у 1991 році. Однак, процес відновлення позицій української мови досі не завершено. Проблема двомовності, особливо у східних регіонах, де російська мова залишається домінуючою, перешкоджає консолідації суспільства та створює основу для конфліктів на мовному ґрунті. Важливість української мови як державної є не лише питанням культури, але й питанням національної безпеки. Мова виконує

функцію об'єднуючого фактору для населення країни, а її підтримка та розвиток сприяють зміцненню національної ідентичності.

Культурна ідентичність є ще одним ключовим елементом у формуванні національної свідомості українців. Історична пам'ять відіграє значну роль у створенні єдності нації та забезпеченні стабільності суспільства. Однак, неоднозначне ставлення до історичних подій, зокрема періоду Другої світової війни, спричиняє розбіжності в суспільстві. Наприклад, питання оцінки діяльності таких діячів, як Степан Бандера, викликає суперечки та ділить українське суспільство на протилежні табори. Відсутність єдиного погляду на історію створює підґрунтя для маніпуляцій з боку зовнішніх сил, які використовують історичні суперечки для дестабілізації ситуації в країні.

Реабілітація українських культурних діячів, які боролися за незалежність, а також визнання трагедій, таких як Голодомор, є необхідними кроками для формування здорової національної пам'яті. Важливість історичної пам'яті полягає у створенні спільного почуття приналежності до нації, що сприяє зміцненню національної ідентичності.

Проблеми національної ідентичності значною мірою впливають на вразливість суспільства та держави. Український історичний досвід яскраво демонструє, що відсутність стабільного та чіткого національного самовизначення стає приводом для розбіжностей у суспільстві та об'єктом маніпуляцій з боку зовнішніх сил. Для зміцнення національної ідентичності Україні необхідно продовжувати роботу над підтримкою державної мови, формуванням єдиної історичної пам'яті та сприянням культурного відродження. Це стане основою для національної безпеки та стабільного розвитку українського суспільства, яке зможе протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам та консолідуватися на основі спільних цінностей та ідеалів.

Богуцький Владислав,
студент ПО 240026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

На сьогоднішній день війна України з росією триває понад 10 років, і мабуть одна з важливих проблем українського суспільства на сьогодні – це національна ідентичність.

«Щоразу, коли ми беремо телефон, вмикаємо комп'ютер, планшет або телевізор, ми маємо вмикати критичне мислення. Відрізняти правду від брехні.

Обходити стороною інформаційні звалища. Читати далі, ніж заголовок. Сумніватися. Це дуже важливо. Перевіряти будь-яку інформацію в декількох джерелах. Шукати першоджерело. Зберігати холодну голову» - наголосив на відкритті всеукраїнського форуму «Україна 30. Культура, медіа, туризм» Президент України Володимир Зеленський.

Історичні дані стверджують що перша згадка про Україну міститься у Київському літописі близько 1187 року: «830 років тому – в 1187 році – з'явилася перша письмова згадка слова «Україна». Про первинне значення, про те, яка еволюція відбулася із цією назвою, як вона трансформувалась та набувала нових змістів і стала назвою країни, а потім і держави, – Радіо Свобода розпитувало істориків Кирила Галушка та Андрія Плахоніна. На їхнє переконання, саме з цього моменту можна вести відлік ідентичності українців як народу, держави, єдності.

На сьогодні це питання дуже актуальне, тому що під час російсько-українського конфлікту на свідомість українців дуже впливає дезінформація та пропаганда, які поширюються за допомогою сучасних технологій та мають наслідком загрозу державній безпеці. Основні зусилля пропаганди спрямовані на залякування та зневіру українців, визначив керівник Центру стратегічних комунікацій Ігор Соловей. Зокрема, за його словами, не випадково ще до початку вторгнення в мережі з'являлися кадри величезного угруповання російських військових поблизу кордонів з Україною та відео з рухом ешелонів військової техніки на захід — це мало на меті залякати українців міццю «другої армії світу» і таким чином схилити їх до думки, що спротив марний. Особливо чутливо це на окупованих територіях, таких як Донецька та Луганська області, що знаходяться під повним інформаційним та політичним впливом кремля.

Ось про що йдеться у одній з статей за цією темою: «Із розвитком технологій у сфері масової комунікації Україна і світ постають перед новими викликами. Одним із найскладніших і найпідступніших сьогодні є дезінформація. Бо чи не несе загрози отримана мільйонами людей “новина” про “розп'ятого хлопчика” на Донбасі, про безпечність чи взагалі відсутність коронавірусу, про те, що конкурент на виборах — наркоман, алкозалежний тощо?» Автор підкреслює силу пропаганди та її різноманіття, що є важливими аспектами для її максимального впливу.

Піддаючись пропаганді ворога, людина наражає на небезпеку інших людей, є багато випадків, коли зрадники видають позиції підрозділів ЗСУ, також передавали дані промислових цехів та інших важливих об'єктів інфраструктури. Одним з прикладів є випадок, який стався на Київщині. Сім'я, а саме батько і син співпрацювали з російськими спецслужбами: «Зазначається, що завербовані батько і син допомагали готувати ракетні удари РФ по столичному регіону. Зокрема, вони повідомляли про геолокації базування Сил оборони, в тому числі військовослужбовців Сил спеціальних операцій Збройних сил України». Нажаль, таких випадків числиться чимало.

Серед колаборантів знаходяться і військові. До прикладу, недавній випадок пов'язаний з молодим офіцером ЗСУ, який також здавав позиції українських військових на Покровському напрямку, про це йдеться у статті на

сайті «Новини»: «У Донецькій області правоохоронці затримали 26-річного військовослужбовця ЗСУ, якого підозрюють у державній зраді через співпрацю з країною-агресором РФ, повідомляє офіс генпрокурора в середу, 18 вересня. Офіцер однієї з бойових бригад ЗСУ, за даними слідства, мав проросійські погляди, тому у липні 2024 року вийшов на представника ворожої спецслужби та розпочав співпрацю». За це ворожі спецслужби обіцяли чималу винагороду - 1млн рублів, проте грошей зрадник так і не отримав.

Як можна побачити з наведених прикладів, під вплив пропаганди може потрапити кожен, тому дуже важливими є освіта, патріотичне виховання, популяризація національних цінностей, історії, культури й мови України – це потужні інструменти, що допомагають створити свідоме, відповідальне суспільство, яке може розрізняти дезінформацію та захищати власні інтереси.

Знання про свою культурну спадщину й історію допомагають не тільки протистояти зовнішньому тиску, але й формують глибоке розуміння та повагу до інших народів.

На сьогодні Апарат Ради національної безпеки і оборони України та Центр протидії дезінформації (ЦПД) ведуть активну боротьбу з дезінформацією населення України. Ще у 2022 році українськими ІТ-компаніями за підтримки Міністерства цифрової трансформації України та у співпраці з Київською школою економіки (KSE), було створено фонд для боротьби з дезінформацією - TruthFund. Їхнім головним завданням стало поширення у всьому світі достовірної інформації про війну росії проти України. Кожна людина на планеті має право знати достовірну правду про цей конфлікт.

Окрім того ЦПД має партнерів серед неурядових і міжнародних організацій, зокрема United24, Molfar та інші. Відтак фахівці ЦПД постійно моніторять 150 ТікТок-каналів, 101 Ютуб-канал, 280 Фейсбук-акаунтів, 449 телеграм-каналів, 156 іноземних інтернет-ресурсів, ресурси 296 різних організацій, які поширюють свій контент, і 812 спікерів, які поширюють дезінформацію українською, російською, німецькою, англійською мовами.

«Дій багато, але зупинимося на тих, які були за останній час. Операція “Майдан-3”. Ви всі її чули. Багато хто сміявся з назви. Насправді назву не ми придумали й не розвідка придумала. Росіяни дійсно назвали цю операцію з дискредитації української влади, зокрема, її уявної нелегітимності “Майдан-3” у своїх офіційних документах, які розвідка отримала. І ми бачили ці документи. Апогей цієї операції розрахований на травень і вона буде тривати протягом усього літа. Нами спільно з ГУР було ухвалене рішення увійти в комунікацію на ранніх етапах і повністю розкласти, з чого ця кампанія складається, які спікери до неї залучені. І загалом комунікація щодо цієї теми у нас була велика і вдалося збити першу хвилю. Зараз ця кампанія триває у західних медіа й на західні аудиторії, зокрема в мережі X, з організацією сітки блогерів і медіаресурсів, які поширюють наративи на кшталт “Путін провів вибори й він — демократ, а Україна вибори не проводить і її президент нелегітимний”. Відтак вони переконують, що не треба Україні допомагати зброєю» - Андрій Коваленко, керівник ЦПД.

«Протидія дезінформації - перший пункт Плану внутрішніх дій, який доручив розробити президент», - Дмитро Литвин, радник Зеленського. Цей план дій, який має посилювати Україну внутрішньо, за його словами, очікується він через два тижні.

Ефективною боротьбою з пропагандою є категорична відмова від російського контенту відео та музики, науки, зокрема історії, яку ворог безсоромно краде у нашого народу та переписує на свій лад, видаючи за достовірні фальшиві історичні факти та події. Відмова від москальської мови є одним з важливих моментів у руйнуванні національної ідентичності.

Вище перелічені явища мають іншу сторону впливу на суспільство. Розуміючи справжній масштаб проблеми, українці сьогодні дуже активно приймають участь в українізації суспільства. Багато уваги приділяється вивченню української, національної мови, літератури, дослідженням національної історії та культури України і її відновлення, висвітлення правдивих подій у світі, популяризація української культури, літератури, музики. «Зрештою, після повномасштабного вторгнення станом на лютий 2024 року переважна більшість українців – 66% – вважають, що російську мову потрібно усунути з офіційного спілкування. Лише 3% вважають, що російська мова має отримати статус другої державної. І 24% вважають, що російська мова може стати офіційною в регіонах, де більшість цього бажають. Серед 24%, які підтримують офіційний статус в окремих регіонах, 15% при цьому проти того, щоб російська мова стала в офіційною в їх регіоні. Хотіли би, щоб стала офіційною в їх регіоні – 7% (ще 1% не визначилися із своєю позицією). Таким чином, на 2024 рік в Україні є 10% тих, хто хотів би бачити російську мову або офіційною у своїй області, або взагалі другою державною. Натомість 81% або бажають її усунення з офіційного спілкування на всій території, або проти її використання у своєму регіоні» - таку статистику висвітлює прес-реліз, підготовлений виконавчим директором КМІС Антоном Грушецьким.

Тому можемо констатувати, що цей всебічний процес допомагає ефективно протистояти ворогу в інформаційній війні, що в свою чергу ефективніше формує національну ідентичність українців. До того ж, на мою думку, якщо громадянин України ідентифікує себе як справжній українець, то він якоюсь мірою зобов'язаний усіма доступними йому способами, протидіяти розвитку російської пропаганди, культури та іншого москальського продукту в своїй державі.

Інформаційна війна та пропаганда є потужними інструментами, які активно використовуються під час сучасного російсько-українського конфлікту з метою впливу на національну ідентичність українців. Російська пропаганда, спрямована на дезінформацію, залякування та зневіру населення, має на меті посіяти сумніви у свідомості українців щодо доцільності спротиву агресору, особливо на окупованих територіях. Приклади колаборацій серед цивільного населення та військових свідчать про небезпеку пропагандистського впливу, що становить загрозу національній безпеці.

Однак, розуміння цієї проблеми та масштабів інформаційного впливу мотивує українців активно розвивати національну свідомість та посилювати

процеси українзації. Зростання інтересу до української мови, культури, історії та прагнення до відокремлення від російського культурного контенту є важливим кроком у боротьбі за національну ідентичність. Усвідомлення небезпеки, яку несе російська дезінформація, та рішучість у протидії культурній експансії ворога сприяє зміцненню української ідентичності та єдності народу.

Загалом, в умовах сучасної інформаційної війни ключовою умовою збереження національної ідентичності є виховання критичного мислення, поширення правдивої інформації та підтримка українського культурного простору. Активна позиція кожного громадянина України у протистоянні російській пропаганді та в популяризації української культури сприяє зміцненню нації, відновленню історичної правди та формуванню свідомого українського суспільства.

Література

1. <https://www.radiosvoboda.org/amp/28300421.html>
2. <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/>
3. <https://suspilne.media/amp/kyiv/707982-zdavali-pozicii-zsu-i-horonili-rosian-sbu-vikrila-na-kiivsini-batka-z-sinom/>
4. <https://nv.ua/ukr/amp/pokrovsk-sbu-zayavila-pro-zatrimannya-oficera-zsu-yakiy-zdavav-poziciji-rosiji-50451771.html>
5. <https://www.radiosvoboda.org/amp/zakon-pro-media-i-dezinformacija-rosiji/31142284.html>
6. <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5710.html>
7. <https://detector.media/infospace/article/225751/2024-04-22-poboroty-vorozhubrehnyu-yak-pratsyuie-tsentr-protydii-dezinformatsii/>
8. <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1385&page=1>
9. <https://detector.media/infospace/article/234137/2024-10-31-dmytro-lytvyn-protydiya-dezinformatsii-pershyy-punkt-planu-vnutrishnikh-diy-yakyy-doruchyv-rozrobyty-prezydent/>
10. <https://detector.media/community/article/186902/2021-04-12-avtorka-feyku-pro-rozpyatogo-khlopchyka-shkoduie-pro-skazane-ale-prodovzhuie-govoryty-pro-pravdyvist-istorii/>

Ахрамчук Анастасія,
студентка ПО 240026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

Національна ідентичність та права людини — це критично важливі аспекти, що формують основи сучасного суспільства. Вони взаємопов'язані, оскільки захист прав людини сприяє збереженню національної ідентичності, а національна ідентичність, в свою чергу, може впливати на те, як права людини реалізуються в суспільстві. У цій доповіді ми розглянемо ці поняття детальніше, проаналізуємо їхні складові, зв'язки, а також виклики та шляхи їх подолання.

Що таке національна ідентичність? Національна ідентичність — це сукупність ознак, які об'єднують людей у певній спільноті. Її складовими є:

- **Культура:**

- **Мова:** мова є основою національної ідентичності, оскільки вона є основним засобом спілкування та передачі культурних цінностей. Різні мови можуть бути знаком ідентичності для етнічних або культурних груп.

- **Традиції та звичаї:** це практики, що передаються з покоління в покоління, і можуть включати свята, обряди, гастрономічні традиції. Наприклад, святкування Різдва, Великодня, або національних свят, які відзначаються особливими ритуалами.

- **Мистецтво:** література, музика, живопис — всі ці елементи формують уявлення про національну ідентичність. Вони відображають цінності, переживання та досвід народу.

2. Історія:

- **Спільні події:** важливі історичні моменти, такі як війни, революції, здобуття незалежності, формують колективну пам'ять. Наприклад, в Україні події, пов'язані з Голодомором, мають значний вплив на національну свідомість.

- **Герої та символи:** особистості, які стали символами боротьби, незалежності та гідності (наприклад, Тарас Шевченко, Степан Бандера) відіграють важливу роль у формуванні національного духу.

3. Цінності:

- **Мораль:** основні етичні принципи, які визначають поведінку в рамках суспільства. Наприклад, повага до старших, допомога ближньому.

- **Соціальні норми:** правила взаємодії в суспільстві, які підтримують стабільність. Це може включати норми щодо сімейних зв'язків, сусідських відносин та громадянської активності.

Національна ідентичність сприяє формуванню спільного почуття приналежності та солідарності серед людей. У сучасному світі глобалізації та культурного змішування важливо зберігати унікальність нації, що може бути досягнуто через освіту, культуру та медіа. Відчуття національної приналежності може зменшити соціальні конфлікти, оскільки люди відчують себе частиною чогось більшого.

Основні категорії прав людини. Права людини — це універсальні права, що належать кожній людині. Вони поділяються на кілька категорій:

1. Громадянські та політичні права

- Право на життя: основне право, яке захищає індивіда від довільного позбавлення життя. Це включає заборону на катування та нелюдське поводження.

- Право на свободу слова: гарантує можливість висловлювати свої думки без цензури. Це є основою демократичного суспільства.

- Право на участь у політичному процесі: включає право голосувати і бути обраним. Ця можливість є важливою для забезпечення представництва всіх соціальних груп.

2. Економічні, соціальні та культурні права:

- Право на освіту: забезпечує доступ до якісної освіти для всіх, незалежно від соціального статусу.

- Право на працю: гарантує можливість працювати у належних умовах, отримувати справедливу заробітну плату та мати безпечні умови праці.

- Право на охорону здоров'я: гарантує доступ до медичних послуг, що є необхідним для підтримки здоров'я населення.

3. Колективні права:

- Права національних меншин: забезпечують захист культурних, мовних та релігійних прав меншин, що є важливим для збереження їхньої ідентичності.

- Право на самоідентифікацію: включає можливість націй визначати свою політичну, культурну та соціальну ідентичність.

Міжнародні документи щодо прав людини. Загальна декларація прав людини (1948): основоположний документ, що визначає права людини як універсальні та невід'ємні.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966): регулює права, пов'язані з особистою свободою та правами людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966): окреслює права, пов'язані з економічними та соціальними аспектами життя.

Як національна ідентичність впливає на права людини.

1. Захист культурної спадщини:

Забезпечення прав національних меншин є важливим для підтримки їхньої ідентичності. Держави повинні вживати заходів для збереження мов, традицій та культури меншин.

Заходи для збереження мов і традицій можуть включати програму з навчання мовам меншин, створення культурних центрів.

2. Соціальна інтеграція:

Підтримка мультикультурності в суспільстві необхідна для забезпечення прав людини. Визнання та цінність різноманіття можуть сприяти зменшенню конфліктів.

Створення умов для взаємодії різних груп, зокрема через спільні культурні заходи, може зміцнити соціальну згуртованість.

3. Політичні права:

Право на участь у політичному житті є ключовим для забезпечення справедливого представництва всіх груп населення. Держави повинні гарантувати, що всі етнічні та національні групи мають можливість брати участь у виборах.

Забезпечення представництва різних національних груп в уряді може допомогти уникнути відчуження та конфліктів.

Основні проблеми.

1. Дискримінація: Національні меншини можуть стикатися з упередженням та дискримінацією в суспільстві. Це може проявлятися в обмеженнях на доступ до освіти, працевлаштування та медичних послуг. Дискримінація може базуватися на расових, етнічних, релігійних або мовних ознаках.

2. Конфлікти: Конфлікти між етнічними групами можуть загрожувати правам людини, проявляючись у насильстві, соціальному відчуженні або навіть геноциді. Прикладом є конфлікти в колишній Югославії.

Політичні та економічні фактори можуть загострювати ці конфлікти, створюючи напругу між різними групами.

3. Зміна ідентичності: Глобалізація може призводити до розмивання національної ідентичності. Виникає загроза, що традиції та культура можуть бути під загрозою через вплив західних цінностей.

Це може викликати занепокоєння серед молоді, яка може не відчувати зв'язку з традиційними цінностями свого народу.

Можливі рішення.

1. Освіта та просвіта: Підвищення обізнаності про права людини та їхню важливість для національної ідентичності є критично важливим. Освітні програми можуть допомогти формувати толерантне ставлення до національних меншин.

Включення в навчальні програми тем, пов'язаних з правами людини та національною ідентичністю.

2. Законодавчі ініціативи: Важливо приймати закони, які захищають права національних меншин. Це може включати спеціальні програми, які сприяють інтеграції меншин у суспільство.

Створення незалежних організацій, які можуть слідкувати за дотриманням прав людини.

3. Діалог між культурами: Створення платформ для обговорення та взаємодії між різними етнічними групами може сприяти зменшенню напруги та конфліктів.

Проведення спільних культурних заходів, фестивалів, які представляють різноманітність національної ідентичності.

4. Міжнародна співпраця: Співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН, для забезпечення дотримання прав людини на глобальному рівні.

Участь у міжнародних угодах про захист прав національних меншин.

Національна ідентичність та права людини є важливими аспектами, які потребують активної уваги на всіх рівнях суспільства. Забезпечення прав людини є ключовим для збереження ідентичності націй, а також для розвитку толерантності та гармонії в суспільстві. Важливо працювати над створенням середовища, де кожен індивід може вільно виражати свою національну приналежність, не порушуючи прав інших. Через освіту, діалог та правові ініціативи ми можемо зміцнити ці цінності в суспільстві, забезпечуючи стабільність та мирне співіснування для всіх.

Нестеренко Андрій,
студент ПО 240026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Національно-культурна ідентичність є одним з ключових елементів, які визначають соціокультурний простір нації, її цінності, мову, традиції та культурні коди. Сучасні глобалізаційні процеси та значні соціально-економічні зміни серйозно впливають на це явище, спричиняючи певні виклики й проблеми, з якими стикаються різні країни. Нижче розглянемо основні аспекти цих проблем, а також фактори, що на них впливають.

Глобалізація сприяє культурній стандартизації, яка уніфікує цінності, стилі життя та навіть способи мислення, часто насаджуючи певні західні, а саме англомовні моделі культури. Такий процес може поступово витіснити локальні культурні особливості, сприяючи втраті автентичності. В умовах глобального медіа-простору традиційні елементи культурної ідентичності часто затьмарюються масовою культурою, яка надає пріоритет інтересам глобального ринку. Це може призвести до втрати унікальності національних культур, особливо серед молодого покоління, яке легко піддається впливу сучасних тенденцій.

Мова є найважливішим маркером національної ідентичності, проте сьогодні вона стикається з низкою проблем. По-перше, це домінування англійської мови, особливо в сферах освіти, науки, бізнесу та культури, що може сприяти поступовій маргіналізації рідної мови. У деяких країнах

спостерігається тенденція до зниження рівня володіння рідною мовою серед молоді, яка частіше використовує англійську в повсякденному житті. По-друге, урбанізація та внутрішні міграційні процеси часто призводять до розпаду етнічних спільнот, які підтримують локальні мовні діалекти та культурні традиції.

Імміграційні процеси створюють додатковий тиск на національну ідентичність, зокрема в тих країнах, які приймають значні потоки мігрантів. З одного боку, інтеграція різних культур може збагачувати приймаюче суспільство, сприяти розвитку толерантності та міжкультурного діалогу. З іншого боку, вона може стати причиною культурних конфліктів і сприяти виникненню напруженості в суспільстві. Це особливо відчутно в Європі, де масові міграційні процеси змінили соціокультурну структуру багатьох країн і спричинили зростання націоналістичних настроїв.

Розвиток інтернету та соціальних мереж також має значний вплив на формування національної ідентичності. В умовах цифрової взаємодії, яка розмиває кордони між культурами, виникає проблема "віртуальної ідентичності", яка може як посилювати, так і послаблювати національно-культурні ознаки. З одного боку, цифровий простір надає можливість підтримувати національну ідентичність через онлайн-спільноти, обмін культурним контентом та збереження мовних традицій. З іншого боку, все більше людей починають ідентифікувати себе з транснаціональними спільнотами чи популярними субкультурами, що може призводити до розмивання традиційних національних ідентичностей.

Сучасні соціально-політичні обставини, включаючи військові конфлікти, економічні кризи та політичну нестабільність, також значно впливають на культурну ідентичність. Наприклад, конфлікти можуть призводити до формування "захисної ідентичності", коли суспільство зосереджується на захисті своєї культури від зовнішніх загроз. У таких випадках ідентичність може ставати інструментом політичної боротьби і використовуватися для консолідації нації.

Сучасні проблеми національно-культурної ідентичності обумовлені низкою зовнішніх та внутрішніх факторів, таких як глобалізація, міграційні процеси, домінування певних мов, а також розвиток цифрових технологій. Ці фактори створюють як нові можливості, так і ризики для збереження культурної ідентичності націй. Для збереження національної самобутності важливо не лише підтримувати традиційні культурні елементи, але й адаптувати їх до нових умов, сприяючи розвитку гнучкої ідентичності, яка здатна гармонійно поєднувати локальні та глобальні цінності.

Абалмасов Владислав,
студент ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ДІАСПОРА ТА ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Тема "Діаспора і національна ідентичність" охоплює процеси збереження національної самобутності серед людей, що живуть поза межами своєї батьківщини. Діаспора є важливою частиною національної спільноти, адже, попри перебування в іншій країні, її представники часто зберігають культурні традиції, мову та релігійні звичаї. Вони підтримують зв'язок з історичною батьківщиною, організують культурні події, фестивалі, засновують школи та організації, які допомагають зберігати мову і звичаї рідного народу.

Для багатьох національних громад діаспора є способом зміцнення національної ідентичності, особливо серед молодого покоління, яке може втратити зв'язок із корінням. Через спільні заходи, культурні центри, церкви або навчальні програми діаспора сприяє тому, щоб наступні покоління пам'ятали про своє походження, культуру та історію. Це також допомагає розвивати позитивний імідж нації за кордоном, сприяючи інтеграції при збереженні своєї унікальності.

Окрім цього, діаспора часто виступає посередником між країною проживання та батьківщиною, допомагаючи культурному, економічному та дипломатичному обміну. У сучасному глобалізованому світі, де легко підтримувати зв'язки завдяки технологіям, діаспора стає важливим ресурсом для країни походження, зберігаючи національну ідентичність у новому культурному середовищі.

Орел Олександр,
студент ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

РОЛЬ КУЛЬТУРИ ТА МОВИ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Культура та мова відіграють ключову роль у збереженні національної ідентичності не лише в мирний час, а й в умовах війни. Під час збройного

конфлікту народ стикається не лише з загрозою фізичного знищення, а й з загрозою втратити свою культуру, мову, традиції та звичаї, адже агресор прагне знищити культуру народу для швидкого підкорення населення. У контексті війни культура та мова стають не тільки інструментами комунікації та ідентифікації національності людини, а й засобом боротьби за своє право на свободу та незалежність.

Культура – це складова національного надбання, що охоплює традиції, звичаї, цінності, форми мистецтва та історичні наративи. В часи збройного конфлікту культура набуває особливого значення, вона здатна підняти моральний дух народу, надихнути на спротив та об'єднати навколо спільних ідеалів. Відродження фольклору, національного мистецтва та літератури стає проявом нескореності та спротиву перед агресією.

Особливе значення під час війни має література, яка описує не лише трагічні події в країні, а й поглиблює розуміння національної єдності історичної спадщини. Також вона поглиблює чи формує патріотизм народу, адже твори поглиблюють розуміння своєї історичної боротьби та культурних цінностей. Також пісні, які були створені в воєнний час, набувають нових сенсів та символічного значення. Вони не лише демонструють біль та трагедію яка відбувалась на теренах країни, а й показують стійкість народу перед ворогом, здатність до боротьби та відданість своїм ідеалам та своїй країні.

Мова один із невід'ємних компонентів національної ідентичності. Вона виступає не лише як засіб комунікації між людьми, а й як носій пам'яті про свою історію, культурних традицій та звичаїв та цінностей народу. Мова формує світогляд людей, дозволяє глибше зрозуміти культурну спадщину та об'єднати людей які мають спільне минуле, цінності та прагнення на щасливе майбутнє в незалежній країні зі своїми традиціями та звичаями.

Придушення мови нації може призвести до втрати культурної ідентичності та полегшити підкорення народу та окупацію країни. У цьому випадку відродження та популяризація рідної мови стає не лише культурною місією, а й актом опору перед ворогом. Навчання дітей рідної мови, поширення літератури та освітніх програм є важливим аспектом збереження ідентичності в умовах війни.

Важливу роль у збереженні національної ідентичності під час збройного конфлікту відіграє культурна діяльність, яка спрямована на підтримку людей, які були змушені покинути домівки та перебувають за межами своєї країни. Для багатьох людей мова та культура стають зв'язком з Батьківщиною та способом виразити свою приналежність до якогось народу та зберегти ідентичність навіть в нових умовах.

Різноманітні культурні заходи, навчальні програми, вистави стають простором, де людина може поспілкуватися рідною мовою, поспівати народні пісні та дотримуватися звичаїв та традицій свого народу підтримуючи зв'язок зі своєю культурною спадщиною. Такі культурні ініціативи зберігають національну ідентичність не лише в середині країни, а й за її межами, формуючи національну свідомість навіть за межами своєї країни. Це особливо допомагає дітям, які швидко адаптуються до нових умов та втрачають зв'язок з

рідною мовою та культурою. Завдяки цим проектам молоде покоління зберігає знання про свої корені, традиції та історію, що сприяє зміцненню національної свідомості.

Отже, культура та мова у воєнний час є важливим елементом соціальної стійкості та національної єдності. Вони не лише допомагають впоратися з емоційним тягарем війни, а й стають засобом протистояння зовнішнім загрозам, зберігаючи культурну спадщину та національну ідентичність.

Войтенко Дмитро,
студент ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Формування національної ідентичності часто відбувається під впливом історичних конфліктів, які стають вирішальними моментами в розвитку народів та культур. Такі події, як війни за незалежність, революції чи визвольні рухи, стають джерелом гордості та єдності, допомагаючи народам визначити свої цінності, символи та національні ідеали.

Історичні конфлікти змінюють уявлення народу про себе, адже саме в таких умовах виникає сильне відчуття належності до нації. Наприклад, визвольні змагання в Україні в ХХ столітті значно вплинули на формування національної свідомості українців, пробудивши прагнення до незалежності. Подібні процеси можна простежити в історії багатьох країн, де боротьба за свободу стала основою для розвитку національної ідентичності.

Символи, які виникають під час конфліктів, наприклад, національні прапори, герби, а також герої та події, стають важливими елементами національної пам'яті. Вони нагадують людям про спільну історію та допомагають зберегти національну ідентичність навіть через покоління.

Історичні конфлікти, такі як протистояння з сусідніми імперіями, зокрема з Російською та Австро-Угорською, окупаційні режими, а також радянський період, стали для українців не тільки джерелом болючого досвіду, але й важливим фактором самовизначення. В цих умовах сформувалася потужна національна свідомість, заснована на усвідомленні культурної і мовної унікальності, що надало українцям сили продовжувати боротися за свободу та незалежність.

Одним із ключових інструментів збереження ідентичності є мова, яка відіграє важливу роль в українській культурі та є об'єднуючим чинником для нації.

Також національна пам'ять, зокрема через відзначення історичних дат і подій, сприяє укріпленню ідентичності та згуртованості.

В сучасних умовах національна ідентичність українців зміцнюється через актуальні конфлікти, зокрема війну з Росією, що не лише відновлює питання національної єдності, але й стимулює формування нових традицій, які ґрунтуються на спільних цінностях і прагненні до свободи.

Кучеренко Таїсія,
студентка ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЛЮДИНИ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

Ідентифікація людини як філософська проблема стосується глибинного питання про те, ким є людина, що визначає її сутність, як формується її унікальність. Це питання охоплює аспекти самосвідомості, особистої свободи, соціального впливу, моральної відповідальності, а також пошуку сенсу життя. Ідентичність людини починається з її здатності до самосвідомості: через усвідомлення своїх думок, почуттів, переконань та особистої унікальності людина починає розуміти, що робить її “собою”. Ідентичність є динамічною, вона змінюється протягом життя під впливом життєвого досвіду, що постійно формує і переосмислює наш образ себе.

Свобода вибору є важливим елементом ідентифікації, адже без свободи не існує справжнього “Я” — людина самостійно обирає, ким вона хоче бути, і через цей вибір творить свою індивідуальність. На думку екзистенціалістів, свобода є також тягарем, адже на людині лежить повна відповідальність за свій вибір і за наслідки цього вибору. Відповідальність у цьому сенсі стає моральною основою людської ідентичності. Людина також не існує ізольовано; суспільство та культура, в які вона занурена, впливають на її уявлення про себе та на цінності, які вона приймає. Через спілкування з іншими ми формуємо свої уявлення про те, хто ми є, що цінуємо, і на що спираємось у житті.

Важливим елементом ідентичності є пошук сенсу життя, через який людина ставить питання про свою мету і значення. Це пошук індивідуальної місії, яка додає життю глибини, структурує досвід та допомагає людині подолати екзистенційну тривогу. Ідентифікація є невід'ємно пов'язаною з етичним вибором: як тільки людина приймає певні цінності, вона намагається жити відповідно до них, створюючи свою особисту та унікальну моральну структуру.

Боярко Дарина,
студентка ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Національна ідентичність — це поняття, яке визначає, як люди сприймають себе в контексті своєї нації, культури та історії. Філософи протягом століть намагалися зрозуміти, що формує національну ідентичність і як вона впливає на людей і суспільство.

З одного боку, національна ідентичність базується на спільних рисах, таких як мова, традиції, звичаї та історичні переживання. Це почуття приналежності до певної спільноти, яке об'єднує людей і надає їм відчуття стабільності. Філософи, такі як Ернст Геккель, вважали, що ідентичність формується через колективний досвід. Люди, які пережили спільні події, наприклад, війни чи революції, мають сильніше почуття національної ідентичності.

З іншого боку, національна ідентичність не є статичною. Вона змінюється з часом і під впливом різних факторів, таких як глобалізація, технологічний розвиток і культурні обміни. Сучасні філософи, такі як Бенедикт Андерсон, у своїй праці "Уявлені спільноти" підкреслюють, що нації — це "уявлені спільноти", які виникають через спільне сприйняття історії та культури, а також через медіа. Таким чином, національна ідентичність формується не лише на основі реальних фактів, а й уявлень про ці факти.

Філософи також звертають увагу на те, як національна ідентичність може впливати на відносини між різними етнічними групами та культурами. У багатьох випадках сильна національна ідентичність може призводити до конфліктів і непорозумінь. Наприклад, коли одна група вважає свою ідентичність вищою або "правильнішою", це може викликати неприязнь до інших. Філософи, такі як Мішель Фуко, наголошують на важливості влади і дискурсу у формуванні ідентичностей, адже те, як ми говоримо про націю і культурні групи, впливає на наше сприйняття одне одного.

У сучасному світі, де взаємодія між культурами стає дедалі частішою, важливо усвідомлювати, що національна ідентичність може співіснувати з глобальними ідентичностями. Люди можуть почуватися частиною різних спільнот одночасно, і це може бути джерелом багатства, а не конфлікту. Філософи закликають до відкритості та прийняття різноманіття як важливої частини сучасної національної ідентичності.

Отже, національна ідентичність — це складний і багатогранний феномен, який має глибокі корені в історії, культурі та спільному досвіді людей. Філософи намагаються зрозуміти, як формуються ці ідентичності, які фактори

на них впливають і як вони можуть змінюватися. У світі, де ідентичності стають дедалі різноманітнішими, важливо зберігати відкритість до інших культур і форм самовираження, що може допомогти створити гармонійніше суспільство.

Устименко Юлія,
студентка ПО 240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Культенко В.П.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ, ЯК НАЦІОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

Дуже важливо сьогодні говорити про національну ідентичність в умовах війни, тому що війна точиться не лише у фізичному просторі аї в медіапросторі, віртуальному та культурному просторі. Йде боротьба за мову, релігію, ідеологію, мистецтво та інші культурні цінності нашого народу. Прагнення російської федерації стерти з лиця землі все, що бодай найменшим чином пов'язане з Україною, українцями, усім українським, ще раз засвідчує важливість збереження національної культурної спадщини, в усвідомленні національної ідентичності та її значення в сучасному світі [1].

Культура має посідати верхнє місце у пріоритетах влади. Недарма згадується цитата прем'єра Британії Уїнстона Черчілля в часи Другої світової війни: «Якщо немає культури, навіщо тоді ми воюємо?». Україні вже зараз, під час війни, потрібно розвивати культурну сферу, яка є важливою для самоусвідомлення себе як нації і гордість за неї зараз і у післявоєнний час. Також це необхідно для усвідомлення України як окремого суб'єкта на світовій арені, повністю від'ємного від нашого ворога [3].

У науковій літературі поширеною є думка про те що національно-культурна ідентичність є набагато більш стійким особистісним утворенням, ніж національна ідентичність, заснована лише на громадянському обов'язку [2]. Культурна спадщина України відображається в архівних записах, бібліотека різних рівнів, музеях, побуті кожного українця, що і є проявом національно-культурної ідентичності. Використання в побуті елементів національного посуду, дотримання національних традицій тощо.

Власним прикладом популяризувати національні вбрання адаптуючи їх до сучасних модних тенденцій, багато відомих світових зірок з радістю користуються послугами наших модельєрів, одягаючи на різні заходи вбрання з українським орнаментом. Ера розвитку цифрових технологій дає можливість створення онлайн-екскурсій історичними пам'ятками та онлайн-подорожі видатними куточками нашої держави. Це дає доступ кожному долучитися до

пізнання та вивчення історичних аспектів державотворення, формування традицій, культурних та національних цінностей державності та інших факторів життєдіяльності українського народу.

Нашою головною метою є збереження матеріальних та не матеріальних пам'яток України. Збереження мови, як свідомий вибір кожного більш поглиблено вивчати українську мову, культуру та традиції. В нелегкий час для нашої держави підчас військової агресії збоку російської федерації, народ як основна рушійна сила в боротьбі за національну та культурну ідентичність, повинен зберігати, примножувати, розвивати, популяризувати історичні, національні, релігійні, культурні, мистецькі та інші надбання українського народу. Ми маємо багато проблем, як в політичній, економічній, соціальній та і в інших сферах життя, що має не останній вплив на нашу ідентичність, але ми впевнені що не втрачаючи зв'язок поколінь, який ми зберігаємо та, яким пронизано всі сфери нашого життя – культурна спадщина України, буде головним чинником національності українця де б ми не знаходилися.

Література

1. Бойко С. Формування національно-культурної ідентичності українського суспільства: сучасні виклики і загрози Українознавчий альманах. Випуск 29 [2].
2. Гуменюк А.Г. культурно-цивілізаційний процес./ Проблеми всесвітньої історії. 2024. № 1(25). -165с. <https://orcid.org/0000-0002-7930-3666> [3]
3. Культурологічний альманах. Вип. 1 (9), 2024 / - 147с. [1].
4. <https://ndo.lg.ua/news/1096-kulturna-spadschina-v-ukra-n-v-d-zberezhennja-do-povo-nnogo-v-dnovlennja.html>
5. Ukraïner. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukraïner.net/>.
6. Викрадена спадщина (2024). Війна & санкції [Електронний ресурс]. URL: <https://sanctions.nazk.gov.ua/art/stolen/>.
7. https://lb.ua/culture/2024/03/16/603487_chomu_vazhливо_govoriti_pro.html

Черненко Діана Валеріївна,
студентка
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Національна ідентичність – це відчуття належності людини до певної нації. Слово пішло від пізньолатинського *identitas* («однаковість») або ж від *idem*

(«однаковий»). В українських законодавчих актах «ідентичність» зазвичай перекладають як «самобутність».

У сучасному світі українська національна ідентичність стоїть перед складними викликами, які формуються як зовнішніми силами, так і внутрішніми суспільними процесами. Ці виклики вимагають від нас критичного осмислення нашої ідентичності, цінностей та напрямків розвитку. Ми повинні усвідомлювати ці виклики та працювати над їх подоланням, щоб зберегти та зміцнити нашу національну ідентичність та забезпечити стає майбутнє для нашої країни.

Війна стала визначальним фактором у формуванні національної ідентичності. Українці, об'єднані спільною метою захисту своєї свободи та незалежності, демонструють безпрецедентну єдність та стійкість.

Війна розбудила патріотичні почуття у мільйонів людей нашої держави, які стали на захист своєї країни. Це виражається в активному громадянському суспільстві, волонтерському русі та зростанні національної самосвідомості.

Водночас війна ставить перед нами складні виклики, пов'язані з втратами, травмою та розривом традиційних зв'язків. Важливо забезпечити психологічну підтримку, зберегти культурну спадщину та зберегти єдність народу.

Війна також сприяє міжнародному визнанню України та її цінностей. Ми бачимо активну підтримку з боку світової спільноти, яка допомагає Україні у боротьбі з агресією.

Державна мова є важливим елементом національної ідентичності. Збереження та розвиток української мови є необхідними для збереження культурної спадщини та формування національної самосвідомості.

У сучасних умовах українська мова стикається з викликами, пов'язаними з впливом російської мови та глобалізацією. Важливо розробляти ефективну мовну політику, яка сприятиме розвитку та поширенню української мови.

Важливо уникати мовного націоналізму та просування мовної дискримінації. Українська мова повинна бути мовою спілкування та взаєморозуміння, яка об'єднує, а не роз'єднує.

Глобалізація приносить до України нові ідеї, технології та культурні впливи. Це створює можливості для розвитку та інтеграції у світовий контекст, але також веде до ризику культурної асиміляції.

Важливо зберегти свою культурну самобутність, розвивати традиції та пропагувати українську культуру за кордоном. Це допоможе зберегти національну ідентичність та запобігти культурній асиміляції.

Ключовим завданням є знайти баланс між інтеграцією в глобальний світ та збереженням національної ідентичності. Ми повинні навчитися адаптувати глобальні тенденції до українського контексту та зберігати свою унікальність.

Економічні труднощі та трудова міграція

Виклики	Можливості
Економічні труднощі та низький рівень життя	Зростання міжнародної співпраці та інвестицій
Зростання трудової міграції	Передача знань та досвіду мігрантами в Україну

Зниження демографічного потенціалу	Нові можливості для розвитку економіки та суспільства
------------------------------------	---

Важливо розвивати критичне мислення, перевіряти інформацію з різних джерел та не піддаватися маніпуляціям. Це допоможе захистити себе від дезінформації та пропаганди.

Необхідно активно поширювати правдиву інформацію про Україну та її цінності. Це допоможе формувати правильне уявлення про нашу країну та протистояти російській пропаганді.

Важливо співпрацювати з міжнародними партнерами для боротьби з російською пропагандою та захисту інформаційного простору України.

Попри ці виклики, українці демонструють сильне прагнення до незалежності та національної єдності. Війна (на мою думку дуже прикро, що саме війна допомогла українцям об'єднатися) значно посилила українську ідентичність, активізувала громадянське суспільство і сприяє консолідації нації навколо ідеї свободи, демократії та європейського майбутнього.

Ясенова Діана Ігорівна,
студентка
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гейко С.М.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

МОВА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Мова як компонент національної ідентичності є фундаментальним елементом культурного та соціального життя нації, відображаючи її унікальний характер і сутність. У кожному суспільстві мова має незамінну роль, адже вона не лише об'єднує людей, а й формує їхнє світобачення, систему цінностей та національну свідомість. Мова є тим засобом, через який народ передає свій історичний досвід, традиції, звичаї, ідентичність та світогляд майбутнім поколінням. Це не просто інструмент спілкування — мова формує світогляд і світосприйняття, закарбовує в собі специфіку національного характеру та культурні особливості, які вирізняють одну націю серед інших.

Історично мова завжди була важливим чинником об'єднання народу та формування національної свідомості. Вона здатна слугувати засобом самоідентифікації і самовизначення для народу, який прагне зберегти свою самобутність та уникнути асиміляції іншими культурами. Наприклад, в українській історії мова неодноразово ставала символом опору та стійкості перед обличчям загрози з боку іноземних сил, які намагалися знищити її унікальність. Тривалі періоди русифікації, зокрема за часів Російської імперії та

Радянського Союзу, мали на меті витіснити українську мову, позбавивши українців їхньої ідентичності. Проте, попри заборони та утиски, українська мова зберегла свою роль об'єднавчого чинника, допомагаючи зберегти українську культуру, звичаї, традиції та національну свідомість.

Мова є також ключовим елементом передачі культурних цінностей і народної мудрості. Фольклор, література, пісні, прислів'я, казки, легенди — усе це закарбовано в мові та передається з покоління в покоління. Ці культурні здобутки вчать наступні покоління про історичні події, моральні цінності, національні ідеали та традиції. Наприклад, в українському фольклорі та пісенній культурі оспівується любов до рідної землі, свободи, справедливості, поваги до родини та захисту рідного краю. Це сприяє формуванню унікальної національної ментальності, яка є характерною для кожного народу.

Окрім цього, мова формує відчуття належності до національної спільноти, яка має спільну історію та ідеали. Люди, які розмовляють однією мовою, здатні краще зрозуміти одне одного, адже через мову передаються особливі емоції, асоціації, почуття, характерні саме для певного народу. Спільна мова створює міцні зв'язки між людьми, які відчувають себе частиною єдиного національного організму. Особливо важливою ця функція мови стає для діаспор, які живуть за кордоном. Рідна мова для них — це єдиний місток до батьківщини, який допомагає підтримувати зв'язок з національною культурою та традиціями. У багатьох українських громадах за кордоном функціонують школи, клуби та церкви, де підтримується українська мова як засіб збереження національної ідентичності, що стає своєрідним оберегом національного духу.

Мова є також важливим чинником у процесі формування національної свідомості та самосвідомості. Чим більше людина обізнана з рідною мовою, тим глибше вона розуміє свою культурну ідентичність і унікальність. Рідна мова дає людині змогу осягнути цінність свого національного спадку, сприяє формуванню патріотичних почуттів та гордості за свою культуру й народ. Вивчення літератури, мистецтва, історії рідною мовою допомагає глибше усвідомити власну національну приналежність, а також відчути повагу до історичних досягнень свого народу. Українська мова, багата на культурні асоціації та образи, відображає особливе ставлення українців до природи, духовності, побуту та звичаїв, а отже, сприяє усвідомленню їхньої неповторності та важливості.

Сучасні глобалізаційні процеси, які сприяють поширенню домінуючих мов, ставлять перед національними мовами нові виклики. Багато національних мов стикаються із загрозою витіснення з різних сфер життя через англізацію, що посилюється впливом медіа та інтернету. В Україні, наприклад, українська мова продовжує боротися за своє повноправне місце, зокрема у сфері освіти, медіа, науки, а також у громадському та державному житті. Відстоювання рідної мови в цих умовах є одним із важливих кроків на шляху до зміцнення національної ідентичності, адже саме через мову можна зберегти культурну самобутність і незалежність народу.

Державна політика в сфері мови відіграє важливу роль у підтримці та захисті національної ідентичності. Прийняття законів, що регулюють статус

державної мови, обов'язкове вивчення рідної мови в школах і університетах, підтримка засобів масової інформації, що працюють рідною мовою, сприяють закріпленню національної мови як об'єднавчого чинника. В Україні, наприклад, закони, спрямовані на підтримку української мови як державної, мають на меті не лише забезпечення її використання у всіх сферах життя, а й підвищення рівня національної самосвідомості.

Отже, мова є невід'ємним компонентом національної ідентичності. Вона об'єднує людей, формує їхні цінності та світогляд, зберігає історичну пам'ять і передає її майбутнім поколінням. У сучасному світі, де глобалізація впливає на всі аспекти життя, захист і збереження рідної мови стають важливими завданнями кожної нації. Лише зберігаючи свою мову, народ зможе зберегти свою унікальну культуру, традиції, національну ідентичність і гідність у світі, що постійно змінюється.

Запорожченко Марина Ігорівна,
студентка магістратури,
гуманітарно-педагогічного факультету,
Науковий керівник: Гольцов А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ

ВЕРСІЇ УКРАЇНОГЕНЕЗУ

Народ, який не знає своєї історії і забуває власне минуле, - не має майбутнього. Аналіз помилок допомагає запобігти їх повторенню, тому завойовники завжди намагалися позбавити гноблені народи їхньої власної історії. Існує купа версій про наше українське походження. Тому пропоную поринути глибше до нашого коріння!

Етногенез - це сукупність історичних явищ і процесів, які супроводжують всі етапи становлення та розвитку етносу: від родоплемінного ладу до формування окремих етнічних спільнот, на основі яких урешті-решт утворюються певні народності, народи, а згодом - і нації.

Це дійсно складний процес, який характеризується формуванням таких ключових ознак, як історична батьківщина, спільна мова, унікальна культура, особливий менталітет та, найголовніше, національна самосвідомість. Саме усвідомлення своєї належності до певного етносу є тим чинником, який об'єднує людей і забезпечує тривале існування народу. Прикладом можуть слугувати роми та євреї, які зберегли свою ідентичність навіть за умов розселення по всьому світу [2].

На сучасній території України завжди існувало якесь життя, що доказано археологами: не залежно від того, українці це були чи ні. Різні джерела по-різному трактують концепції етногенезу та формування українського етносу. З

одними я згодна, з другими ні, але всі вони мають право на життя, тому давайте розглянемо деяких з них.

Автохтонна концепція. Її обґрунтував Михайло Грушевський у «Історії України-Руси». Суть полягає в тому, що етнічною основою українців вважається пізньопалеолітичне населення, яке мешкало на території сучасної України. Далі воно генетично еволюціонувало в одне зі скіфських племен – неврів, від них – в антів, а потім – у русів періоду Київської Русі [1]. На цій основі сформувалися українці.

Найслабшою стороною цієї теорії є те, що українці тут, фактично, існують стільки ж, скільки існує людина сучасного типу. Крім того, вона недооцінює фактору впливу іноетнічних спільнот, які постійно мігрували і принесли глибокі зміни в етнічній ситуації на українській території.

Трипільська концепція. Наприкінці ХІХ століття Я. Пастернак сформулював теорію, яка пов'язує походження українців з трипільською культурою. Згідно з цією теорією, трипільці були прямими предками українців, а їхня культура поступово розвивалася, трансформуючись у культуру скіфів, антів і, зрештою, Київської Русі [5]. Цю теорію підтверджують деякі елементи трипільської культури, які збереглися в українській народній творчості. Однак, історично довести прямий етнічний зв'язок між трипільцями та сучасними українцями поки що не вдалося.

Арійська концепція. Ця теорія намагається пов'язати походження українців з кочовими народами Азії, такими як скіфи та половці. Хоча не можна заперечувати значного впливу цих народів на українську культуру та історію, я б не стверджувала, що вони є прямими предками українців. Адже українці є слов'янським народом, і саме слов'янські племена зіграли вирішальну роль у формуванні української етнічної спільноти.

Ранньослов'янська концепція. Коріння українського народу сягають далеко вглиб століть, а саме до періоду розселення слов'янських племен. Прихильники цієї теорії вказують на значний збіг територій, де проживали праслов'яни, з ядром сучасних українських земель. Крім того, вони наголошують на безперервності історичних процесів на цих землях починаючи з V століття, що свідчить про тривалий і безперервний процес формування української нації.

Києворуська (давньоруська) концепція має два основних погляди на процес формування української нації в контексті Київської Русі. Згідно з першим, Київська Русь була утворена переважно південноруськими племенами, такими як волиняни, поляни, деревляни та інші. Саме ці племена, а не східнослов'янські племена, що проживали на території сучасної Росії, склали ядро давньоруської держави. Прихильники цієї точки зору вважають, що українці є прямими спадкоємцями давньоруської державності.

Другий погляд стверджує, що в Київській Русі сформувалася єдина давньоруська народність, яка згодом розділилася на три східнослов'янські народи: українців, росіян та білорусів. Тобто, всі три народи мають рівне право на спадщину Київської Русі.

Пізньосередньовічна концепція знайшла своє логічне продовження в концепції М. Погодіна. За його твердженням, український народ виник внаслідок

змішання різних народів, які заселили територію після відходу росіян [6]. Ця теорія широко розповсюджена в радянських підручниках нині. Виникає правомірне питання: як міг згуртуватися численний народ саме в період деструкції, коли його етнічні території були поділені між різними агресивними сусідами? Очевидно, він сформувався раніше, в більш сприятливий для цього час єдиної національної держави – Київської Русі.

Задумайтесь скільки всього пережили люди, щоб зрозуміти ким вони є? Протягом століть одні племена змінювали чи витісняли інших, один етнос переливався в другий - скіфи, гуни, сармати, слов'яни, половці, татари та інші брали участь у етногенезі українців.

На мою думку, всі концепції етногенезу мають право на існування. Але, як би мені не хотілося погодитися з видатним українським істориком і державотворцем Михайлом Грушевським, що нібито український народ існує стільки, скільки людство, дослідження різних фахівців: археологів, генетиків, істориків та політиків роблять більш реальною Києворуську концепцію. Адже саме ми, українці, є прямим продовженням Київської Русі. І не в залежності від того, звідки та яким шляхом прийшли, ми – нащадки сильних та мужніх українців.

Сьогодні, у всіх є шанс вчитися на помилках з історії, більше того, саме сьогодні ми творимо нову історію і вона повинна бути такою, щоб наступне покоління не сумнівалось в тому хто вони є.

Література

1. Грушевський М. С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Редкол.: П.С.Сохань (голова) та ін. К.: Наук. думка, 1991. (Пам'ятки іст. думки України). 1994. 736 с.
2. Залізник Л. Л. Генний код українців та їхніх сусідів очима археології/ Л.Л. Залізник. Наукові записки НаУКМА. № 50 (267) від 13 Грудня 2013
3. Залізник Л.Л. Походження українського народу. Матеріали до української етнології. Вип.1 (4). К., 1995. С.115-123.
4. Історія України та її державності. Курс лекцій : Навч. посібник ред. Л. Є. Дещинський. 5-е вид., випр. і доп. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. 474 с.
5. Пастернак Я. Україна на досвітку історії : Трипільська культура. Крилаті. 1966. Ч. 2. С. 4-5.
6. Погодін М.П. Записки про давню мову російською. Вісті відділення російської мови та словесності АН. СПб., 1856. Т.V. Вип. 2. С. 70-92.

Шишкіна Валерія Сергіївна,
студентка 1-го курсу, групи МВ-24001м
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Українці завжди були, є і будуть однією з найбільш унікальних націй з точки зору культурних традицій. Культурна спадщина нашого народу налічує сотні, якщо не тисячі років історії злетів і падінь, а також мужньої боротьби за власну державність. Однак, рівно одне десятиліття тому ця багата історія опинилась на шляху до повного зникнення. У 2014 р. Російська Федерація розпочала збройний конфлікт на території України, який вже в 2022 р. переріс у повномасштабне вторгнення російських військ і захоплення ними українських територій.

Наразі кількість жертв серед цивільного населення перетнула межу в 10 тис. людей, вдвічі більше є постраждалими. Але за цими трагічними цифрами ховається ще дещо. Щось таке, що мало хто з нас помічає, проте воно все одно грає величезну роль в збереженні української нації. Під час огляду наслідків російських обстрілів та панування російських військ на тимчасово окупованих територіях було виявлено, що постраждали чи були повністю знищені близько 50 культурних пам'яток. Станом на 2023 р. 245 пам'яток культури та цінних предметів мистецтва були викрадені росіянами з музеїв, галерей та сховищ [1]. І це ще далеко не кінець! Доки йде війна, ці цифри, на жаль, будуть невпинно зростати. То що ж робити у цій ситуації?

З початком збройного конфлікту і повномасштабного вторгнення країни-агресора поняття «охорони культурних цінностей» набуло особливого значення. Цей процес включає не тільки збереження фізичних пам'яток культури, таких як, наприклад зразки давньої архітектури, археологічні знахідки, предмети мистецтва, а й підтримку живих традицій, мов та звичаїв. Все це відбувається за активної участі представників громадськості і навіть міжнародних організацій. Найбільшою та найактивнішою серед них, звісно ж, є ЮНЕСКО [2].

Україна є учасницею Гаазької конвенції та Першого протоколу про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 р. Чотири роки тому, згідно із Законом України № 585-ІХ, країна приєдналася до Другого протоколу. Ратифікація Конвенції та її протоколів зобов'язує держав-учасниць розробляти у власному законодавстві та політиці систему відповідних заходів по відношенню до тих, хто порушує їх положення. Також Конвенція та Другий протокол вимагають, аби всі держави-учасниці вживали необхідні заходи для застосування кримінальних санкцій та судового переслідування обличь, мова

про які йшла трохи вище. Більшість країн вже мають в Кримінальних кодексах окремі статті, які стосуються криміналізації будь-яких порушень Гаазької конвенції 1954 р. та протоколів до неї. Для цих цілей також створюються спеціалізовані суди [2].

Повертаючись до санкцій, як інструменту захисту української культурної спадщини, можна сказати, що вони в певному сенсі дієві, але існують певні нюанси. Наприклад, на відміну від інших типів міжнародних санкцій, таких як економічні, їх неможливо накласти одразу на всю державу. Зазвичай цілком стають певні окремі особи або установи, яких було викрито у порушенні Конвенції та протоколів до неї. У травні 2020 р. Президентом України Володимиром Зеленським було підписано Указ про накладення санкцій на низку закладів культури і науки РФ, які було викрито у розкраданні предметів української культурної спадщини. До них потрапив навіть відомий всім Ермітаж [3]. Проте, чи можна назвати цей механізм дійсно дієвим? І так, і ні. Санкційний інструмент дійсно відчутно вдаряє по російським зацікавленим обличчям, але не здатен зупинити подальше розкрадання цінностей самою державою. Аби цього уникнути необхідно розширити область застосування санкцій та зробити їх жорсткішими.

Підсумовуючи все вищесказане, можна помітити, що, не дивлячись на величезну цінність пам'яток української культури, їх захист все ще є доволі слабким, а національні та міжнародні механізми не працюють належним чином. Розробка відповідних засобів є відносно новою сферою діяльності, а її фахівці ще не встигли накопичити достатньо досвіду для успішного виконання поставлених перед ними завдань. Через це навіть такий популярний санкційний інструмент міжнародного впливу не здатен належним чином вплинути на державу-агресора.

Література

1. Горлач П. Від прикрас до скульптур: у НАЗК зафіксували 245 культурних об'єктів, які Росія вкрала з території України. Суспільне Культура, 2023. URL: <https://suspilne.media/culture/597677-u-nazk-zafiksuvali-245-kulturnih-obektiv-aki-rosia-vkrala-z-teritorii-ukraini/>
2. Культурна спадщина України: 70-річчя Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, 2024. URL: <https://mcsc.gov.ua/news/kulturna-spadshhyna-ukrayiny-70-richchya-gaazkoyi-konvencziyi-pro-zahyst-kulturnyh-czinnostej-u-vypadku-zbrojnogo-konfliktu/>
3. Мокренюк С. Культурна спадщина: санкційні механізми та їх роль у боротьбі з Російською агресією. Інформаційна агенція "Голос Криму", 2020. URL: <https://www.voicecrimea.com.ua/main/mainnews/kulturna-spadshhina-sankcijni-mexanizmi-ta-%D1%97x-rol-u-borotbi-z-rosijskoyu-agresiyeyu.html>

Тимощук Каріна Олегівна
студентка 4 курсу, групи МВ-210016
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВНИЙ ЧИННИК В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА СУСПІЛЬНУ ЄДНІСТЬ

Мовне питання є однією з центральних тем в українському суспільстві вже багато років, але в умовах російсько-української війни воно набуло особливої актуальності. Українська мова стала не лише засобом комунікації, а й важливим елементом національної ідентичності, символом державності та незалежності. Російська агресія на сході України, анексія Криму та повномасштабне вторгнення стали поштовхом для переосмислення ставлення до української мови та її значення для нації.

З 2014 року Україна активізувала заходи, спрямовані на підтримку та захист української мови. Один із важливих кроків – ухвалення Закону про забезпечення функціонування української мови як державної у 2019 році [1]. Цей закон визначив українську мову обов'язковою в публічному просторі та надав їй особливого статусу. Окрім того, були прийняті заходи для поширення української мови в освіті, медіа, культурі. В умовах війни мова стає частиною ідеологічної боротьби, адже українська мова стала своєрідним бар'єром проти російської пропаганди.

Важливо відзначити, що мовне питання має вагомий вплив на національну ідентичність. Українська мова символізує не лише культурну самобутність, але й є знаком розриву з радянським минулим та відмови від будь-якого підпорядкування Росії. В умовах війни мова об'єднує українців, незалежно від регіону, де вони мешкають. За даними соціологічних досліджень, дедалі більше людей, які раніше спілкувалися російською, переходять на українську як знак солідарності та підтримки державності. У липні Інститут поведінкових досліджень при American University Kyiv провів дослідження поведінки людей після початку війни в регіонах, які найбільше постраждали від російського вторгнення та зараз знаходяться на підконтрольній Україні території. Це Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Київська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Харківська, Чернігівська області та м. Київ. Більшість із цих регіонів до початку повномасштабного вторгнення були переважно російськомовними: 73% населення розмовляли в побуті російською, 25% – українською. Після початку великої війни частка тих, хто розмовляє українською, зросла з 25% до 42%. Цікаво, що українською почали розмовляти більше мешканців кожного з 10 регіонів. У деяких областях частка україномовних зросла більш ніж удвічі (у

Дніпропетровській, Запорізькій, Харківській). Частка тих, хто розмовляє в побуті російською, впала з 73% до 56% [2].

Національна ідентичність українців посилюється завдяки українській мові. Молоде покоління дедалі частіше обирає українську як основну мову спілкування, що сприяє збереженню та поширенню мови. Окрім того, освіта відіграє важливу роль у формуванні мовної ідентичності, адже діти, які навчаються українською мовою, сприймають її як частину своєї культури та історії.

Окремо варто зазначити роль української мови у сфері інформаційної безпеки. В умовах війни російська мова часто є каналом для поширення дезінформації та пропаганди. Посилення української мови в медіапросторі не тільки допомагає боротися з маніпуляціями, а й підтримує національну свідомість. Споживання контенту українською мовою зміцнює інформаційний фронт, протидіє агресивній пропаганді та формує у суспільстві реалістичне уявлення про події війни.

Мовний чинник в умовах війни стає не просто питанням комунікації, а важливим інструментом консолідації та ідентифікації. Поширення української мови, особливо серед молоді, свідчить про позитивні зрушення в національній самосвідомості. Мовна політика держави також спрямована на те, щоб закріпити позиції української мови в суспільстві, що дозволяє досягти більшої згуртованості населення.

Отже, мовний чинник відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності та зміцненні суспільної єдності в Україні. В умовах війни українська мова стає символом опору, об'єднанням проти агресії та шляхом до формування нової європейської України. Важливість мови для українського суспільства зростає, а її підтримка та розвиток стають пріоритетами для держави, яка прагне зберегти свою незалежність та самобутність.

Література

1. Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII (Чинний). Про забезпечення функціонування української мови як державної : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

2. Війна і мова: російська агресія рекордно швидко дерусифікує українців. Це хороша можливість для бізнесу. URL: <https://forbes.ua/lifestyle/viyana-i-mova-rosiyska-agresiya-rekordno-shvidko-derusifikue-ukraintsiv-tse-khorosha-mozhlivist-dlya-biznesu-24092022-8567>

Kovalova S.,
The four-year student,
Faculty of Humanities and Pedagogy,
Supervisor: Goltsov A.
National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine,
Kyiv

THE ISSUE OF NATIONAL UKRAINIAN IDENTITY DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The formation of the Ukrainian national identity in the context of the Russian-Ukrainian war (2014-2022) is a particularly relevant issue. On the one hand, the established cultural boundaries are being erased, while on the other hand, areas of tension and conflict are emerging on the path to establishing value orientations. It is also important to take into account that the Russian Federation is now widely using various modern technologies of negative information and psychological influences against Ukraine, which threaten the national information space and sovereignty of Ukraine [3, p. 20].

An important marker of the formation of the national identity of Ukrainian society at the present stage is the rise of the prestige and role of the Ukrainian language, especially in the context of the Russian-Ukrainian war [2, p.10]. It is the Ukrainian language that currently reflects the ‘communication revolution’ in Ukraine, the main means of which are broadcasting of Ukrainian-language films, radio, television, phonographic music and, of course, the Internet. The Ukrainian mass media have become the main source of information necessary for the functioning of public institutions; an instrument of control and public administration in Ukraine [1].

However, it is also necessary to mention the negative factors of the Russian-Ukrainian war that affect the national identity of the Ukrainian people. For example, K. Zhurba in her report ‘Conceptual foundations of the formation of national and cultural identity of schoolchildren in the context of modern challenges’ noted that negative factors in the formation of national and cultural identity are: total russification of the Ukrainian population, weaning from the Ukrainian language; conducting an information and psychological operation on the territory of Ukraine; distortion of historical facts; denial of the authenticity of the Ukrainian language and culture of the very existence of the nation, as well as the struggle for the establishment of Russian as the second state language, etc.

Thus, in such a difficult situation in which the state of Ukraine is now, the Ukrainian people really need consolidation of efforts at all levels of government and civil society in particular. For the sake of Ukraine's security and shaping its future, the issue of national identity requires special attention, as socio-economic, political and military events may exacerbate feelings about their national identity in future generations.

References

1. Судин Д. Як війна вплинула на нашу ідентичність, пам'ять та цінності. URL: <https://tyzhden.ua/iak-vijna-vplynula-na-nashu-identychnist-pam-iat-ta-tsinnosti/>
2. Борисенко В. Дикусійні проблеми національної ідентичності під час російсько-української війни у XXI століті. Етнічна історія народів Європи. Київ, 2022. Вип 68. С.7-13.
3. Бойко С. Формування національно ідентичності української олоді в умовах російсько-української війни. Українознавчий альманах. 2022. №30. С.17-22. URL: <https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/article/view/448/434>

Куцоласька Анастасія Юрїївна,
студентка 1-го курсу, групи МВ-24001м
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Сучасність поставила перед українським народом величезну кількість викликів, що змушують нас боротися за власну національну свободу та ідентичність. Звичайно, першими негативними факторами на думку приходить ворожий обурливий напад, який на меті має пряме знищення українців як нації, з поступовим асимілюванням народу та знищенням культурних надбань, а з іншого боку перед державою постала проблема у величезному відтоці молоді з держави, які за певний проміжок часу «розчиняться» у інших країнах, забувши власне українське коріння. Проте окрім вищенаведених питань, існує ще одне, яке діє більш примарно та непомітно, закладаючи в свідомість людей нові та непритаманні для українських ідей культурні вподобання, а ім'я даному феномену – глобалізація.

Для початку слід коротко розглянути поняття глобалізації в її культурному вимірі. Культурна глобалізація представляє собою зближення різних складових нашої культури з культурами інших держав світу, що поглиблює міжнародне спілкування [3, 210]. Спочатку подібне явище можна розглядати в позитивному плані, все ж таки поширення нашого національного надбання за межами нашої держави, розширює коло залучених та зацікавлених в ній осіб, призводячи до відкриття для культури нового етапа існування. Проте з іншого це також спричиняє те, що всі ми піддаємось впливу іноземних культур. В нашому ж випадку, на українську національність та культуру найбільше впливає найбільше світова макрокультура, що несе в собі збірний образ із глобалізаційних тенденцій, такі як американізм та масовізації [1, 60]. Дане

явище відзначається позитивним аспектом розвитку серед всіх залучених культур здатності до міжкультурного діалогу та толерантності. Проте при подібному варіанті важливо звертати увагу й на створення відповідного балансу між толерантністю та захистом власної національної ідентичності, тому потрібно належно проводити державну політику для формування високого рівня національної свідомості.

До цікавих моментів впливу глобалізації на українську національну ідентичність слід зазначити мовне питання. І в даному контексті, воно не стосується зросійщення українського народу, а утворення великої кількості англіцизмів в нашій мові, що мають доволі хитке положення. Спочатку проблема може не здаватися значною, але коли на сторінках журналу слова "байк", "байкер" і "байкерський" з'являються два десятки разів у сотні коротких рядків, а "мотоцикл" і "мотоцикліст" – жодного, це значний показник культурного мовного зсуву [2, 49].

Отже, можна зробити висновок, що вплив глобалізації, як світовий тренд, має згубний вплив на національну ідентичність. Вона прозводить до загального руйнування національної ідентичності, шляхом розчинення її в глобальних політичних, економічних та культурних процесах. Загальний тренд на толерантність та демократизм лише погіршує становище, особливо коли боротьба за права меншим, переходить допустимі норми, змушуючи інших забувати про власний комфорт заради когось іншого. Вплив уніфікації та масовизації корегує нашу поведінку під створені світовою спільною стандарти, які можуть не зовсім відповідати нашій українській ментальності. Тому слід боротися за власну національну ідею, бо як говорила С. Шелухіна, «Єдина нація не має двох душ, й значить, і двох психологій, як і здорова нормальна людина, а коли дві психології – то вони вже два народи, дві нації».

Література

1. Бабкін В. «Глобалізаційні культурні процеси та їх вплив на функціональне призначення національної культури». Мистецтвознавчі записки. 2018. № 33. С. 55-62.
2. Семигінівська Т. «Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства». Вісник СумДУ. 2007. № 1. С. 45-49.
3. Шмельова Т. «Вплив глобалізації на культуру та освіту». Науковий вісник Ужгородського університету. 2019. № 1. С. 209-213.

Білошапка Мар'яна Олександрівна,
студентка 2 курсу, групи МВ-230016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙНИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНИ

Історія релігійних традицій України є важливим аспектом вивчення культури та соціально-політичного розвитку країни. Від найдавніших часів до сьогодення релігія відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності, культурних цінностей та світогляду українців. Релігійні практики та вірування впливають на соціальну структуру, політичні процеси та взаємодію з іншими народами. В історії України можна побачити, як наші предки переходили від одних вірувань до інших, і як вони еволюціонували.

До прийняття християнства в Київській Русі на території України існували різноманітні релігійні вірування. Спочатку у пращурів були уявлення про духів, що населяють неживі предмети (фетишизм), потім ці духи перейшли на живу природу (тотемізм), а далі з'явився анімізм (віра в духів і душу). Згодом розвивається політеїзм, коли з'являються боги, що відображають родоплемінні союзи. На пізнішому етапі політеїзм переходить у генотеїзм, коли один бог вважається головним серед багатьох. Окремою формою політеїзму є катенотеїзм, де племена шанують одного бога як покровителя. Вважається, що катенотеїзм був характерний для Київської Русі до християнства. З часом політеїзм змінюється монотеїзмом, де єдиногобожжя означає вірність одному богу. Давні українці поклонялися численним богам, які уособлювали сили природи. Саме це було зародженням української релігійної свідомості.

Дохристиянська релігія українців мала тісний зв'язок з природою та аграрним календарем. Обряди та свята, пов'язані з врожаєм, зміною пори року, родючістю земель мали вплив на повсякденне життя та певні святкові традиції. Важливим процесом було поклоніння предкам, що виражалось в різних обрядах, ритуалах та навіть похованнях.

Варто зазначити, що знаковою подією в історії релігійних традицій України стало прийняття християнства у 988 році князем Володимиром Великим. Він охрестив себе і увесь народ. І важливо, що саме ця подія стала основою для формування християнської релігії на українських землях. Це прийняття християнства стало справжньою релігійною революцією. Воно мало значний вплив на розвиток культури, освіти, мистецтва. Зокрема, початок будівництва християнських храмів, поширення писемності, заснування монастирів та розвиток іконопису, як об'єкту благоговійного поклоніння, який властивий як православ'ю, так і католицизму. Все це є важливими елементами культурної спадщини та подальших традицій.

Протягом XIV-XVII століть, під впливом Литовської та Польської держав, Україна зазнала суттєвих релігійних змін. Католицька церква здобувала все більший вплив на території, що належали Польщі. Це спричинило численні конфлікти між католиками та православними. Одним з найбільш значущих подій цього періоду був Берестейський собор 1596 року, який призвів до утворення Української греко-католицької церкви, яка вже з часом стала важливою складовою релігійного життя західних територій України.

В XVII-XVIII століттях Україна потрапила під владу Російської імперії, і це дуже відбилось на тлі релігійної історії. Православна церква була підпорядкована Московському патріархату, а віруючі зіткнулися зі спробами асиміляції та обмеження їхніх релігійних прав.

Згодом, після революції 1917 року та приходу до влади більшовиків, релігійне життя в Україні зазнало величезних змін. Радянський уряд проводив політику атеїзму, тобто відсутністю віри в існування будь-яких богів й інших надприродних істот, закриваючи церкви, монастирі та релігійні організації, переслідуючи віруючих та духовенство. Проте, попри репресії, релігійне життя не зникло, і підпільні релігійні організації та громади продовжували існувати.

Здобувши незалежність, в Україні релігійна ситуація стала значно різноманітнішою. В Україні стали існувати численні релігійні громади: православні, греко-католики, католики, протестанти, євреї та мусульмани. У цей період відбувається процес відновлення релігійної свободи та визнання важливості релігії в житті українців. А вже у 2018 році Православна церква України була офіційно визнана автокефальною, і у 2024, ВР ухвалила закон про заборону УПЦ (МП) в Україні.

Сьогодні в Україні діє велика кількість релігійних конфесій: православ'я, греко-католицизм, римо-католицизм, протестантські громади (баптисти, адвентисти, п'ятидесятники), іслам (особливо серед кримських татар), юдаїзм та інші релігійні течії, які мають свої власні традиції. Більшість українців відзначають такі традиційні релігійні свята, як Різдво, Великдень, Трійця, що мають як церковні, так і народні традиції. Також Успіння Пресвятої Богородиці, яке відзначають 28 серпня. Це свято називають Першою Пречистою, і з ним пов'язують початок осіннього посіву. 29 серпня відзначають Третій Спас (Горіховий або Хлібний), коли збирають горіхи та випікають хліб із нового врожаю, завершуючи Успенський піст. Свята Спасівського циклу мають численні народні прикмети й обряди, які досі залишаються важливою частиною української культури.

Тож, проаналізовано, Українці здавна шанують традиції, звичаї та релігійні свята, що відображають народну мудрість. Протягом століть релігія була важливим чинником у формуванні національної ідентичності, а також у боротьбі за незалежність та автономію. Сучасна релігійна ситуація та традиції в Україні є результатом довгого процесу та викликів на шляху, що створили цю історію такою, якою ми бачимо її сьогодні. А нові традиції продовжують з'являтися і відбиваються на історії нашої країни.

Література

Кучін Я.Г. Житомирський державний університет ім. Івана Франка. Релігійні традиції українців у історико-філософському зрізі. – 2010, С. 1-11.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6628/2/%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B2%20%D1%83%20%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE-%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D0%B7%D1%80%D1%96%D0%B7%D1%96.pdf>

Кришмарел В.Ю Український педагогічний журнал. 2017. № 4. Релігійна культура як складник історії України: основні поняття. С. 67-74

Олекса В. Уманський НУС / Звичаї, обряди та релігійні свята українського народу.-2013р. URL: <https://www.udau.edu.ua/ua/news/zvichayi-obryadi-ta-religijni-svyata-ukrayinskogo-narodu.html>

Бровченко Софія Олегівна,
*студентка 2 курсу, групи МВ-23001б,
Гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А. Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація упродовж останніх десятиліть стала незаперечним фактом сучасної реальності, що значно змінила глобальні процеси взаємозалежності та взаємообумовленості явищ у світі. Завдяки глобалізації людство досягло безпрецедентного рівня мобільності та взаємодії, а національні кордони поступово стираються, сприяючи інтеграції економік, культур, технологій та управлінських систем. Сучасний світ став мультиполярним, де глобальні процеси стали доступні для всіх учасників, але водночас це створює нові ризики та загрози. Глобалізація формує міжнародний порядок, заснований на чітких правилах, і включає в себе численні глобальні інституції – політичні, економічні, військово-політичні. Водночас цей процес також має негативний вплив на національну ідентичність, спричиняючи її розмивання через інтеграцію чужих цінностей, ідей та культур. Особливо гостро це питання постає в умовах глобальних викликів, таких як війни, епідемії, зміна клімату, старіння населення, цифровізація та трансформація соціальних інститутів.

Міграція стала одним з основних процесів сучасного світу, підтримувана різними соціальними групами та політиками. Вона приносить економічні

вигоди – мігранти готові працювати за низьку плату, що вигідно для бізнесу, а їхні гроші, що відсилаються на батьківщину, сприяють грошовому обігу. Однак з часом це може призвести до проблем: значна частина мігрантів не здатна адаптуватися до нового суспільства, що спричиняє маргіналізацію, зростання злочинності та перетворення деяких районів на гетто. В історії є приклади, коли міграція призводила до організації потужних етнічних мафій, як це сталося з українськими мігрантами в США та Канаді. Особливо гостро проблема міграції проявляється в Європі, де країни на кшталт Німеччини та Швеції, під впливом соціал-демократичних і ліво-ліберальних ідей, вітали великі потоки біженців, надаючи їм соціальну допомогу. Більше того, в таких країнах спостерігається підтримка цієї політики серед місцевого населення, яке все більше відмовляється від традиційних цінностей і культурної ідентичності, віддаючи перевагу інтернаціоналізму. Водночас сучасні технології зробили міграцію доступною для багатьох, що сприяє ще більшому глобальному переміщенню людей. Наприклад, китайці активно мігрують по всьому світу, включаючи США та Європу, де неминуче відбувається міжрасове змішування.

У контексті глобалізації почали сильно розвиватись транснаціональні корпорації, що створюють філії по всьому світу, монополізуючи ринок і обмежуючи можливості для місцевих національних виробників. Це може призвести до економічної залежності країн одна від одної та ослаблення національних держав, з потенційною загрозою їхнього зникнення через домінування корпорацій. Як зазначав Карл Маркс, нація пов'язана з державою, і без неї вона може зникнути. Цю думку підтримував і Гітлер, вважаючи, що держави є інструментом збереження раси. Сучасні науковці, зокрема Роджерс Брубейкер, вивчають проблеми національної ідентичності в умовах глобалізації, зокрема вплив міграції на розвиток націй. Вони зазначають, що глобалізація сприяє посиленню дезінтеграційних настроїв, розмиванню національної ідентичності та виникненню сепаратистських рухів серед етнічних меншин. У Західній Європі і США, де домінують ліберальні ідеї, посилюється міграційна криза, що призводить до економічних та соціальних проблем. Країни, як-от Німеччина та Швеція, мають політику мультикультуралізму, але стикаються з проблемами асиміляції та зростанням злочинності серед мігрантів. Водночас країни Східної Європи, зокрема Польща та Угорщина, протистоять глобалізму, підвищуючи рівень націоналізму і консерватизму та вживаючи жорсткі заходи щодо міграції. У пострадянських країнах, таких як Україна, спостерігається процес денационалізації, коли частина населення ідентифікує себе як «радянських людей», що свідчить про збереження ідеологічних штампів комуністичної епохи навіть після розпаду СРСР. Це ускладнює національну консолідацію та може призводити до політичних криз. Ситуація в Азії та на Сході значно відрізняється. Країни, як Китай, Індія та Японія, зберігають свої національні ідентичності через традиції та культурні цінності, що стало причиною їхнього відродження у протистоянні з глобалізацією. Зокрема, Китай, попри його комуністичну ідеологію, зберігає національну ідентичність, а Японія є прикладом сильного націоналізму, де більшість населення складають японці. Національна ідентичність залишається важливим фактором і для арабів,

турків та євреїв. У арабських країнах вона переплетена з релігією, а у турків відбувається клерикалізація. Євреї, попри свою розділеність на різні групи, зберігають відчуття єдності, підтримуючи свою культуру та традиції.

Загалом говорячи про національну ідентичність в умовах глобалізації, можна зробити висновки, глобалізація відкриває нові можливості для розвитку, але водночас створює загрози для національних культур та ідентичностей. Також ставить під сумнів роль національних держав та традиційні ідентичності. Вона змушує нації балансувати між традиційними цінностями та універсальними стандартами сучасного світу. Кожен народ реагує на ці зміни по-різному: одні прагнуть зберегти свою ідентичність, інші – приймають глобалізацію. Однак одне очевидно: питання національної ідентичності залишатиметься актуальним у найближчі роки, і нації ще шукатимуть свій баланс між збереженням самобутності та адаптацією до глобальних процесів.

Література

Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.

Горбатенко В. Кризовий синдром модернізації в контексті етнонаціональних конфліктів. Етнополітичні конфлікти в пострадянському просторі. Київ. 1999. 278 с.

*Бусло Іванна Віталіївна,
студентка 4 курсу, групи МВ-21002б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.
Національний Університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ФАКТОР КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Революція Гідності 2013-2014 років стала однією з найважливіших подій сучасної історії України, адже саме вона стала поштовхом до змін суспільно-політичного курсу та пробудження національної ідентичності українців.

Під час революції велика кількість українців почала об'єднуватись навколо спільної ідеї, адже кожний прагнув до європейських цінностей, що включають свободу та демократію. Цей Майдан став епіцентром кардинальних змін у країні, адже він запустив процес не лише трансформації політичної сцени, а й соціальних і культурних перетворень. Наслідки від вибуху гніву та сплеску гідності, що вивільнились під час революції, даватимуться взнаки не одне десятиліття як у геополітичному вимірі, так і у внутрішніх соціально-політичних відносинах [3].

Вихід людей на вулиці у листопаді 2013 року впевнено можна вважати

цивілізаційним вибором. Це була важлива та активна реакція народу на відмову уряду підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом, а подальші протести, самоорганізація суспільства та об'єднання громадян для захисту України від агресії на сході були підтвердженням цього вибору. Протягом трьох місяців тисячі людей жили на площі столиці, створюючи при цьому власні громадські ініціативи та проєкти, які працюють і надалі. До прикладу, об'єднання дипломатів “Майдан закордонних справ” стало впливовим дорадчим майданчиком у царині міжнародних відносин. “Канцелярська сотня” почала зі складання до купи понищених документів із резиденції експрезидента, а зараз заради гласності й нагляду оцифровує мільйони декларацій чиновників. Гурт кінорежисерів Babylon`13 - зняли понад півтори сотні спершу короткометражних, а згодом і повноформатних, документальних фільмів, а тепер фіксують життя постмайданної країни [3].

Євромайдан об'єднав людей із різних політичних, етнічних та соціальних груп через спільні цінності свободи та демократії. Майдан став символом боротьби за гідність і права, ціною життів 107 учасників акції протесту, Героїв України, що були названі Небесною Сотнею. Вони проявили справжню мужність та відданість своєму народові, що мало позитивний вплив на становлення національної ідентичності та піднесенню патріотизму, особливо серед молоді. І саме від початку Революції Гідності розпочалось помітне утвердження загальноукраїнської ідентичності у становленні громадянського суспільства, яке до подій кінця 2013 – початку 2014 р. було швидше симулятором, уявним утворенням – воно нібито існувало, але не відчувалося його реального, вагомого впливу на суспільне життя. Характеризуючи громадянське суспільство того часу, Л. О. Жужа справедливо зауважує: «Більшість атрибутів демократії мали удаваний характер, але політична система оперувала ними як із реальними» [2].

Цікавою думкою є те, що консолідація суспільства неможлива без спільних цілей та інтересів, єдності дій. Таким чином, соціальна єдність країни являє собою єдність всіх громадян, засновану на загальному відчутті зрілості. Національна єдність відображається у внутрішній єдності країни та її народу на основі спільних національних інтересів, цінностей та історії. Для консолідації держави достатньо чіткого відчуття приналежності до політичної спільноти та відповідальності за її долю, яка, у свою чергу, має ґрунтуватися на принципах соціальної справедливості, рівності перед законом, захисту прав і свобод людини[1].

Тобто, Революція Гідності продемонструвала, що шлях соціальної консолідації в Україні лежить через партнерство між різними суспільними групами, активну підтримку громадян владою та зміцнення середнього класу. Події Майдану стали прикладом того, як громадяни, об'єднавшись, можуть не лише відстоювати свої права, а й створювати нові суспільні інститути. Майдан об'єднав людей з різними поглядами та соціальним статусом заради спільної мети, зміцнивши громадянське суспільство й надавши імпульс для самоорганізації. Завдяки цьому зросла активна участь людей в житті міста, регіону та країни, що стало важливим кроком до національної єдності та

створення суспільства, яке готове захищати свої інтереси як єдиний організм.

Отже, Революція Гідності стала важливим етапом в історії України, яка сприяла об'єднанню громадян навколо спільних цінностей свободи і демократії. Майдан став основою для розвитку громадянського суспільства, сприяв зміцненню національної ідентичності та консолідації суспільства. Створені в часи революції ініціативи та волонтерські рухи продовжують діяти, допомагаючи зміцнити активну участь громадян у житті країни. Революція продемонструвала важливість єдності та відповідальності за долю України.

Література

1. Рубан А. О. Консолідація українського суспільства як вагомий чинник зміцнення державного суверенітету в умовах російсько-української війни. Актуальні проблеми політики. Випуск 71. 2023. С. 42-48 URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/71_2023/6.pdf

2. Жужа Л. О. Перетворення громадянського суспільства в Україні під впливом Революції гідності [Електронний ресурс] / Л. О. Жужа // Міжн. наук. журн. – 2015. – № 6.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2015_6_13

3. Революція Гідності URL: <https://www.maidanmuseum.org/uk/storinka/revolyuciya-gidnosti>

Свириденко Олександра Валеріївна,
студентка 4 курсу, групи МВ-210026
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Україна сьогодні перебуває в умовах постійної гібридної агресії з боку РФ, що становить серйозну загрозу її суверенітету, територіальній цілісності та національній ідентичності. «Гібридна війна» – це конфлікт, у якому держава-агресор провокує внутрішні суперечності та конфлікти в цільовій державі з метою використання їх для досягнення своїх політичних цілей агресії. Ці цілі здебільшого досягаються не лише військовими методами [3]. Гібридна війна поєднує військові та невійськові методи, зокрема дезінформацію, кібератаки, економічний тиск і пропаганду, що спрямовані на підірив стабільності в країні та послаблення її міжнародних позицій.

Національна ідентичність формується через взаємодію соціокультурних, історичних, політичних та економічних чинників, включаючи спільну історію,

мову та матеріальну культуру, ці взаємозв'язані фактори утворюють складну мережу, що визначає ідентичність нації. Важливо враховувати, що цей процес є динамічним і може змінюватися внаслідок різних факторів, таких як глобалізація, міграція та зміни у політичному середовищі [1].

У період війни важливим елементом формування національної ідентичності є вивчення спільної історії та доступ до матеріалів, що ілюструють українське протистояння російській агресії. Це дозволяє дослідити етнонаціональні взаємини через історичний контекст. В цьому контексті ворог маніпулює суспільними настроями, у своїх інформаційно-психологічних операціях намагається посилити розбрат між українцями та поляками, використовуючи факти, які ілюструють протистояння цих національних груп і спроби однієї поглинути іншу. З іншого боку, замовчує те, що історичне протистояння між росіянами й українцями триває також не одне століття та є більш кривавим і трагічним, ніж українсько-польське [4].

Яскравим прикладом сучасної «гібридної війни» є російсько-український конфлікт на Сході України, який розпочався у 2014 році і триває донині, набувши затяжного характеру. Спершу події Євромайдану та Революції Гідності, анексія Криму, воєнні дії на Донбасі та створення псевдодержавних утворень «ДНР» і «ЛНР» були складовими цієї війни. Головна мета Росії – послабити управлінські структури України, зруйнувати її інфраструктуру, посіяти хаос і дестабілізацію. Однак все почалося не з класичних військових дій, а з інформаційної війни та пропаганди через ЗМІ. За словами британських експертів, у випадках з Кримом і Донбасом, Росія спочатку застосувала інформаційні методи впливу, формуючи у "російських співвітчизників" «м'яку лояльність» через акцент на культурних, мовних та ідеологічних зв'язках, а також поширення страху перед ворожими діями з боку урядів.

У російсько-українській війні йдеться не тільки про пропаганду, але і про так звану «війну смислів», метою якої є створення образів, яких насправді не існує, таких як «фашисти в Києві», «звірства каральних батальйонів» або «розіп'яті хлопчики». Майкл Вайс і Пітер Померанцев у своїй статті «Україна і початок нелінійної війни» зазначають, що в Росії та на Сході України, де російські ЗМІ мають велику популярність, кремлівським політичним технологам вдалося створити паралельну реальність, де "фашисти" захопили владу в Києві, етнічні росіяни на Сході України опинилися в смертельній небезпеці, а ЦРУ веде війну з Москвою [2].

Український політолог К. Бондаренко вважає, що російсько-українська війна на 80% складається з інформаційних та економічних дій, а лише 20% – це бойові дії, які можуть і не відбутися. Він також зазначає, що Україна насправді не є стороною цього конфлікту, а лише полем битви, тоді як українці стали «гарматним м'ясом» у цій «гібридній війні», що точиться між великими геополітичними гравцями – Заходом і Росією [5].

Російська гібридна агресія спрямована на дестабілізацію України шляхом розмивання української національної ідентичності, знищення культурної спадщини та впливу на громадську думку. Мета такої агресії полягає в тому, щоб підірвати не лише військову, але й соціальну, економічну та культурну

основу України, тим самим зруйнувавши почуття єдності та приналежності, що лежить в основі національної ідентичності.

Національна ідентичність в умовах гібридної війни стає не лише символом національної єдності, а й важливим чинником для забезпечення стійкості держави. Національна ідентичність повинна бути захищена та збережена через розвиток культурних інститутів, впровадження освітніх програм та активну підтримку української мови й культури. Українська ідентичність стала консолідуючим фактором під час війни, який об'єднує українців у боротьбі за свою незалежність та збереження суверенітету. Важливою є також підтримка з боку громадянського суспільства, яке допомагає зберігати національну культуру та цінності через численні громадські ініціативи та культурні проекти. Такі дії дозволяють формувати стійке суспільство, яке здатне чинити опір агресії, навіть у такі складні часи.

Література

1. Бевз Т. Вплив глобалізації на утвердження національної ідентичності в умовах війни: виклики і загрози. Українознавство. No 3 (84). 2022. С. 8-26.
2. Вайс М., Померанцев П. Україна і початок «нелінійної» війни [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://krytyka.com/ua/articles/ukrayina-i-rochatok-neliniy-noyiviyu>
3. Війна «гібридна». Політологічний енциклопедичний словник. Уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2015. 816 с
4. Кириченко В.В., Савиченко О.М., Сардаковський Я.А. Історична пам'ять українців: до проблеми психологічного вивчення українсько-польського протистояння та примирення. Посттравматичний стресовий розлад: дорослі, діти і родини в умовах війни. Міжнародне науково-практичне видання / за заг. ред. І. Маноха, Г. Собчук. Т. II. Варшава-Київ: ПАН. Гнозис, 2018. С. 43-57.
5. Лизанчук, В. Журналістська правда і постправа в контексті гібридної війни Російської Федерації проти України. Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 323-334.

Руденко Анна Олексіївна,
студентка 2 курсу, групи МВ-230026
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Гольцов А.Г.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КИЇВСЬКА РУСЬ ЯК ВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Київська Русь була першим політичним утворенням на території сучасної України, що об'єднало різні слов'янські племена в IX столітті та стало

важливим фундаментом української ідентичності. Київ, що став центром держави, згодом набув статусу духовного та культурного осередку, довкола якого формувалися традиції, звичаї та система управління, що заклали основи для майбутнього українського народу. Об'єднання племен Київською Руссю мало ключове значення для створення єдиного політичного організму, що сприяло подальшій інтеграції територій та населення. Київ став символом спадковості та легітимності, на якій базувалася пізніша державність українців. Прийняття християнства за князя Володимира Великого в 988 році стало поворотним моментом в історії не лише Київської Русі, а й усієї Східної Європи. Це була не просто релігійна реформа, а й культурна, яка включала утвердження писемності, початок літописання та поєднання з візантійською цивілізаційною традицією. Християнство сприяло формуванню нової моралі, правових норм та мистецьких форм, що стали основою для національної ідентичності українців. Введення кириличного письма дало поштовх розвитку літератури, освіти та культури, що заклало основу для подальшого культурного зростання регіону.

Одним із найважливіших джерел знань про ранню українську історію є “Повість минулих літ” – літопис, який розповідає про походження слов'янських племен, важливі події та звичаї. Літопис, складений на початку XII століття, підкреслював значущість Києва як “матері міст руських” і єдиного центра, де формувалися політичні та духовні основи життя на Русі. Літописання в Київській Русі стало важливим засобом збереження історичної пам'яті, що поєднувала покоління та давала основу для національної свідомості, адже описувала минуле народу, його цінності та героїчні вчинки князів. Вплив “Повісті минулих літ” на подальший розвиток історичної самосвідомості українців важко переоцінити, адже вона зберегла спільне розуміння походження, єдності та унікальності Київської Русі як предтечі української нації.

У контексті прийняття християнства Київська Русь також зміцнювала зв'язки з іншими європейськими державами, наслідуючи візантійську культуру, традиції державного управління та військову організацію. Це сприяло впливу європейської цивілізації, особливо в таких галузях, як архітектура, мистецтво та освіта. Зміцнення зв'язків із Європою не лише закріплювало роль Київської Русі як європейської держави, але й формувало основу для пізнішого прагнення українців до європейської інтеграції та культурної самостійності.

Один із ключових аспектів Київської Русі – роль князівської влади у формуванні єдності та організації суспільного життя. Князі, як наприклад Ярослав Мудрий та Володимир Великий, не лише зміцнювали державу військовими завоюваннями, а й створювали правові та культурні основи, які надовго закарбувалися в історичній пам'яті народу. Особливо важливими були кодекси законів, такі як «Руська правда» Ярослава Мудрого, яка забезпечила правові норми для різних соціальних верств і підтримувала стабільність держави. Ці закони сприяли поширенню правових і етичних норм, що стали невід'ємною частиною української ментальності.

Києво-Печерська лавра, заснована в XI столітті, стала важливим релігійним і культурним центром Київської Русі. Цей монастир сприяв розвитку освіти, книгописання та збереження культурної спадщини. Лавра стала центром літературної творчості, зокрема саме тут були створені численні рукописні книги, житія святих та богослужбові тексти. Завдяки діяльності Києво-Печерської лаври поширювалося не лише християнське вчення, а й культурний обмін з іншими країнами, що сприяло формуванню унікальної культурної ідентичності Київської Русі.

Київська Русь мала стратегічне положення на торговельних шляхах між Скандинавією, Візантією та Західною Європою, що зробило її значним центром міжнародної торгівлі. Торгові шляхи, як-от шлях «із варягів у греки», сприяли культурному обміну та контакту між різними цивілізаціями, дозволяючи киянам приймати впливи візантійського, скандинавського, а також західноєвропейського мистецтва і технологій. Ці зв'язки сприяли економічному розвитку та підвищенню культурної ідентичності Київської Русі як активного учасника європейської цивілізації, що відрізняв її від сусідніх країн і формував спільну самосвідомість.

Після хрещення Київська Русь почала розвивати свою унікальну церковну архітектуру та іконопис, що мали значний вплив на подальший розвиток мистецтва в Україні. Такі архітектурні пам'ятки, як Софійський собор у Києві, демонструють візантійський вплив і свідчать про унікальне поєднання елементів західної та східної традицій. Іконопис і розписи церков також допомагали формувати спільну релігійну і культурну ідентичність, створюючи образи святих, близьких і зрозумілих народів. Візантійські художні традиції поступово адаптувалися до місцевої культури, що заклало підґрунтя для розвитку українського мистецтва в наступні століття.

Після занепаду Київської Русі її спадщина продовжувала жити в свідомості народів, що населяли колишні території цієї держави. Ідея Києва як духовного центру залишалася актуальною навіть у часи, коли більшість українських земель перебувала під владою інших держав. Багато традицій, що розвинулися в часи Київської Русі, збереглися і передалися в культуру наступних державних утворень на українських землях, як, наприклад, Галицько-Волинське князівство. Київська Русь стала символом політичної та культурної єдності, що вплинула на подальші зусилля українців щодо відновлення національної самостійності.

Таким чином, Київська Русь стала не просто першим державним утворенням на українських землях, а й осередком формування історичної та культурної самобутності, що відобразилася на розвитку української ідентичності аж до сьогодні.

Котлярова Діана Миколаївна,
студентка 1 курсу, групи МВ-24001б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЕВОЛЮЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Поняття національної ідентичності в умовах глобалізації. Визначення національної ідентичності: Національна ідентичність формується як сукупність культурних, історичних, мовних та ціннісних характеристик, що об'єднують людей однієї нації. Вона виступає як засіб для збереження самобутності й традицій на тлі глобальних змін.

Вплив глобалізації: Глобалізація сприяє обміну інформацією, культурними практиками, але також може призводити до культурної уніфікації, внаслідок чого окремі народи можуть втрачати свої автентичні риси та особливості. Це ставить під загрозу збереження національної ідентичності, особливо в контексті інтернету та масової культури.

Культурний обмін та інтернаціоналізація: Розширення культурних контактів стимулює національні культури до взаємного збагачення, але також до адаптації та зміни під впливом нових культурних практик. Виникають нові стилі життя, що поєднують національні й глобальні риси.

Міграція та діаспора: Міграційні процеси створюють багатокультурне середовище, що впливає на національну ідентичність як на батьківщині, так і за кордоном. Діаспора підтримує зв'язок з батьківщиною, часто сприяє відновленню і переосмисленню національної ідентичності в новому середовищі.

Історична спадщина: Ідентичність українського народу сформувалася під впливом різних культурних та історичних етапів, включаючи тривалий період бездержавності. Це підсилює прагнення до збереження своєї ідентичності в умовах глобальних викликів.

Європейська інтеграція: Процес європейської інтеграції України змінює національну ідентичність шляхом запозичення європейських цінностей. Цей процес сприймається суспільством як шлях до модернізації, але викликає дискусії щодо збереження традиційних українських цінностей.

Гібридна війна та ідентичність: Військова агресія Росії проти України стала потужним фактором у формуванні національної самосвідомості. Зростання патріотизму та утвердження української мови та культури у публічному просторі є частиною цього процесу.

Освітня політика: Освіта сприяє збереженню національної ідентичності шляхом популяризації історії, мови, традицій та культурної спадщини. Державні освітні програми підсилюють увагу до національної ідентичності,

щоб сприяти вихованню громадян з високим рівнем національної самосвідомості.

Культурні ініціативи: Підтримка національних культурних ініціатив, таких як фестивалі, музеї та літературні проєкти, сприяє збереженню і просуванню культурної спадщини. Зокрема, підтримка українського кінематографу, музики та літератури важлива для формування позитивного іміджу країни в світі.

Роль соціальних мереж: Інтернет і соціальні мережі стали основними платформами для висвітлення національної культури та обміну інформацією. Це дозволяє Україні зміцнювати свій культурний вплив, а також сприяє формуванню національної ідентичності серед молоді.

Захист від інформаційних загроз: Глобальна цифровізація також несе ризики втрачених або спотворених національних цінностей через інформаційний вплив, особливо з боку інших держав. Тому державна політика щодо медіаграмотності та інформаційної безпеки є необхідною складовою захисту національної ідентичності.

Мультикультуралізм та національна автентичність: В Україні спостерігається розвиток мультикультуралізму, коли етнічні меншини беруть активну участь у культурному житті, сприяючи плуралізму, що, однак, не суперечить збереженню національної автентичності.

Стабільність національної ідентичності: В сучасному світі національна ідентичність є стабілізуючим фактором для суспільства, особливо в умовах політичних та соціальних криз. Українська національна ідентичність, сформована в умовах боротьби за незалежність, стала більш усвідомленою, об'єднуючи суспільство в умовах зовнішніх викликів.

Література

Національна ідентичність та глобалізація. Офіційний вебсайт Національного інституту стратегічних досліджень України, який публікує аналітику з теми ідентичності та викликів глобалізації: <https://niss.gov.ua/>

Міністерство культури та інформаційної політики України. Матеріали щодо програм підтримки національної культури та заходів із збереження національної ідентичності: <https://mkip.gov.ua/>

Центр Разумкова. Аналітичні дослідження щодо формування національної ідентичності в Україні та впливу глобалізаційних процесів: <https://razumkov.org.ua/>

Український інститут. Публікації про культурну дипломатію України, а також про формування українського іміджу на міжнародній арені: <https://ui.org.ua/>

Інститут соціології НАН України. Дослідження соціологічних аспектів національної ідентичності в умовах змін: <http://www.i-soc.com.ua/>

Барановська Каріна Тарасівна,
студентка 1 курсу, групи МВ-240016
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

В умовах війни та посилення глобалізаційних впливів тема національної ідентичності України стала особливо важливою. Молодь, як найбільш динамічна й активна соціальна група, відіграє ключову роль у формуванні, підтриманні та переосмисленні української ідентичності.

Поняття національної ідентичності. Це перш за все почуття приналежності до нації, яке об'єднує громадян на основі спільної історії, культури, мови та цінностей. Для України національна ідентичність завжди має особливий характер через багатовікову боротьбу за незалежність і збереження національної самобутності в умовах чужоземних впливів.

Історичне значення у формуванні української ідентичності. Різні історичні періоди на теренах нашої держави, такі як козацька доба, національно-визвольні рухи, Революція гідності, а також сьогоденні події значно вплинули на формування та становлення української ідентичності. Революція гідності (2013–2014) стала переломним моментом, що активізував усвідомлення молоддю своєї національної належності та відповідальності за майбутнє держави.

Роль молоді у формуванні сучасної національної ідентичності. Молодь бере участь у волонтерських рухах, спрямованих на допомогу армії, переселенцям, що посилює її патріотизм і зміцнює національну свідомість. Молоді українці активно популяризують українську музику, кіно, мистецтво, сприяючи сучасній культурній репрезентації України на міжнародній арені. Особливо за останні роки молоде покоління активно переходить на українську мову у повсякденному спілкуванні, організовує мовні курси та розмовні клуби, особливо в містах, де раніше переважала російськомовність. Це сприяє підвищенню рівня знання та поваги до української мови серед населення. Численно зросли ініціативи в культурі, медіа та різноманітних громадських рухах. Патріотичне виховання, громадська активність та участь у волонтерстві демонструють, що українська молодь усвідомлює свою роль в утвердженні незалежної держави та збереженні її цінностей.

Участь у волонтерських рухах. З 2014 року набула великої сили волонтерська діяльність. Незважаючи на вік, багато людей займається волонтерством, допомагаючи українській армії та підтримуючи внутрішньо переміщених осіб. Особливо з початку війни у 2022 році така діяльність сприяє зміцненню почуття єдності та національної гордості. Молоде покоління

особливо активно займається цією діяльністю. Наприклад благодійний фонд "Повернись живим", де молоді волонтери займаються збором коштів та організацією підтримки для ЗСУ.

Протидія пропаганді. Молодь в Україні активно виступає проти дезінформації, спрямованої на підрив української національної єдності, та працює над розвитком критичного мислення.

Подальші перспективи. Для збереження національної ідентичності важливо підтримувати молодіжні ініціативи, розвивати освіту, що сприятиме вихованню патріотизму і почуття національної приналежності у нових поколінь.

Література

Петров О., Литвин М. «Ідентичність в умовах війни: роль молоді в Україні» – текст доступний на сайті Українського інституту національної пам'яті: <https://uinp.gov.ua/>

Поліщук В. «Молодь як соціальний фактор у формуванні національної ідентичності України» – стаття у Соціологічному журналі України. Доступна на сайті <https://sau.in.ua/>

Інститут соціології НАН України. Соціологічні дослідження: <http://www.i-soc.com.ua/>

Головко Антон Вікторович,
*студент 1 курсу, групи МВ-240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сучасні виклики для української національної ідентичності охоплюють широкий спектр як внутрішніх, так і зовнішніх загроз, які ускладнюють процес національного самовизначення та єдності. Ось кілька ключових проблем:

Російська агресія, яка розпочалася у 2014 році, становить значний виклик для української ідентичності. Це включає не лише військові дії, але й інформаційну війну, дезінформацію та культурну експансію. Росія намагається дискредитувати українську державність, просуваючи ідеї "русского мира" та підриваючи національну єдність через маніпуляції історичними та культурними фактами. Це впливає на формування громадянської ідентичності, особливо на сході та півдні України, де частина населення може бути під впливом проросійської пропаганди.

Глобалізація та інтеграція в європейський простір створюють дилеми для збереження національної ідентичності. Українське суспільство перебуває на

перехресті між збереженням національних традицій та прагненням до модернізації й інтеграції в західний світ. Це породжує культурні суперечності, зокрема щодо мовної політики, історичної пам'яті та релігійної ідентичності. Багато українців стикаються з викликом поєднання своєї національної спадщини з впливами глобалізованого світу.

Незавершеність процесу формування української нації відображається у соціологічних дослідженнях, де рівень патріотизму та підтримки незалежності суттєво відрізняється між різними регіонами та мовними групами. Це створює додаткові труднощі для консолідації суспільства. Наприклад, в західних областях України підтримка незалежності є більш вираженою, тоді як у східних областях спостерігається більша орієнтація на російську ідентичність.

Мовна ідентичність продовжує залишатися одним із найбільш спірних питань. Закон "Про забезпечення функціонування української мови як державної" спрямований на зміцнення статусу української мови, але водночас викликає певні напруження серед російськомовного населення, особливо на сході та півдні країни.

Українська діаспора також стикається з викликами щодо збереження національної ідентичності. Еміграція, яка посилилася після 2014 року, сприяє розсіюванню українців по всьому світу, що ускладнює збереження культурних та мовних традицій. Водночас діаспора грає важливу роль у просуванні українських інтересів за кордоном і підтримці національної єдності.

Україні необхідно активізувати зусилля з метою зміцнення своєї національної ідентичності через освітні програми, культурні ініціативи та посилення інформаційної безпеки, що сприятиме збереженню суверенітету та національної єдності.

Для детальнішого ознайомлення з цими питаннями можна звернутися до джерел, таких як аналітичні доповіді Інституту політичних досліджень та публікації в журналі "День"

Білоцерковець Валерія Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи МВ-240016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

КУЛЬТУРНА ПЯМ'ЯТЬ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Культурна пам'ять – це система колективних спогадів, цінностей, символів та уявлень, що формують загальне бачення історії народу та його ідентичність. Вона включає в себе традиції, мову, фольклор, релігійні звичаї, архітектуру, музику, літературу та інші культурні надбання, які передаються від

покоління до покоління. Культурна пам'ять є водночас і основою для національної ідентичності, і механізмом її збереження.

Вона сприяє самовизначенню народу, об'єднуючи людей навколо спільних цінностей, символів та історії. Вона допомагає зберігати зв'язок між минулим, теперішнім і майбутнім поколіннями, забезпечуючи тяглість національної свідомості. Завдяки культурній пам'яті кожен індивід відчуває свою належність до спільноти, розуміє свою роль у нації та важливість спільної культурної спадщини.

У сучасному світі, де національні кордони стають умовними, а різні культури взаємодіють між собою, культурна пам'ять є основним чинником, що дозволяє зберегти унікальність і самобутність народу. Вона протистоїть процесам асиміляції, допомагаючи зберегти національні традиції та культуру, незважаючи на зовнішній вплив.

Мова є одним з головних носіїв культурної пам'яті. У ній відображені унікальні для певної культури поняття, символи, традиції та образи, які складають основу ідентичності народу. Саме тому збереження та розвиток рідної мови має велике значення: мова забезпечує зв'язок поколінь і сприяє передачі культурної пам'яті наступним поколінням.

Література й мистецтво є важливими засобами, які відображають національний характер, створюють образи та символи, що мають велике значення для культурної пам'яті. Вони підтримують зв'язок між поколіннями, передаючи історичні події та образи героїв, що закарбовані у пам'яті народу. Історія, як наукова дисципліна, також відіграє важливу роль у збереженні культурної пам'яті. Через неї ми вивчаємо значущі події, видатних діячів та процеси, які формували наше суспільство.

Сімейні традиції, місцеві звичаї та обряди є не менш важливими елементами культурної пам'яті, ніж загальнонаціональні символи та події. Вони збагачують національну ідентичність, створюючи відчуття причетності до спільноти на місцевому рівні та допомагають зберегти зв'язок з культурним корінням.

Освіта є одним із найважливіших засобів передачі культурної пам'яті. Через навчальні програми ми знайомимо молодь з історією, літературою, фольклором, традиціями та рідною мовою. Школи та університети грають ключову роль у формуванні національної свідомості, сприяючи збереженню та передачі культурної пам'яті наступним поколінням.

Культурна пам'ять також зберігається через пам'ятні місця, архітектурні пам'ятки, пам'ятники, меморіали та святкування національних подій. Це матеріальні об'єкти, що є фізичними нагадуваннями про спільне минуле та історичну спадщину, вони допомагають людям підтримувати зв'язок із культурою та національною ідентичністю.

У періоди політичних і соціальних змін культурна пам'ять відіграє особливу роль, зміцнюючи національну ідентичність і дозволяючи зберегти єдність нації. Вона сприяє збереженню традицій, а також допомагає адаптуватися до нових обставин, не втрачаючи культурної самобутності.

Сьогодні культурна пам'ять стикається з численними викликами. Глобалізація, поширення мас-медіа, інтернету та інших сучасних технологій впливають на традиційні форми культурної пам'яті. Тому для популяризації культурної спадщини потрібні сучасні підходи, зокрема використання нових медіа та технологій, щоб залучити молодь та зробити культуру більш доступною.

Культурна пам'ять є основою для збереження національної ідентичності, підтримуючи зв'язок між минулим і майбутнім та об'єднуючи націю навколо спільних цінностей і цілей. Вона допомагає народу зберігати свою унікальність і передавати культурну спадщину наступним поколінням, зміцнюючи єдність та стійкість нації в умовах сучасних змін.

Література

Вербицька П. Культурна пам'ять як чинник конструювання ідентичності в умовах трансформації українського суспільства, 2018

Шершова Т. В. Культурна пам'ять як чинник формування національної ідентичності, 2021

Максимова Анастасія Олексіївна,
*студентка 1 курсу, групи МВ-24001б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

МОВА І КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова і культура є фундаментальними елементами національної ідентичності, забезпечуючи стійкість суспільства та його здатність зберігати свою унікальність навіть у контексті глобалізації. Мова виступає не тільки засобом комунікації, але й уособлює національний характер, цінності, історію і світосприйняття народу. Вона є потужним символом, що поєднує різні покоління, забезпечуючи спадкоємність і тяглість традицій.

Важливість мови для збереження національної ідентичності підтверджують дослідження, які доводять, що люди, які використовують рідну мову у побуті та навчанні, демонструють вищий рівень самоідентифікації та національної свідомості. Українська мова є не лише символом державності, але й важливим засобом культурного та соціального згуртування. Підтримка і розвиток української мови сприяє інтеграції суспільства, зміцнюючи почуття належності до національної спільноти. Державні ініціативи з просування української мови у системі освіти, ЗМІ та культурі є вагомим фактором у формуванні національної ідентичності.

Культура, як і мова, виступає ще однією основою національної ідентичності. Вона включає в себе унікальні традиції, мистецтво, літературу, фольклор, які формують національний характер і визначають світогляд народу. Зокрема, українська культура з її багатою спадщиною, яка охоплює народні звичаї, обряди, ремесла, вірування, слугує джерелом ідентифікації та самобутності. У цьому контексті національна культура виступає засобом самовираження народу, і водночас засобом його самозахисту від культурної асиміляції.

Українські культурні діячі та літературні традиції, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, стали символами національної ідентичності, відображаючи дух та боротьбу народу за незалежність і самовизначення. Їхні твори і постаті є не тільки культурним надбанням, але й джерелом натхнення для сучасних українців, що посилює їхню національну свідомість та відчуття належності.

Окрім того, в умовах викликів глобалізації, збереження національної культури та мови стає ключовим чинником у формуванні сильної національної ідентичності. Мова і культура є захистом від культурної уніфікації, що часто нав'язується через глобальні медіа, популярну культуру та економічний вплив. Збереження мовної та культурної ідентичності сприяє розвитку різноманітності й поваги до інших культур, що зміцнює національну стійкість та взаєморозуміння у міжнародному середовищі.

Український досвід у збереженні мови і культури як основ національної ідентичності є прикладом, як національна ідентичність допомагає подолати складні історичні обставини і забезпечити стійкість держави. Саме мова і культура стали опорою в періоди боротьби за незалежність, сприяючи об'єднанню українського народу та формуванню спільної національної свідомості.

Отже, мова і культура є не просто засобами комунікації та самовираження, а й базовими елементами національної ідентичності, що об'єднують народ, зберігають його спадщину та визначають національний характер. Вони забезпечують тяглість історичної пам'яті і сприяють формуванню сильної національної свідомості.

Література

Ажнюк, БМ 2008, 'Шляхи і методи розширення сфери застосування української мови: концептуальні й практичні аспекти', в кн. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом, кол. монографія Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, Київ: Дельта, с. 343-367.

Загнітко, А 2002, 'Українська мова як державна: ретроспектива і сучасність'. Освіта і управління, Т. 5, № 2, с. 7-14.

Заболоцька, Л 2012, 'Українська мова в контексті сучасної мовної ситуації в Україні (до питання про її роль в умовах глобалізації)'. Українознавчий альманах, Вип. 9, с. 347-350. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2012_9_99. [20 Червень 2022].

Опренчук Ангеліна,
студентка 1 курсу,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Історична пам'ять відіграє фундаментальну роль у формуванні національної ідентичності, стаючи одним з головних елементів колективної самосвідомості народу. Вона об'єднує націю навколо спільних подій, цінностей та уявлень про минуле, що, в свою чергу, сприяє формуванню культурної єдності та національного духу. Історична пам'ять є не лише збереженням фактів і подій, а й їхнім осмисленням, інтерпретацією та передачею наступним поколінням, що дозволяє нації зберігати свої корені та формувати стійку ідентичність, важливу для існування в умовах глобалізації.

У сучасному світі національна ідентичність потребує від кожного народу чітких маркерів, які виділяють його з-поміж інших культур. Історична пам'ять слугує таким маркером, адже відображає не лише минуле, але й актуальні цінності, що визначають національну спільноту. В Україні, наприклад, національна ідентичність значною мірою спирається на пам'ять про події визвольних змагань, боротьбу за незалежність, культурні здобутки та героїчні постаті. Збереження пам'яті про Голодомор, національно-визвольні рухи, Революцію Гідності є важливим фактором, що зміцнює українське суспільство та формує розуміння спільної долі. Така історична пам'ять виконує функцію роцесвного захисту від зовнішніх викликів, створює основу для об'єднання людей у єдину націю.

Однак історична пам'ять не є фіксованою чи однозначною; вона часто піддається змінам, переписується та переосмислюється відповідно до політичних та соціальних обставин. Виклики сучасної політики пам'яті зумовлені не лише внутрішніми, але й зовнішніми факторами. В умовах гібридної війни історична пам'ять українського народу стала об'єктом інформаційних атак, які мають на меті спотворити національну історію, підірвати довіру до держави та розколоти суспільство. Зокрема, негативний вплив мають спроби представити події української історії з позицій, які принижують чи знецінюють національні здобутки, акцентуючи на конфліктах та розколах. Захист національної історичної пам'яті стає пріоритетом для української держави, яка намагається підтримувати об'єктивну історичну політику та запобігати маніпуляціям з боку ворожих сил.

Особливу роль у збереженні історичної пам'яті відіграють освітні програми та культурні ініціативи. Вони формують у молоді розуміння ключових подій національної історії, розвивають почуття відповідальності за збереження культурної спадщини та шанування героїв. Такі проекти, як музеї,

пам'ятні заходи, тематичні виставки, а також державні свята і пам'ятні дати, відіграють важливу роль у збереженні колективної пам'яті. Це допомагає уникати забуття та втрати важливих аспектів національного минулого, забезпечує стійкість національної ідентичності, попри зміну поколінь і глобальні впливи.

Історична пам'ять також є потужним інструментом для створення міжнародного іміджу держави. Збереження пам'яті про події, які мають значення не лише для конкретної нації, але й для всього світу, сприяє формуванню позитивного сприйняття країни за кордоном. Україна, наприклад, активно працює над тим, щоб на міжнародному рівні було визнано події, що мали трагічні наслідки для її народу, такі як Голодомор, який у 2003 році було визнано геноцидом багатьма країнами. Це не лише дозволяє Україні відстоювати свої інтереси на світовій арені, але й демонструє важливість захисту історичної правди та боротьби за міжнародну справедливість.

Важливо розуміти, що історична пам'ять має динамічний характер і потребує постійного оновлення та збагачення. Вона повинна бути відкритою для критичного осмислення та постійного перегляду, аби зберігати актуальність і відповідати на виклики часу. Проте цей процес має відбуватися з відповідальністю, щоб не допустити маніпуляцій, спотворення чи вибіркового тлумачення фактів. Лише на основі чесної та збалансованої політики пам'яті можливо сформувати стійку національну ідентичність, яка буде сприяти збереженню історичних цінностей, розвитку громадянської свідомості та забезпеченню національної безпеки.

Література

1. Субтельний, О. Україна: Історія.
2. Грицак, Я. Нарис історії України: формування модерної нації ХІХ–ХХ століття.
3. Плохій, С. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності.

Велієва Вероніка Миколаївна,
студентка 1 курсу, групи МВ-24001б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ОСНОВА ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова – це не просто засіб спілкування, а й дзеркало душі народу, його історії та культури. Для українців українська мова є невід'ємною частиною

національної ідентичності. Вона об'єднує нас, зберігає нашу спадщину і допомагає нам відрізнитися від інших народів.

Мова як фундамент національної ідентичності

Національна ідентичність – це усвідомлення своєї приналежності до певної нації, відчуття єдності з її історією, культурою та традиціями. Мова відіграє в цьому процесі ключову роль. Ось чому:

* Носій історії та культури: Українська мова зберігає в собі багатовікову історію нашого народу, його звичаї, традиції та вірування. У народних піснях, казках, легендах та прислів'ях зашифровані мудрість і досвід багатьох поколінь українців.

* Засіб спілкування: Мова є інструментом, за допомогою якого ми спілкуємося один з одним, передаємо знання та досвід, формуємо думки і почуття. Коли ми говоримо українською, ми відчуваємо єдність зі своїм народом.

* Символ єдності: Українська мова об'єднує українців, незважаючи на географічні, соціальні та культурні відмінності. Вона є тим клеєм, який скріплює нашу націю.

* Захист від асиміляції: Упродовж своєї історії українці неодноразово зазнавали спроб асиміляції з боку інших народів. Збереження рідної мови – це один із найнадійніших способів зберегти свою самобутність.

Роль української мови в сучасному світі

У сучасному глобалізованому світі збереження національної ідентичності стає все більш актуальним завданням. Українська мова в цьому процесі відіграє особливу роль. Ось чому:

* Захист від інформаційної війни: Російська агресія проти України супроводжується потужною інформаційною війною, спрямованою на руйнування нашої ідентичності. Використання української мови допомагає протистояти цій агресії.

* Розвиток культури: Українська мова є основою для розвитку української літератури, музики, кіно та інших видів мистецтва. Творячи українською, ми збагачуємо нашу культуру і робимо її доступною для всього світу.

* Інтеграція в європейський культурний простір: Українська мова є частиною європейської мовної родини. Вивчаючи і розвиваючи українську мову, ми наближаємося до європейських культурних цінностей.

Як зберегти і розвивати українську мову

Збереження і розвиток української мови – це завдання кожного українця. Ось декілька кроків, які ми можемо зробити:

* Вивчати українську мову: Необхідно постійно удосконалювати свої знання української мови, читати українську літературу, дивитися українські фільми.

* Говорити українською: Чим частіше ми будемо говорити українською мовою, тим швидше вона стане для нас рідною і природною.

- * Підтримувати українські культурні заходи: Відвідування концертів, виставок, фестивалів допомагає популяризувати українську культуру і мову.
- * Виховувати дітей на українських традиціях: Починаючи з малечку, прищеплювати дітям любов до рідної мови і культури.
- * Підтримувати українські ЗМІ: Читати українські газети, дивитися українське телебачення, слухати українське радіо.

Українська мова – це не просто набір звуків, а живий організм, який розвивається разом з нашим народом. Вона є невід’ємною частиною нашої ідентичності і відіграє важливу роль у збереженні нашої культури. Кожен з нас може внести свій вклад у збереження і розвиток української мови.

Хоменко Анна Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи МВ-24001б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НАЦІОНАЛЬНІ СИМВОЛИ ЯК ПРОЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ

Національні символи є важливим проявом ідентичності кожної держави, виражаючи її культурну спадщину, історичний досвід та політичні цінності. Вони слугують інструментами, що об'єднують громадян, зміцнюють відчуття національної приналежності та підсилюють патріотичні настрої. У цьому контексті значення таких символів, як прапор, герб, гімн, стає особливо важливим, оскільки вони не лише репрезентують країну на міжнародній арені, але й формують внутрішню єдність нації.

Прапор, як один із найвизначніших національних символів, має глибоке історичне та культурне значення. Його кольори та елементи нерідко пов'язані з подіями, що визначили долю нації, або з ключовими аспектами її культури. Наприклад, український синьо-жовтий прапор символізує чисте небо та пшеничні поля, що асоціюються із миром і процвітанням. Сприйняття прапора як символу боротьби за незалежність стало особливо актуальним під час Революції Гідності у 2013-2014 роках, коли він став невід’ємною частиною протестів. Прапор використовувався як спосіб вираження солідарності, протесту проти корупції та підтримки європейського курсу України. Це ще раз доводить, що прапор здатний об'єднувати людей довкола спільних ідеалів та цінностей, підсилюючи національну єдність.

Не менш важливим символом є герб, що відображає історичний шлях та культурні особливості нації. Український герб, Тризуб, має корені, що сягають часів Київської Русі. Він символізує силу та незалежність, а також зв'язок сучасної України з її давньою історією. Тризуб як герб був затверджений після

здобуття незалежності в 1991 році, що свідчило про прагнення українців повернутися до своїх витоків і відновити національну ідентичність, зруйновану в часи Радянського Союзу. Герб є відображенням державного суверенітету та водночас виступає нагадуванням про довгий і складний шлях до самостійності.

Гімн як музичний та літературний символ національної єдності здатен викликати глибокі емоції та мобілізувати націю, особливо в часи кризи або святкувань. Український гімн "Ще не вмерла України ні слава, ні воля", написаний Павлом Чубинським на музику Михайла Вербицького, неодноразово звучав під час національно-визвольних змагань і революцій, надихаючи людей на боротьбу за свої права та свободи. Гімн, як і інші національні символи, відіграє важливу роль у підтримці патріотичного духу та гордості за свою державу.

Окрім офіційних державних символів, важливу роль у формуванні національної ідентичності відіграють і народні символи, такі як вишиванка, калина, рушник та інші елементи традиційної культури. Вони виступають носіями етнічної пам'яті та єднають покоління, передаючи духовні цінності та звичаї. Наприклад, вишиванка стала не лише модним трендом, але й символом культурного опору та самоідентифікації в умовах глобалізації. Її одягають на свята та під час масових заходів, щоб підкреслити єдність нації.

Національні символи також відіграють важливу роль у формуванні міжнародного іміджу країни. Вони допомагають державам заявити про свої інтереси та ідентичність на світовій арені, сприяючи культурному діалогу та взаєморозумінню між народами. Наприклад, проведення міжнародних спортивних змагань чи культурних фестивалів, де використання національних символів є обов'язковим, підсилює почуття гордості за свою країну та сприяє її популяризації у світі.

Загалом, національні символи є потужним інструментом у підтримці національної єдності та гордості. Вони допомагають зберігати історичну пам'ять, об'єднують людей навколо спільних цінностей та ідеалів, а також сприяють формуванню позитивного іміджу країни на міжнародній арені. Сьогодні, у час глобальних викликів і загроз, значення національних символів лише зростає, адже вони нагадують нам про важливість єдності та патріотизму.

Література

Забужко Оксана. "Філософія української ідеї та європейський контекст: Франкові інтерпретації". Київ: Видавництво "Факт", 2009.

Рудницький Степан. "Нація і держава". Київ: Смолоскип, 2000.

Плохій Сергій. "Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності". Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016.

Владислава Флуєрар,
студентка 1 курсу,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ТА ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Революція Гідності (2013-2014 рр.) стала одним із найважливіших етапів у новітній історії України. Події, що відбувалися на Майдані, ознаменували глибокий перелом у свідомості українців, зокрема в розумінні своєї національної ідентичності, патріотизму та прагненні до європейських цінностей. Відстоюючи свободу, права людини, демократичні принципи, українці не лише протестували проти корупції та авторитаризму, а й утверджували новий, більш єдиний образ нації, заснований на загальнолюдських цінностях.

1. Національна ідентичність як наслідок революційних подій

Національна ідентичність – це сукупність культурних, соціальних, мовних та історичних характеристик, які об'єднують людей в одну спільноту та відрізняють її від інших. Революція Гідності прискорила процес формування єдиної національної ідентичності українців завдяки таким ключовим факторам:

- Загальнонаціональна консолідація: Революція Гідності об'єднала українців із різних регіонів та соціальних груп. Люди, які до того могли мати різні погляди на політику, мову чи культуру, відстоювали спільні цінності, що посилювало відчуття приналежності до української нації.

- Підвищення ролі державної символіки: Під час протестів синьо-жовтий прапор, гімн, герб України набули особливого значення як символи свободи та єдності. Це зміцнило національну свідомість, особливо серед молоді.

- Єднання через європейські цінності: Українці усвідомили, що захищають не лише національні інтереси, а й європейські демократичні принципи. Ідеали гідності, свободи, прав людини, рівності стали фундаментом для формування спільної національної ідентичності.

2. Поглиблення національної свідомості та патріотизму

Національна свідомість значно зміцнилася завдяки Революції Гідності. Події 2013-2014 років активізували процеси переосмислення історії, культури та національних цінностей. Основними чинниками цього процесу є:

- Переосмислення історії та героїчних подій: Революція надала поштовх для переоцінки важливих історичних подій, таких як боротьба за незалежність, ОУН-УПА, репресії радянського режиму тощо. Люди почали більше цікавитися своєю історією, відновлювати пам'ять про героїчні постаті та події.

- Героїзація учасників Майдану: Герої Небесної Сотні стали символом мужності та боротьби за свободу. Їхні подвиги закарбувалися в пам'яті

українців, нагадуючи про важливість патріотизму та жертвовності заради національних ідеалів.

- Патріотичне виховання молоді: Після Революції Гідності зросла увага до національно-патріотичного виховання в освітніх програмах. Школи, університети та громадські організації розпочали більше заходів для виховання молоді на засадах патріотизму та любові до України.

3. Формування нових символів та героїв нації

Революція Гідності сприяла створенню нових символів та образів, що стали важливими для національної ідентичності:

- Образи учасників Майдану: Прості громадяни, волонтери, військові стали символами нової України. Вони символізували прагнення до справедливості та змін, що допомогло сформувати новий образ українця – сміливого, патріотичного, відданого ідеалам.

- Культура волонтерства: Під час революційних подій та подальшої війни на сході країни розвинулася культура волонтерства. Волонтери стали національними героями, адже вони допомагали армії та постраждалим. Це стало символом солідарності та єдності народу.

- Поширення української мови та культури: Після Майдану спостерігався підйом української культури та мови. Люди почали активніше використовувати українську мову, обирати національні товари, цікавитися українською літературою та кінематографом. Це сприяло зміцненню національної ідентичності.

4. Зміни в громадянському суспільстві

Після Революції Гідності українське суспільство стало більш активним, а громадські ініціативи отримали поштовх до розвитку:

- Активізація громадянського суспільства: Революція об'єднала людей, які розпочали боротися за зміни. Це привело до утворення численних громадських організацій, ініціатив та рухів, які сприяють розвитку демократії та контролю за владою.

- Сприяння прозорості влади: Громадські організації, активісти та журналісти почали активно боротися за прозорість у владі, зокрема за викриття корупції. Це зміцнило національну свідомість, оскільки українці почали відчувати, що можуть впливати на політичні процеси.

- Формування нових цінностей: Українці почали більше цінувати особисту відповідальність, громадську активність та готовність відстоювати свої права. Ці нові цінності сприяли розвитку національної свідомості та відчуття єдності.

5. Роль війни на сході у зміцненні національної ідентичності

Війна на сході України, яка почалася після Революції Гідності, стала важливим фактором у зміцненні національної ідентичності. Основні аспекти цього процесу:

- Підвищення рівня патріотизму: Війна активізувала патріотичні почуття в суспільстві. Багато українців відчули потребу підтримати свою армію, що ще більше зміцнило національну свідомість.

- Єднання навколо захисту незалежності: В умовах війни люди усвідомили, що незалежність – це найвища цінність. Це привело до глибшого розуміння значення незалежної держави та необхідності її захисту.

- Формування національної пам'яті: Пам'ять про загиблих воїнів, які захищали Україну, увійшла в національну свідомість як частина нової національної пам'яті. Це допомогло сформуванню у суспільстві ідеал мужності, патріотизму та самопожертви.

Революція Гідності стала поворотним моментом в історії України, глибоко змінивши національну ідентичність та свідомість українців. Революційні події об'єднали людей навколо спільних цінностей – свободи, прав людини, справедливості. Національна свідомість отримала новий імпульс для розвитку через зміцнення громадянського суспільства, утворення нових героїчних символів та формування нової патріотичної культури.

Війна на сході України продовжила цей процес, консолідуючи суспільство у боротьбі за незалежність. Сьогодні українці все більше усвідомлюють свою національну ідентичність, активно підтримують свою культуру та прагнуть до західних демократичних цінностей. Революція Гідності та наступні події залишили глибокий відбиток у свідомості суспільства, сприяючи побудові єдиної, сильної нації.

Рожкова Вероніка Олександрівна,
*студентка 1 курсу, групи МВ24001б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Телешецький О.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ЕТНІЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВЗАЄМОДІЯ ЧИ КОНФЛІКТ?

Етнічна та національна ідентичність – це два ключові поняття в суспільних науках, які значною мірою визначають самоідентифікацію людини. Етнічна ідентичність є відчуттям приналежності до певної етнічної групи, базується на культурі, традиціях, мові та історії. Натомість національна ідентичність охоплює приналежність до певної держави чи політичної нації.

Етнічна ідентичність визначає себе через усвідомлення індивідом своєї приналежності до певної етнічної групи. Вона включає мову, звичаї, релігію, історичну пам'ять та символіку, і є важливим елементом у процесі самоусвідомлення. Етнічні спільноти можуть існувати як усередині держави, так і за її межами. Цей вид ідентичності є стійким, оскільки підтримується спадковістю і культурними традиціями, що передаються від покоління до покоління.

Національна ідентичність, на відміну від етнічної, базується на

належності до політичної спільноти або держави. Вона формується через спільний політичний простір, ідеологію, символіку, а також національну історію. Національна ідентичність може об'єднувати людей різних етнічних груп і часто є основою для стабільності та єдності держави. Основою для формування національної ідентичності є громадянство та ідея єдиної політичної нації.

Взаємодія між етнічною та національною ідентичністю може бути гармонійною, якщо держава забезпечує умови для збереження культурних особливостей різних етнічних груп, а також створює спільні цінності, що об'єднують населення. У багатьох сучасних демократичних країнах реалізуються програми культурної автономії, що дозволяють різним етнічним групам зберігати свою ідентичність та брати активну участь у політичному житті держави.

Однак, взаємодія між цими ідентичностями може призводити до конфліктів, коли одна з етнічних груп починає домінувати або коли національна ідентичність нав'язується без врахування етнічних особливостей. Наприклад, у багатонаціональних державах із високим рівнем етнічної різноманітності часто виникають міжетнічні конфлікти, пов'язані з питанням розподілу ресурсів, політичної влади чи культурної дискримінації. В Україні, зокрема, історичні питання, пов'язані з мовою та культурою, стали причиною дискусій і суперечок, що значно впливає на формування єдиної національної ідентичності.

Отже, етнічна та національна ідентичності можуть як взаємодіяти, так і вступати у конфлікт. Гармонійне поєднання цих ідентичностей сприяє соціальній стабільності та єдності суспільства, тоді як конфлікти між ними можуть призвести до соціальної напруги та політичної нестабільності. Важливо, щоб держава підтримувала баланс між збереженням етнічної ідентичності та розвитком національної ідентичності через інклюзивну політику та культурну автономію. Це дозволить уникнути конфліктів та сприятиме побудові єдиної нації на основі взаємної поваги та порозуміння.

Література

Костенко, О. "Етнічна ідентичність та її роль у сучасному суспільстві". – Київ: Наукова думка, 2021.

Смирнов, І. "Проблеми національної ідентичності в багатонаціональних державах". – Харків: Політологічний центр, 2019.

Гончаренко, В. "Взаємодія етнічної та національної ідентичності в Україні". – Львів: Видавництво ЛНУ, 2020.

Васильєв, М. "Мовне питання та національна ідентичність в Україні". – Одеса: Одеський науковий вісник, 2018.

Білич Мілана Сергіївна,
студентка 3 курсу, групи КіБ-22014б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

ФЕНОМЕН МОВИ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНОГО ЕЛЕМЕНТУ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова є невід'ємною частиною культурної та національної ідентичності кожного народу. Вона не лише слугує засобом комунікації, а й відображає світогляд, історію, традиції та цінності суспільства. Мова є важливим компонентом, що визначає приналежність до певної нації, сприяє збереженню культурної спадщини та посилює зв'язок між поколіннями.

Мова є основним елементом, який відрізняє одну націю від іншої. Через мову нація передає свої традиції, історичні наративи та культурні особливості. Вона формує колективну пам'ять та ідентичність. Наприклад, українська мова, незважаючи на історичні спроби її асиміляції, зберегла свою унікальність і є символом національної незалежності та суверенітету.

Мова не існує окремо від культури. Кожна мова містить у собі код культурних уявлень, звичаїв, традицій. Від її лексики та граматики залежить, як людина сприймає навколишній світ, визначає важливість тих чи інших явищ. Власне, через мову передаються духовні цінності нації, які об'єднують її членів.

Мова сприяє згуртованості нації. Вона є фактором, що об'єднує громадян незалежно від регіональних чи соціальних розбіжностей. Через спільну мову формується колективна ідентичність. В Україні мова є потужним інструментом для національної єдності, особливо в умовах глобалізації та впливу чужих культур.

Важливим аспектом є державна політика щодо мови. Підтримка рідної мови, її впровадження в освіту, ЗМІ, державний апарат є важливим елементом збереження національної ідентичності. В Україні за останні десятиліття зроблено чимало для популяризації української мови, що, без сумніву, посилює почуття національної гордості і належності до українського народу.

В умовах глобалізації мови піддаються взаємному впливу, а іноземні мови, зокрема англійська, стають популярнішими. Це може призвести до ослаблення національної ідентичності, якщо не вжито відповідних заходів для підтримки рідної мови. Водночас мова має бути гнучкою і здатною адаптуватися до нових умов, зберігаючи свою самобутність.

У сучасному світі мова залишається важливим фактором, що визначає національну ідентичність. Вона є не лише інструментом спілкування, але й способом вираження культурних та соціальних цінностей. Мова має

величезний потенціал для збереження історії, мистецтва та духовності нації, створення єдності та взаєморозуміння серед її членів.

Музика Дмитро Олексійович
студент 3 курсу, групи КіБ-22015б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Формування української національної ідентичності має глибокі історичні корені, пов'язані з розвитком державності та культурними традиціями. Вплив історичних подій (Київська Русь, Козацька доба, періоди під владою інших держав) на самоусвідомлення українців як окремої нації. Зв'язок між національною ідентичністю та боротьбою за незалежність.

Формування та становлення національної ідентичності: Національна ідентичність формується через культурні, історичні та політичні фактори. Важливість мови, релігії, традицій та освіти для розвитку ідентичності. Роль національної ідентичності в політичній консолідації та становленні нації.

Національна ідентичність початку ХХІ ст.: криза самовизначення: Глобалізація та її вплив на самовизначення українців. Питання збереження культурних цінностей на тлі зростаючого впливу інших культур. Виклики та загрози, пов'язані з інформаційною війною та дезінформацією.

Мова як компонент національної ідентичності: Українська мова як символ ідентичності та культурного спадку. Роль мови у формуванні національної єдності. Політика мовної підтримки та її значення для збереження національної ідентичності.

Національна ідентичність і релігія: Релігія як один із ключових компонентів національної ідентичності. Взаємозв'язок між релігійними традиціями та культурним життям українців. Роль релігії у формуванні моральних та етичних цінностей.

Система освіти й формування національної ідентичності: Освіта як інструмент для передачі національних цінностей та історії. Виховання патріотизму та національної свідомості через навчальні програми. Вплив освітніх реформ на формування національної ідентичності.

Вплив Революції Гідності на національну ідентичність українців: Революція Гідності як символ народного протесту та самоусвідомлення. Підсилення національної ідентичності та патріотизму після подій 2013-2014 років. Політичні та соціальні зміни, що вплинули на самоідентифікацію українців.

Сучасні виклики українській національній ідентичності: Військова агресія та її вплив на національну єдність і свідомість. Глобалізаційні тенденції та їхній вплив на українську молодь. Необхідність збереження та посилення національної ідентичності в умовах сучасних загроз.

Ратушний Демид Миколайович,
студент 3 курсу, групи КІ-220126
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ФЕНОМЕН РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ СВДОМІСТЬ

Революція Гідності, або Євромайдан, що розпочалася в листопаді 2013 року, стала ключовою подією в сучасній історії України. Вона спонукала громадян до осмислення цінностей свободи, гідності та суверенітету, які й стали основою нового етапу розвитку національної ідентичності. Поняття національної ідентичності включає в себе культуру, мову, історію, спільні цінності та бачення майбутнього, яке єднає націю. Революція, а згодом і події, пов'язані з агресією Росії, істотно вплинули на самоусвідомлення українців, змусивши їх переосмислити поняття єдності, незалежності та національної приналежності.

Передумови Революції Гідності пов'язані з незадоволенням громадян корупцією, російським впливом на політику України та економічною кризою. Також вирішальну роль відіграли прагнення до європейської інтеграції та бажання жити у справедливій державі. Зокрема, рішення уряду призупинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію з ЄС стало поштовхом до народного протесту. Революція мала не лише політичний характер: вона розкрила суспільне прагнення до гідного життя, яке базується на принципах справедливості, свободи вибору та демократії.

Революція Гідності стала вирішальною подією для українського суспільства, яка мобілізувала різні соціальні групи навколо ідеї незалежності та суверенітету. Її вплив на національну ідентичність можна розглянути з кількох аспектів:

- **Пробудження національної свідомості.** Події 2013–2014 років спричинили зростання національної свідомості серед українців. Суспільство об'єдналося навколо ідеї свободи та незалежності, що стала важливим елементом ідентичності. Відчуття спільності та причетності до долі країни почало домінувати серед широких верств населення.

- **Зростання патріотизму та солідарності.** Революція об'єднала різні регіони України в боротьбі за спільну мету. Навіть після її завершення, у зв'язку з агресією Росії, українці продемонстрували високий рівень солідарності та патріотизму, що сприяло формуванню нового уявлення про українську ідентичність.
- **Переосмислення національних цінностей.** Революція не лише стимулювала переосмислення історії, але й сприяла утвердженню демократичних цінностей як основи національної ідентичності. Прагнення до верховенства права, поваги до прав людини та демократичного устрою стало важливим елементом національного самоусвідомлення.

Революція Гідності також стала стимулом для культурного відродження та зміцнення української мови як символу національної єдності. Українське суспільство звернулося до власної історії та традицій як джерела сили і натхнення. Підтримка україномовного контенту в засобах масової інформації, розвиток кіно та літератури українською мовою сприяли підвищенню рівня національної свідомості. Зросла кількість подій, присвячених українським культурним цінностям, що стало частиною переосмислення ідентичності та зміцнення історичної пам'яті.

Революція Гідності започаткувала важливі зміни в свідомості українців, сприяючи зміцненню національної ідентичності. Це був процес відновлення цінностей, що визначають українців як націю: прагнення до свободи, незалежності, гідності та справедливості. Вона змінила не лише політичний ландшафт, але й культурний, соціальний та психологічний портрет нації, залишивши свій відбиток на сучасній українській ідентичності. Цей новий етап самоусвідомлення формує перспективи для подальшого розвитку України як демократичної та незалежної держави, готової захищати свої права і цінності на світовій арені.

Бабій Іван Олександрович,
студент 1 курсу, групи ЕКК 24006В
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ.

ВПЛИВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ, ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТА МОСКОВІЇ (XV-XVIII СТ.)

У період Речі Посполитої (XVI–XVII ст.) українці стали частиною ширшого політичного та культурного утворення. Однак цей період став важливим для розвитку національної свідомості, адже боротьба за збереження автономії та прав українців проти польської аристократії стала каталізатором

для формування українського національного почуття. Водночас, козацька культура, як одне з основних джерел української Історичний аналіз національної ідентичності українців.

Національна ідентичність є складним, багатогранним явищем, що відображає спільну належність індивідів до певної нації. У випадку з українцями, формування їх національної ідентичності проходило через різноманітні етапи, значною мірою пов'язані з історичними, соціальними та політичними змінами. Протягом століть українці переживали різні етапи взаємодії з іншими народами, що суттєво впливало на формування їх національної свідомості та культури. Метою цієї доповіді є дослідження основних етапів становлення національної ідентичності українців.

На ранніх етапах розвитку українського етносу, коли територія сучасної України входила до складу Київської Русі, національна ідентичність українців ще не була виокремлена, оскільки їх територія була частиною більшого політичного утворення. Однак вже в період князівств (X–XIV ст.) існували початкові форми самосвідомості, що формувалися через релігію, культуру та мову.

я. Після Великої Руїни (правління Б. Хмельницького) значення козацтва як носія української ідентичності стало ще більш вагомим.

У середині XVIII ст. у зв'язку з політичною ситуацією в Україні, зокрема після переходу Лівобережної України під владу Російської імперії, починається етап зниження національної автономії, що спричинило поступове поглинання української культури та мови.

XIX ст. стало вирішальним для розвитку української національної ідентичності. В умовах політичного підпорядкування російській і австрійській владі почалася активна боротьба за права українського народу. У середині століття відбувається процес національного відродження, пов'язаний із діяльністю таких діячів, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Микола Костомаров, що сприяли відновленню національної свідомості українців. Період Галицько-Волинського князівства (XIII–XIV ст.) був важливим для формування перших елементів національної свідомості. Незважаючи на іноземні впливи, культура і мова українців поступово набували окремих рис, відрізняючи їх від сусідніх народів.

Зокрема, Шевченко як поет і художник став символом української боротьби за національну ідентичність. Його твори закликали до боротьби за права українського народу, за відновлення його культури і мови. Ідеї національної самобутності, закладені в його творчості, стали основою для розвитку українського націоналізму в кінці XIX – на початку XX ст.

Після падіння Російської імперії та проголошення Української Народної Республіки (УНР) українці отримали шанс на побудову національної держави. Проте через внутрішні та зовнішні політичні труднощі Україна не змогла утримати свою незалежність, і після короткої боротьби з більшовицькою Росією була частково підпорядкована СРСР.

У цей період боротьба за національну ідентичність стала всеохоплюючою, але після встановлення радянської влади у 1920-х рр. національна ідентичність

почала поступово витіснятися радянською ідеологією, що приводило до русифікації та знищення української культури, мови та традицій.

Переживши голодомор, репресії та інші трагедії, українці продовжували зберігати свою національну самобутність навіть під умовами радянської влади. Після здобуття незалежності України в 1991 році національна ідентичність стала важливим елементом політичної та соціальної ідентифікації громадян.

Сучасна українська національна ідентичність базується на єдності мови, культури, історії та цінностей. Українці активно відновлюють свою національну свідомість, зокрема через поглиблену євроінтеграцію та політичну боротьбу з агресією з боку Російської Федерації, що сприяє формуванню сучасної національної ідентичності, орієнтованої на європейські цінності.

Історія української національної ідентичності є результатом тривалого процесу взаємодії культурних, політичних та соціальних факторів. Протягом століть українці боролися за збереження своєї самобутності та незалежності. Формування національної ідентичності було складним і нелінійним процесом, який включав періоди як піднесення, так і занепаду. Сучасна національна ідентичність українців є результатом історичних випробувань і боротьби за свободу та самовизначення, що знайшло своє втілення в незалежній Україні.

Література

1. Шевченко Т. Кобзар. Київ: Наукова думка, 1990.
2. Франко І. Із творчості. Львів: Видавництво «Світ», 1987.
3. Костомаров М. Історія України. Харків: Фоліо, 2003.
4. Тарас Шевченко: Політична і літературна спадщина. За ред. І. Огієнка. Київ: Наукова думка, 2001.

Циганов Олександр Олександрович,
студент 1 курсу, групи ЕКК-24005б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

МОВА ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Мова як основа національної самобутності: мова є основною ознакою кожної нації, особливістю, яка відрізняє культури. Мова є засобом передачі культурних принципів, традицій, історії та знань. Наприклад, українська мова містить частину народних традицій, фольклору та мудрості поколінь, що робить її важливою частиною національної самобутності. Утрата мови загрожує втраті культурної спадщини, оскільки мова служить мостом, який пов'язує минуле нації з теперішнім.

Мова як засіб об'єднання: вона дає людям відчуття приналежності та єдності, об'єднуючи їх у спільноту. Люди, які говорять однією мовою, краще розуміють один одного, оскільки мова передає не лише слова, але й культурні цінності та світогляди. Важливо, щоб людина знайшла свою «домівку» та зв'язок у своїй рідній мові. Мова відіграє важливу роль у згуртуванні нації під час труднощів, таких як війна чи криза.

Збереження мови означає збереження країни. У міру того, як нація втрачає свою мову, вона поступово втрачає свою особливість і ідентичність. Мова людини зберігає частину її культури, пам'ять про історичні події та традиції, як «генетичний код». Збереження культурного спадку та нації залежить від підтримки рідної мови. Таким чином, держави зазвичай підтримують рідну мову на державному рівні, коли вони прагнуть зберегти свою самобутність.

Мова як засіб передавання культурних цінностей. У мові є слова, вирази та прислів'я, які відображають національні цінності. Наприклад, українські прислів'я, такі як «Без труда нема плода» чи «Світ не без добрих людей», окреслюють принципи працьовитості, доброти та співпраці. Мова зберігає та передає національну мудрість і культурні цінності новим поколінням.

Вплив глобалізації на мову та ідентичність нації. Міжнародні мови зараз домінують у глобалізованому світі, що загрожує менш поширеним мовам. Поступове витіснення рідних мов світом (наприклад, англійською) може призвести до зникнення національних особливостей. Це може призвести до втрати національної ідентичності та загрожувати багатству культурної різноманітності світу.

Мова як символ національної гідності. Люди часто гордяться своєю рідною мовою. Вивчаючи і розмовляючи своєю рідною мовою, людина відчуває себе частиною великої культурної спадщини, підкреслюючи свою приналежність до певної національної спільноти. Така гордість додає людині впевненості, зміцнює зв'язки з рідною країною та дає їй відчуття того, що вона особлива.

Мова як засіб міжпоколінної передачі цінностей. Через мову старше покоління передає молодшим знання, традиції, цінності. Якщо молодь втрачає рідну мову, це призводить до розриву між поколіннями та втрати національної пам'яті. Завдяки рідній мові передаються духовні цінності, культурні традиції та особливості національної свідомості.

Використання мови в освіті та державних інституціях. Використання рідної мови в системі освіти, на державному рівні, підсилює її значення. Якщо мова є офіційною і викладається у школах, вона має більше шансів на виживання і розвиток. Це також допомагає сформувати в громадян гордість за власну культуру, посилити відчуття національної єдності.

Мова як особистий вибір кожного. Кожна людина має право вибирати, якою мовою говорити, проте її вибір впливає на збереження або забуття мови. Коли люди розмовляють рідною мовою, вони підтримують її розвиток і передають її наступним поколінням, сприяючи збереженню національної ідентичності.

Мова як духовна цінність. Мова є не тільки способом комунікації, а й способом сприйняття та розуміння світу. Вона формує внутрішній світ людини,

допомагаючи усвідомити свою роль і місце в національній культурі. Мова як духовна цінність має глибоке значення, адже в ній закладено багатовікову мудрість і неповторний культурний контекст народу.

Таким чином, мова є важливим елементом національної ідентичності, що зберігає та об'єднує народ. Вона вміщує культурні цінності, історію, традиції та світогляд народу, роблячи його унікальним у світовому масштабі. Збереження мови є важливим кроком для підтримки національної самобутності і протистояння викликам глобалізації.

Дзюбко Костянтин Сергійович,
студент 1 курсу, групи ЕКК - 24005б
факультет інформаційних технологій,
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ЯК ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ВПЛИВАЄ НА НАШЕ СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛЬНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасному світі віртуальна реальність (VR) стала важливим елементом технологічного прогресу, який активно інтегрується в наше повсякденне життя. Її вплив на наше сприйняття світу та формування ідентичності стає все більш очевидним. З появою віртуальних середовищ, у яких люди можуть взаємодіяти з комп'ютерними створеннями, змінюються наші уявлення про реальність. Віртуальна реальність не тільки змінює спосіб, яким ми сприймаємо навколишній світ, але й впливає на наше відчуття себе, на формування власної ідентичності. Це питання стало особливо актуальним в умовах розвитку технологій і зростання популярності ігор, соціальних мереж і навіть віртуальних працівників, що сприяє новому етапу в дослідженні людської ідентичності.

Віртуальна реальність значно змінює наш сенсорний досвід. Завдяки можливості занурення в повністю імітовані середовища, люди можуть відчувати такі емоції та переживання, які не доступні в реальному житті. Відчуття простору, часу, навіть власного тіла можуть значно змінюватися залежно від контексту віртуального середовища. Людина, одягаючи VR-гарнітуру, може відчувати, ніби вона знаходиться на іншому континенті або в зовсім іншій епосі, що відчутно змінює її сприйняття реальності.

Крім того, віртуальна реальність надає можливість маніпулювати сприйняттям. Завдяки створенню ілюзій реального світу або повністю вигаданих просторів, можна впливати на емоційний стан та поведінку користувачів. Це, в свою чергу, змушує переосмислювати, де закінчується реальний світ і де починається вигадана реальність. Відчуття маніпуляції

сприйняттям може стати причиною змін у світогляді та навіть змінити нашу взаємодію з реальним світом.

Віртуальна реальність стає новим видом досвіду, в якому реальність часто розмивається. Люди починають проводити більше часу у віртуальних світах, що часто стає їхньою основною формою соціальної активності та відпочинку.

Одним з головних аспектів впливу віртуальної реальності на особистість є можливість створення альтернативних "я". У віртуальному світі люди можуть обирати свої ролі, вигляд, поведінку. Це дозволяє їм експериментувати з ідентичністю, змінювати її, а іноді й повністю виходити за межі традиційних уявлень про себе. У соціальних мережах, віртуальних іграх або чатах кожен може створювати певну віртуальну версію себе, яка може суттєво відрізнятись від реальної.

Віртуальні світи дозволяють людям взаємодіяти на рівні, який не завжди можливий у реальному житті. Взаємодія в віртуальних середовищах не обмежена фізичними або соціальними бар'єрами, і це відкриває нові можливості для соціальних зв'язків. Однак ці зв'язки часто залишаються поверхневими, і це може впливати на справжні міжособистісні стосунки.

Психологічно, довготривале перебування у віртуальній реальності може призвести до змішування реальних і віртуальних ідентичностей, що веде до відчуття невизначеності чи фрагментарності особистості. Залучення до віртуальних ігор або середовищ, де людина може створювати альтернативні "я", іноді призводить до конфліктів із самовідчуттям та самосприйняттям.

Питання залежності від віртуальної реальності стає важливим, оскільки багато людей проводять значну частину свого часу в цих світах, іноді втрачаючи зв'язок із реальністю. Тривале перебування у віртуальних просторах може стати причиною соціальної ізоляції, депресії та інших психічних розладів.

Окрім цього, важливим аспектом є приватність та безпека. У віртуальних світах часто збираються величезні обсяги особистої інформації про користувачів, що може бути використано без їхнього відома або бажання. Це ставить під загрозу особисту свободу та конфіденційність.

З соціальної точки зору, масове використання віртуальної реальності може змінити соціальні структури та спосіб взаємодії між людьми. Хоча віртуальні світи дозволяють здійснювати нові форми взаємодії, вони можуть також сприяти ізоляції та відчуженню людей від реального світу.

Віртуальна реальність має глибокий вплив на наше сприйняття реальності та формування ідентичності. Вона створює нові можливості для соціальної взаємодії, дозволяє людям експериментувати з власними уявленнями про себе та своє місце у світі. Проте, тривале занурення у віртуальні середовища також несе в собі психологічні ризики, проблеми приватності та етичні виклики. У майбутньому потрібно продовжити вивчення наслідків використання віртуальної реальності для людей і суспільства, враховуючи не лише переваги, але й потенційні загрози, які вона може принести.

Література

Горбатюк Т.В. Роль мережі Інтернет у розвитку глобалізованого суспільства. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, 2013. (5), 146-149. Retrieved із <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/171>

Горбатюк Т.В. Психічне здоров'я людини в мережевому суспільстві. Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії. 2018. 295, 198-206.

Щипалкін Єгор Сергійович
студент 1 курсу, групи ЦЕ - 240066
Факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

ІДЕНТИЧНОСТЬ УКРАЇНЦІВ ТА РЕАЛІЇ СУЧАСНОСТІ

Національна ідентичність є важливим елементом формування національної самоідентифікації, об'єднання населення та підтримки соціальної стабільності. В умовах глобалізації, політичних конфліктів та соціальних змін Україна стикається з низкою викликів у підтримці та розвитку національної ідентичності. Вирішення цих проблем має вирішальне значення для забезпечення національної єдності та зміцнення української державності. Основні сучасні виклики:

Анексія Криму та військові дії на Донбасі створили розрив у національній єдності, що впливає на почуття ідентичності українців. Російська політика, спрямована на знищення української державності та нав'язування російського нарративу, загострила конфлікти ідентичності на сході та півдні України.

В умовах посилення впливу іноземної поп-культури, західних цінностей та способу життя молодь втрачає інтерес до української мови та культури. Впровадження західних цінностей без належної адаптації до українського контексту збільшує ризик втрати власних культурних цінностей.

Масштабна трудова міграція українців до країн ЄС та інших частин світу створює ризик втрати частини населення, відчуженої від своїх етнічних традицій та ідентичності. Міграція часто призводить до асиміляції в інші культури та втрати зв'язку з Україною.

Українська мова є одним з найважливіших елементів національної ідентичності, але роки русифікації залишили значний вплив на мовну ситуацію. Важливо підтримувати та розвивати українську мову не лише на державному рівні, але й через освіту, культуру та засоби масової інформації.

Російська інформаційна пропаганда активно працює на руйнування української ідентичності, поширюючи неправдиві нарративи та підбиваючи довіру до українських інституцій. Маніпулювання історичними фактами та

дискредитація національних героїв загрожує формуванню здорової національної ідентичності.

У світлі вищезазначених викликів Україна має розробити чітку стратегію зміцнення своєї національної ідентичності шляхом активної популяризації української мови та культури на всіх рівнях суспільства розробки та впровадження освітніх програм, спрямованих на виховання молоді в дусі патріотизму та поваги до національних традицій. Підтримка медіа-проектів та ініціатив, що популяризують українську культуру

Підтримка трудової міграції для зміцнення національної економіки та збереження зв'язків з Україною.

Розвивати власний медіа-простір та інформувати громадськість про важливість національної єдності, тим самим протистояти зовнішнім інформаційним атакам.

У сучасному світі національна ідентичність є запорукою національної цілісності та стабільності. Збереження та розвиток української національної ідентичності є стратегічно важливим для забезпечення мирного майбутнього та сталого розвитку України.

Балуба Іван Ігорович,
студент 1 курсу, групи ЕКК - 24005б
Факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Глобалізація створює умови для взаємодії культур, посилює міжнародний обмін, сприяє створенню єдиних економічних, інформаційних та культурних просторів. Водночас вона занепокоєння щодо збереження національної ідентичності.

Національна ідентичність є сукупністю культурних, історичних, мовних та ціннісних аспектів, які формують самоусвідомлення спільноти і роблять її унікальною. Під впливом глобалізації вона може розмиватися, що часто сприймається як загроза національним цінностям.

Постає питання: як національна ідентичність може адаптуватися та зберігати унікальність у світі, відбувається постійний обмін і злиття культури?

Глобальні конфлікти, будь то політичні, економічні або військові, часто загострюють національні почуття. У такому моменті відбувається переоцінка цінностей, звернення до коріння, історії, мови та культури, що є фундаментальними елементами національної ідентичності.

Конфлікти також викликають масову міграцію та переміщення народів, що створює нові діаспори та ставить перед людьми завдання зберегти свою

ідентичність у нових культурних контекстах. Для багатьох емігрантів це питання самозбереження та збереження ідентичності наступних поколінь.

Національна ідентичність у таких умовах може стати інструментом для згуртування народу в протистоянні зовнішнім загрозам або ж фактором соціальної поляризації та конфліктів.

Філософія національної ідентичності досліджує питання: що означає належати до нації? Які культурні та етичні принципи складають основу національного "я"? У світі сучасних філософських течій національна ідентичність сприймається не тільки як культурний спадок, але і як особистий вибір.

Ідеї космополітизму (глобального громадянства) та мультикультуралізму, популярні в сучасній філософії, підкреслюють зберегти повагу до національних особливостей в умовах глобальної інтеграції.

Постмодерністські концепції вважають ідентичність флюїдною та мінливою, що дає можливість національним спільнотам оновлюватися і віднаходити себе в умовах нових викликів.

Сучасна молодь часто сприймає національну ідентичність менш традиційно. У багатьох країнах ідентичність змішується з іншими культурними впливами, що формує нові типи ідентичності, більш відкриті до зовнішніх впливів, але все ж зберігають національні риси.

Національна ідентичність для молоді може бути засобом самовираження, джерелом гордості та культурного натхнення. Сучасна філософія досліджує, як національні символи, традиції, мистецтво та культура знаходять нове вираження в цифровому світі та соціальних мережах, допомагаючи молодим людям залишитися частиною своєї спільноти навіть на відстані

Філософи часто підкреслюють цінність діалогу між націями як збереження національних ідентичностей в умовах конфліктів і напружень. Діалог передбачає не тільки взаєморозуміння та повагу, а й готовність навчитися одне в одному.

Національна ідентичність з філософської точки зору – це складне і багатопланове поняття, яке включає в себе усвідомлення людиною своєї належності до певної нації, культурного спадку та спільних історичних цінностей. Філософи аналізують національну ідентичність як динамічну концепцію, що може змінюватися під впливом соціальних, культурних і політичних процесів.

Видатний німецький філософ Йоганн Готфрід Гердер стверджував, що кожна нація має «дух народу» (Volksgeist), що показує її унікальну культуру і цінності. Він вважав, що національна ідентичність є невід'ємною частиною індивідуального «я» і є способом реалізації свого людського потенціалу.

Національна ідентичність часто формується на основі спільного історичного досвіду та колективної пам'яті. Вона включає як перемоги, так і трагічні події, що об'єднують людей і сприяють створенню спільного минулого.

Політичні мислителі, такі як Бенедикт Андерсон, розглядають націю як «уявлену спільноту» – групу людей, які вважають себе єдиним цілим, навіть

якщо вони ніколи не зустрічалися. Він вважав, що національна ідентичність – це продукт культурного і політичного процесу.

Філософія сучасності Звертає увагу на те, як глобалізація впливає на національну ідентичність. Збільшення культурних обмінів, технологічний прогрес і міграція змушують національну ідентичність адаптуватися до нових умов.

З філософської точки зору національна ідентичність є важливою частиною самовизначення людини, що базується на культурі, історії, мові та моральних цінностях. Водночас вона є динамічною категорією, яка розвивається і змінюється під впливом глобальних процесів. Для збереження національної ідентичності в умовах глобалізації необхідний баланс між культурною спадком і відкритістю до зовнішніх впливів.

Горобець Артем Борисович,
студент 1 курсу, групи КН - 240016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Національна ідентичність є фундаментальним елементом культурного, соціального та політичного життя кожної країни. Це сукупність ідей, цінностей, традицій та історичних наративів, що об'єднують людей у спільноту, відокремлену від інших націй. Глобальні конфлікти, що виникають у сучасному світі, ставлять під загрозу національну ідентичність, адже вони змінюють світогляд, посилюють соціальні і політичні розколи, а також призводять до культурного та економічного тиску. Ця доповідь присвячена аналізу того, як глобальні конфлікти впливають на національну ідентичність, і які тенденції виникають у цьому процесі.

Національна ідентичність визначає, як громадяни конкретної країни сприймають себе, свої цінності, культуру та історію. Вона є одним з важливих аспектів соціальної стабільності, сприяє об'єднанню людей, формуванню відчуття належності та лояльності до держави. Національна ідентичність також допомагає зберегти культурну спадщину та унікальність країни в глобалізованому світі, де постійно посилюються процеси інтеграції та взаємопроникнення культур.

Однак національна ідентичність може виступати джерелом конфліктів, особливо якщо вона сприймається як загроза для інших національностей або культур. У глобалізованому світі, де дедалі більшу роль відіграють міжнародні організації, корпорації та інститути, питання збереження національної

ідентичності стає вкрай актуальним. Глобальні конфлікти, зокрема війни, економічні кризи, тероризм та екологічні катастрофи, викликають занепокоєння щодо національної ідентичності, оскільки ці явища часто підривають стабільність держави і провокують значні зміни в суспільстві.

Глобальні конфлікти призводять до посилення націоналістичних настроїв, загострення міжетнічних відносин, масових міграцій та економічної нестабільності, що безпосередньо впливає на національну ідентичність. Розглянемо ці впливи детальніше:

Економічні конфлікти, як-от торгові війни чи фінансові кризи, можуть змінити внутрішній ринок та змусити країну шукати нові економічні союзи. Це часто призводить до переосмислення національної ідентичності, адже економічна незалежність є одним із важливих чинників самосприйняття нації.

Військові конфлікти, нестабільність та екологічні катастрофи змушують мільйони людей залишати свої домівки і шукати притулку в інших країнах. Це спричиняє серйозні виклики для національної ідентичності як для країн-прихистків, так і для країн-джерел. З одного боку, країни, які приймають біженців, стикаються з необхідністю інтеграції нових культур, що може спричинити культурні конфлікти. З іншого боку, в країнах, з яких виїжджають люди, може виникати відчуття втрати частини нації.

У відповідь на зовнішні загрози багато країн починають акцентувати увагу на захисті національної ідентичності, культурних та економічних цінностей, що веде до посилення націоналістичних настроїв. Це може виражатися в політиці обмеження імміграції, захисту "традиційних цінностей" та навіть у політичній ізоляції від зовнішнього світу. Прикладом можуть бути політичні рухи на зразок Brexit у Великобританії або політика "Америка передусім" у США.

На тлі глобальних конфліктів зростає також концепція глобальної ідентичності, яка підкреслює спільність людства перед загальними проблемами, такими як кліматичні зміни, міжнародний тероризм та економічна нерівність. Люди все частіше ідентифікують себе не лише через національність, але і через приналежність до глобальної спільноти, що прагне до миру та співробітництва.

Ця тенденція може стати як каталізатором для взаєморозуміння, так і викликом для збереження національної ідентичності. В умовах глобальних конфліктів люди можуть розглядати глобальну ідентичність як шлях до вирішення конфліктів, заснований на єдності та співпраці. Проте занадто сильне акцентування на глобалізації може призвести до втрати культурної унікальності та традиційних цінностей кожної нації, що, у свою чергу, може викликати спротив.

Прикладом боротьби за національну ідентичність на тлі глобального конфлікту є сучасна ситуація в Україні. Російська агресія змусила українське суспільство ще глибше замислитися над своєю ідентичністю та культурними цінностями, що призвело до значного зростання патріотизму, популяризації української мови та традицій. Українська нація усвідомлює себе як частину європейської спільноти і водночас активно бореться за збереження своєї незалежності та національної ідентичності.

Подібні приклади можна спостерігати в країнах Балтії, Польщі, Фінляндії, які, відчуваючи загрозу з боку Росії, посилюють свою національну ідентичність та посилюють військові та політичні союзи з іншими державами.

Національна ідентичність є важливим елементом у формуванні та розвитку суспільства. У контексті глобальних конфліктів вона зазнає впливу з різних боків: економічна та політична нестабільність, масові міграції, зростання націоналістичних та ізоляціоністських настроїв. З іншого боку, розвивається концепція глобальної ідентичності, яка може сприяти міжнародному співробітництву, але водночас становить загрозу для збереження національних цінностей.

Сьогоднішній світ стикається з численними викликами, і збереження національної ідентичності поряд з розвитком глобальної спільноти потребує балансу. Здатність зберігати свої культурні цінності, але при цьому бути відкритими до співпраці з іншими націями, є ключовою умовою для мирного співіснування в глобалізованому світі.

Мельник Аліна Ігорівна,
студент 1 курсу, групи КН-240016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Національна ідентичність – це складний соціально-культурний феномен, який відіграє ключову роль у визначенні самобутності народу та окремої людини. Формування національної ідентичності є процесом, що об'єднує минуле, сучасне та майбутнє нації. В умовах глобалізації та відкритих кордонів національна ідентичність набуває нових значень, адже стає не лише питанням спадщини, але й актуальної політики, самосвідомості і стабільності.

Національна ідентичність включає в себе низку елементів, таких як мова, культура, релігія, історія та цінності, що об'єднують людей у певну спільноту. Вона визначає спільне усвідомлення своєї належності до конкретного етносу, нації або країни. Здебільшого національна ідентичність формується через усвідомлення своєї унікальності та відмінності від інших народів, що сприяє зміцненню внутрішньої єдності в суспільстві.

Загалом національна ідентичність ґрунтується на двох ключових елементах:

Об'єктивний компонент, який включає конкретні характеристики (мову, територію, звичаї).

Суб'єктивний компонент, який формується через особисте усвідомлення людиною своєї приналежності до певного народу, відповідно до його культури, історії і цінностей.

Процес формування національної ідентичності проходить через кілька ключових етапів:

Ранній етап формування: нація зароджується як сукупність етносів, племен чи культурних груп, які проживають на одній території і мають спільні релігійні, економічні та культурні цінності. Цей етап характеризується появою перших міфів, легенд і епосу, які визначають культурний код нації.

Етап політичного об'єднання: з розвитком державності формується національна ідея, яка відображає прагнення до єдності та суверенності. Часто цей етап пов'язаний із боротьбою за незалежність або розвитком правової системи, яка закріплює поняття "ми як нація".

Сучасний етап, або глобалізація: в умовах глобальних зв'язків національна ідентичність постає перед новими викликами. Інтеграція культур, розвиток інформаційних технологій, міжнародна міграція можуть як послаблювати національну ідентичність, так і сприяти її зміцненню через нові форми національної солідарності.

Формування національної ідентичності визначають численні чинники, серед яких варто виділити:

Історичні події, важливі битви, спільні трагедії та перемоги залишають слід у свідомості нації та стають основою для національної ідентичності. Наприклад, для України важливим історичним компонентом є Козацька доба, визвольні змагання та новітня боротьба за суверенітет.

Рідна мова виступає важливим носієм культури та традицій народу, а також засобом самовираження нації. Наприклад, підтримка української мови є одним із основних аспектів формування української ідентичності.

Мистецтво, література, музика, звичаї та обряди формують унікальний культурний шар нації, що відрізняє її від інших. Підтримка та розвиток національної культури стає одним із головних завдань у процесі становлення ідентичності.

Вірування та моральні принципи часто виступають основою для формування ідеалів нації. Вони формують духовний зв'язок між поколіннями та об'єднують суспільство.

У сучасних умовах національна ідентичність стає важливим фактором стабільності, безпеки та розвитку держави. У ситуаціях, коли національна ідентичність є сильною, народ здатний зберегти суверенітет та культурну незалежність, а також протистояти зовнішнім загрозам.

Національна ідентичність також впливає на демократичні процеси, забезпечуючи суспільний контроль і підтримку державних інститутів. Водночас у багатонаціональних державах важливо знаходити баланс між національною ідентичністю окремих груп і загальнодержавною ідентичністю для забезпечення стабільності та гармонії.

Отже, національна ідентичність є складним, багатогранним процесом, який охоплює історію, культуру, мову та цінності. Її формування та становлення

залежить від різних чинників і проходить через кілька етапів, що відображають розвиток народу та його прагнення до самобутності. У сучасному світі національна ідентичність допомагає народам зберігати власну унікальність, протистояти викликам глобалізації та забезпечувати національну безпеку.

Формування та збереження національної ідентичності є одним із найважливіших завдань для кожної держави, яка прагне до стабільного розвитку та процвітання в умовах глобальних змін.

Вознюк Аліна Артемівна,
студентка 1 курсу, групи КН-24001б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів і
Природокористування України
м.Київ.

МОВА ЯК НОСІЙ КУЛЬТУРИ ТА ІСТОРІЇ

Мова відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності, оскільки є не лише засобом спілкування, але й носієм культури, традицій, історії та світогляду народу. Протягом всієї історії будь-якої країни мова була важливим чинником об'єднання людей та створення відчуття приналежності до певної культурної та соціальної спільноти. Мова є не лише інструментом для вираження думок, а й символом національної ідентичності.

Національна ідентичність - це почуття приналежності до певної нації, спільне відчуття історії, культури та цінностей. Одним із ключових елементів цієї ідентичності є мова. Національна мова відрізняє одну етнічну групу від іншої та зберігає унікальність і культурну специфіку народу. Також саме через мову передаються знання, традиції, легенди, міфи та цінності, які зміцнюють зв'язок між поколіннями.

Існує безліч прикладів, коли спроби знищення або асиміляції національних мов безпосередньо призводили до знищення національної ідентичності. Збереження та розвиток рідної мови допомагає зберегти культурне коріння та ідентичність народу в ситуаціях тривалого впливу різних культур.

Мова містить глибинні культурні шари країни. Через мову люди засвоюють культурні норми, моральні цінності та історію своєї країни. Казки, легенди, літературні твори та інші фольклорні елементи є засобом передачі основ світогляду. Наприклад, в українській мові збереглися характерні фразеологізми, прислів'я та приказки, які розкривають світогляд українців, їхні етичні погляди на добро і зло, мужність, працьовитість та гостинність.

Крім того, мова є засобом розуміння історичних подій та місцевої спадщини. Особливості розвитку мови відображають етапи історичної

взаємодії та культурного розвитку між народами, що також сприяє глибшому розумінню власної національної ідентичності.

Мова часто також є інструментом політики. В історії є багато прикладів, коли національні мови ставали полем битви в боротьбі за незалежність. Для багатьох країн, у тому числі й для України, питання державної мови було і залишається актуальним. Законодавче визнання державної мови сприяє національній єдності та зміцнює національну владу.

Крім того, мова є потужним засобом захисту незалежності від впливу інших країн. В умовах глобалізації та інформаційної інтеграції захист національних мов набуває особливого значення для збереження унікальної культурної та духовної спадщини народу.

Психологічний аспект впливу мови на особистість має особливе значення, адже через рідну мову ми не лише пізнаємо світ, а й формуємо власну картину світу. Низка досліджень підтверджує, що носії різних мов мають різний світогляд і можуть по-різному ставитися до одних і тих самих понять. Наприклад, поняття, важливе для однієї культури, може взагалі не існувати в іншій мові. Через мову люди дізнаються про свою країну, себе як частину своєї країни та свою унікальність.

Мова є важливим елементом національної ідентичності, що об'єднує народ і зберігає його культуру, історію та традиції. Державна мова є символом незалежності та джерелом національної духовної єдності. Вона визнає приналежність людей до певної культурної спільноти та є основою національної єдності всередині нації. Захищати та розвивати рідну мову - обов'язок кожного громадянина, адже саме через мову зберігається культурна спадщина та незалежність нації.

Труш Ігор Анатолійович,
студент 1 курсу, групи КН-24001б
Факультет інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ФЕНОМЕН РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

В наші дні, коли глобалізація стирає межі між культурами, а конфлікти перекидаються через кордони, питання національної ідентичності набуває особливого значення. Для України Революція Гідності стала тим поворотним моментом, який не лише змінив політику країни, але й глибоко вплинув на самоусвідомлення нації.

Українська нація протягом століть перебувала під впливом різних імперій та держав. Цей історичний досвід призвів до формування складної та багатогранної ідентичності. Незалежність у 1991 році відкрила нові можливості

для самовизначення, але спадщина минулого продовжувала впливати на суспільство. Багато українців відчували розрив між радянським минулим і невизначеним майбутнім.

Події зими 2013-2014 років стали переломним моментом. Революція Гідності, викликана бажанням українців наблизитися до європейських цінностей та відстояти свою свободу, об'єднала мільйони людей з різних регіонів та соціальних шарів. Це була не просто політична подія, а глибинне переродження нації.

Під час протестів на Майдані Незалежності люди різного віку, професій та національностей стояли пліч-о-пліч, об'єднані спільною метою. Це сприяло усвідомленню спільності долі та цінностей. Національна символіка, пісні, мистецтво стали засобами вираження нової колективної ідентичності.

Революція Гідності сприяла переосмисленню того, що означає бути українцем. Патріотизм перестав асоціюватися лише з історичними подіями чи культурними традиціями. Він набув сучасного змісту, пов'язаного з активною громадянською позицією, відповідальністю за майбутнє країни та прагненням до демократичних цінностей.

Важливим аспектом стало і те, що українська мова та культура отримали новий імпульс розвитку. Молодь почала активно цікавитися національним мистецтвом, літературою, історією. Відбувся сплеск творчості, що відображав нові настрої в суспільстві.

Національна ідентичність формується не лише під впливом внутрішніх подій, але й на тлі глобальних процесів. Конфлікт на сході України, що розпочався після Революції Гідності, став випробуванням для нації. Він змусив українців переосмислити своє місце у світі, ставлення до сусідів та міжнародної спільноти.

Глобальні конфлікти впливають на національну ідентичність, підкреслюючи важливість єдності та солідарності. Україна опинилася в центрі геополітичного протистояння, що загостило питання суверенітету та незалежності. У відповідь суспільство консолідувалося та посилювало відчуття національної гордості та бажання відстояти власний шлях розвитку.

Одним з ключових завдань є розвиток громадянського суспільства та освіти. Виховання молодого покоління в дусі патріотизму, толерантності та критичного мислення допоможе зміцнити національну свідомість. Інтеграція до європейської спільноти відкриває нові можливості для культурного та соціального розвитку.

Культура та мистецтво відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності. Після Революції Гідності в Україні відбувся сплеск творчої активності. З'явилися нові музичні гурти, письменники, художники, які у своїх творах відображають сучасні реалії та національні прагнення.

Фільми, такі як "Кіборги", "Додому", отримали визнання не лише в Україні, але й за кордоном, допомагаючи донести українську перспективу до світової аудиторії. Це сприяє зміцненню національної ідентичності та покращує міжнародний імідж країни.

У сучасному світі інформаційні технології мають величезний вплив на свідомість людей. Соціальні мережі стали не лише засобом комунікації, але й полем бою за свідомість громадян. Під час Революції Гідності та подальших подій вони відіграли ключову роль у мобілізації суспільства та поширенні інформації.

Проте інформаційні війни також становлять загрозу. Поширення фейкових новин, маніпуляція фактами можуть підірвати національну єдність. Тому важливо розвивати медіаграмотність та критичне мислення серед населення.

Глобалізація приносить не лише економічні можливості, але й виклики для національної культури. З одного боку, відкритість до світу сприяє обміну ідеями та досвідом. З іншого боку – існує ризик розмивання національних особливостей.

Україна має унікальний шанс стати частиною глобальної спільноти, зберігаючи при цьому свою ідентичність. Це можливо через активне просування власної культури, мови та традицій на міжнародній арені.

Революція Гідності стала потужним імпульсом для формування нової національної ідентичності українців. Вона об'єднала суспільство навколо спільних цінностей та прагнень. На тлі глобальних конфліктів Україна змогла не лише відстояти свою незалежність, але й зміцнити своє самоусвідомлення.

Перед нацією стоїть багато викликів, але також відкриваються нові перспективи. Зберігаючи єдність, розвиваючи культуру та освіту, Україна може успішно інтегруватися у світову спільноту, залишаючись при цьому самобутньою та сильною державою.

Майбутнє національної ідентичності залежить від кожного з нас. Від того, як ми цінуємо свою культуру, мову, історію. Від нашої активної громадянської позиції та готовності діяти заради спільного блага. Лише спільними зусиллями ми зможемо побудувати країну, якою будемо пишатися, і передати цю гордість наступним поколінням.

Широка Наталя Сергіївна,
студентка 2 курсу, групи ТЕ-230016
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917-1921 РОКІВ

Українська революція 1917–1921 років розпочалася в умовах революційних потрясінь, які охопили Російську імперію у березні 1917-го. Ключовим її рушієм був український народ і його політична еліта, що еволюціонувала від ідей політичної автономії та федерації до усвідомлення

власної державної незалежності. Революція була явищем загальноукраїнським. У всіх регіонах розвивався національний рух, створювалися та діяли українські органи влади, політичні партії та громадські інституції, відроджувалася культура.

Доба Української Центральної Ради (березень 1917–квітень 1918)

Перший етап Української революції розпочався відразу після перемоги російської Лютневої революції у Петрограді. В цей час у Києві було створено національний представницький орган – Українську Центральну Раду (УЦР). Після Всеукраїнського національного конгресу вона з київської організації перетворилася на загальноукраїнську.

У I Універсалі УЦР заявила про політичну мету – здобуття української автономії у складі демократичної федеративної Російської республіки. Автономна Україна мала включати території, де українці становлять більшість населення.

II Універсалом Центральної Ради утворено виконавчий орган влади – Генеральний Секретаріат. У багатьох містах колишньої імперії відбувалося українське національне піднесення. Українці, що входили до частини Російської імператорської армії та Російського імператорського флоту, збиралися на мітинги, “українізувалися” та визнавали УЦР.

III Універсалом УЦР проголосила Українську Народну Республіку (УНР). Майже відразу вона зазнала більшовицької агресії з боку Росії. У розпалі бойових дій УЦР проголосила незалежність УНР (IV Універсал). Незважаючи на героїзм під Крутами та в інших нерівних боях, українські війська відступили. УНР уклала перший в новітній історії України міжнародний договір у Бресті. Дипломатичне визнання та військова допомога Центральних держав зміцнили УНР і дали змогу відвоювати окуповані більшовиками території.

Доба Гетьманату (квітень–грудень 1918)

Здобувши владу, гетьман Павло Скоропадський скористався нетривалим мирним періодом для зміцнення основ української державності. В період Гетьманату була розбудована дієва регіональна адміністрація. За гетьмана в Україні було відкрито Кам’янець-Подільський університет, засновано Академію наук, закладено основи Української автокефальної православної церкви, здійснено інші важливі починання. Амбітна військова реформа не була завершена через несприятливу зовнішню та внутрішньополітичну ситуацію. Здобутками державотворення періоду Гетьманату скористалася відновлена УНР.

Доба Директорії (грудень 1918–листопад 1921)

Директорія відновила республіканський лад і демократичне правління в Україні. Акт Злуки Української Народної Республіки із Західно-Українською Народною Республікою (ЗУНР) засвідчив волю українського народу до Соборності. Скликаний Директорією Трудовий конгрес, забезпечив широку представницьку основу української влади. У Паризькій мирній конференції, де вирішувалася доля учасників Першої світової війни, взяла участь українська

делегация. Увесь цей період УНР вела важкі бої за незалежність і територіальну цілісність.

Західно-Українська Народна Республіка (листопад 1918 – липень 1919)

Розпад Австро-Угорської монархії, прозваної “клаптиковою імперією”, відкрив шлях до незалежності її народів. У Галичині виникло суперництво між українським та польським національними рухами, і після Листопадового чину українці встановили контроль над Львовом, проголосивши Західно-Українську Народну Республіку (ЗУНР). Проте через місяць боїв вони втратили столицю, і між українцями та поляками утворився фронт.

ЗУНР розраховувала на підтримку Києва, підписавши Акт Злуки з УНР 22 січня 1919 року, але ці надії не виправдалися. Польські війська за підтримки Антанти зайняли Східну Галичину, і навіть Чортківська офензива не змогла змінити ситуацію. У 1921 році Ризький мир між радянськими урядами Росії, України та Польщею поховав плани ЗУНР на незалежність, а в 1923 році Галичину офіційно приєднали до Польщі.

Попри втрати, Українська революція заклала основу для єдності української нації та незалежності, хоча внутрішні суперечності й зовнішній тиск перешкодили повному відновленню державності.

Українській політичній еліті не вдалося повною мірою втілити в життя ідею відродження державності. Це обумовлено не лише зовнішніми геополітичними чинниками, небажанням держав – переможниць у Світовій війні бачити Україну самостійною, а й проблемами внутрішнього характеру.

Білецький Дмитро Юрійович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-23001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження

Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОБУДЖЕННЯ

Революція Гідності, яка відбулася в Україні у 2013-2014 роках, стала ключовою подією, що змінила хід історії країни та суттєво вплинула на формування національної ідентичності українців. Цей період відзначився масовими протестами проти корупції, порушень прав людини та політичних зловживань. Вона стала символом боротьби за свободу, демократичні цінності та європейський вектор розвитку.

До Революції Гідності українське суспільство переживало період кризи національної ідентичності. Після розпаду СРСР країна мала справу з багатьма викликами, зокрема економічними проблемами, політичною нестабільністю та

культурним розколом між Сходом та Заходом. Відсутність чітко визначеного курсу розвитку та неоднорідність поглядів національної політики посилювали відчуття невпевненості у власному майбутньому.

Однак події Революції Гідності стали тим каталізатором, який пробудив національну свідомість. Українці різних соціальних груп, вікових категорій та регіонів об'єдналися заради спільної мети – прагнення до демократичних змін. Майдан став символом об'єднання нації та прояву національної ідентичності.

Революція Гідності змінила уявлення українців про власну державу та їхню роль у ній. До подій Майдану багато українців відчували себе лише жителями країни, а не її активними громадянами. Однак саме участь у протестах, взаємодопомога та спільна боротьба за права стали ключовими чинниками формування нової національної ідентичності.

Національна ідентичність почала будуватися навколо нових цінностей: свободи, гідності, справедливості та європейського вибору. Українці почали сприймати себе як частину європейської спільноти, прагнучи інтегруватися до європейських політичних та культурних стандартів. Відбулося також переосмислення історичного минулого, зокрема ролі українських героїв та національних символів. Герої Небесної Сотні стали уособленням нового етапу боротьби за незалежність та національну гідність.

Події на Майдані стимулювали активне залучення громадян до суспільно-політичного життя країни. Громадянське суспільство почало розвиватися з неймовірною швидкістю, створювалися численні волонтерські організації, рухи та ініціативи, спрямовані на підтримку демократичних змін, реформ та боротьбу з корупцією. Зокрема, після початку війни на Донбасі волонтерські ініціативи стали основою підтримки української армії.

Підвищення рівня громадянської активності стало важливим аспектом зміцнення національної ідентичності. Українці почали усвідомлювати свою відповідальність за майбутнє країни, брати активну участь у процесах державного будівництва та впливати на політичні рішення.

Революція Гідності також мала значний вплив на мовну ідентичність українців. Хоча до подій Майдану російська мова домінувала у багатьох регіонах країни, після революції відбулося значне підвищення статусу української мови. Українці почали більше використовувати рідну мову в повсякденному спілкуванні, а також підвищився інтерес до національної культури, традицій та історії.

Відбулася також зміна культурної ідентифікації: усе більше людей почали відмовлятися від радянської спадщини, символів та наративів, які раніше панували в культурному просторі. Натомість зростало прагнення до збереження та розвитку національних традицій, відродження української культури та мистецтва.

Революція Гідності стала переломним моментом в історії України, який суттєво змінив національну ідентичність українців. Цей період продемонстрував прагнення до свободи, демократичних змін та європейських цінностей, а також став символом боротьби за незалежність та право на власне

майбутнє. Національна свідомість українців значно зміцнилася, а громадянська активність зросла, що стало запорукою подальших реформ та змін у країні.

Українці стали більше ідентифікувати себе з європейськими цінностями, а також переосмислили власну культурну та історичну спадщину. Відбувся важливий процес відродження національної свідомості, що стало фундаментом для подальшого розвитку країни як незалежної та суверенної держави. Революція Гідності показала, що національна ідентичність може бути потужним інструментом змін, який об'єднує людей і надихає на боротьбу за краще майбутнє.

Вергун Денис Володимирович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-2001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження

Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ФАКТОРИ СТАНОВЛЕННЯ

Національна ідентичність відіграє вирішальну роль у розвитку будь-якої нації, створюючи відчуття спільності, єдності та спільної культурної спадщини серед її членів. Для українців цей процес був надзвичайно складним і тривалим, зумовленим багатовіковою боротьбою за свободу та самоідентифікацію. Національна ідентичність в Україні формувалася під впливом соціокультурних, політичних та історичних обставин, що змінювалися від століття до століття. Протягом довгого періоду зовнішнього панування і внутрішніх конфліктів українцям вдалося зберегти унікальні елементи своєї культури, що посприяло відродженню національної самосвідомості в незалежній Україні.

Витоки національної ідентичності українців сягають часів Київської Русі, коли виникло перше сильне об'єднання східнослов'янських народів. Проте після розпаду Київської держави українські землі потрапили під контроль різних держав, зокрема Польщі, Литви та Росії, що значно вплинуло на процес формування ідентичності. У цих умовах українці намагалися зберегти свої культурні особливості, мову та традиції, які поступово стали основою для формування національної свідомості.

У XIX столітті, під впливом ідей європейського націоналізму, розпочався активний процес національного відродження. Постає перші громадські рухи, спрямовані на розвиток української культури, мови та літератури. Видатні діячі, такі як Тарас Шевченко, Іван Франко та Леся Українка, зробили вагомий внесок у відновлення національної ідентичності через свої твори, у яких виражали любов до України та закликали до боротьби за незалежність.

Культурна спадщина та мова завжди були важливими аспектами української національної ідентичності. Українська мова, попри постійні обмеження та заборони з боку різних імперій, залишалася головним символом української самобутності. Завдяки розвитку української літератури, освіти та народних традицій відбулося посилення національної свідомості, особливо серед інтелігенції. Використання рідної мови стало важливим елементом опору русифікації та колонізації, а також підтримкою зв'язку між поколіннями.

Культурні традиції, такі як українські свята, обряди, музика та народне мистецтво, додатково сприяли збереженню національної самобутності. У ХХ столітті, особливо під час радянської окупації, українські культурні прояви часто зазнавали репресій, однак це лише підсилювало значення національної ідентичності як символу опору та відданості власній культурі.

Події ХХ століття, зокрема Перша і Друга світові війни, репресії радянського режиму та Голодомор, стали надзвичайно важкими випробуваннями для українського народу, але також допомогли згуртувати націю. Незважаючи на жорстокі репресії, українська національна свідомість продовжувала розвиватися, зокрема завдяки підпільній культурній та освітній діяльності. У 1991 році проголошення незалежності України стало ключовою подією для зміцнення національної ідентичності, створивши можливості для відновлення національної культури та мови.

Особливо помітний вплив на формування сучасної національної ідентичності мали події Революції Гідності 2013-2014 років, анексія Криму та війна на Донбасі. Революція Гідності пробудила у багатьох українцях глибоке почуття патріотизму, стала символом боротьби за свободу та демократичні цінності, що сприяло зміцненню національної єдності. Події останніх років посилили відчуття спільної долі та єдності серед українців, закріпивши національну ідентичність як основний елемент державної і громадянської свідомості.

На сучасному етапі Україна стикається з новими викликами, пов'язаними з глобалізацією, інтеграцією в європейський простір та зростаючим впливом західної культури. У той же час, підтримка національної мови, культури та історії залишається важливою умовою для збереження національної ідентичності. Освітня система, медіа та культурні інституції відіграють важливу роль у формуванні нового покоління українців, які шанують власні традиції та водночас відкриті до світових цінностей.

Українська національна ідентичність продовжує еволюціонувати, поєднуючи елементи традиційної культури з сучасними тенденціями, що дозволяє їй бути стійкою до зовнішніх впливів і зберігати свою унікальність. З огляду на виклики сьогодення, формування сильної та єдиної національної ідентичності є важливим завданням для українського суспільства, яке прагне зберегти свою самобутність у сучасному глобалізованому світі.

Салатний Роман Володимирович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-230016
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ І ПРИЧИНИ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Революція Гідності, яка відбулася в Україні в 2013-2014 роках, стала одним із найважливіших етапів у сучасній історії країни та суттєво вплинула на формування національної ідентичності українців. Ця подія не лише продемонструвала силу громадянського суспільства, але й дала новий поштовх до самоусвідомлення українців як нації з окремою культурою, мовою, традиціями та історичними прагненнями.

Революція Гідності розпочалася як протест проти відмови тодішнього президента Віктора Януковича підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, що стало символом відмови від європейського шляху розвитку. Однак ці події мали глибше коріння: українське суспільство довго накопичувало розчарування від корумпованості влади, відсутності соціальної справедливості та зневаги до прав і свобод громадян. Революція стала боротьбою за гідність, незалежність та демократію, що поступово перетворило її на національний рух за самоусвідомлення.

Революція Гідності мала глибокий вплив на національну свідомість українців. Одним із ключових аспектів стало посилення відчуття єдності та спільності серед людей з різних регіонів, які зібралися на Майдані. Це довело, що Україна – це не лише територія, а спільнота людей, які мають спільні цінності та готові захищати свою країну.

Майдан об'єднав представників різних етнічних груп, конфесій та мовних спільнот, доводячи, що національна ідентичність українців – це не питання етнічної чи мовної належності, а насамперед спільних ідеалів та цінностей.

Також революція сприяла зміцненню почуття приналежності до європейської спільноти. Багато українців почали усвідомлювати себе не лише як частину незалежної України, але і як частину Європи, що також вплинуло на їхню національну ідентичність.

Під час і після Революції Гідності в Україні почалося активніше відродження української мови як символу національної самобутності. Водночас зросло значення української культури та історії як важливих елементів національної ідентичності. Багато людей, які раніше говорили російською мовою, почали переходити на українську, щоб підкреслити свою приналежність до української нації. Таким чином, мова стала важливим фактором, який об'єднує українців, особливо в умовах російської агресії, яка почалася після революції.

Революція Гідності стала також каталізатором для переосмислення відносин із Росією. Анексія Криму та війна на Донбасі, що розпочалися незабаром після революції, ще більше зміцнили українську національну ідентичність, адже перед загрозою втрати незалежності українці об'єдналися у боротьбі за суверенітет своєї держави. Саме під час цих подій виникли нові символи української ідентичності, такі як гасло «Слава Україні — Героям слава!» та символіка українських добровольчих батальйонів, що стали символами опору та національної гідності.

Важливим наслідком Революції Гідності стало також формування нової громадянської ідентичності українців. Якщо раніше ідентичність часто була обмежена етнічними чи культурними чинниками, то революція показала, що українською нацією можна бути незалежно від етнічного походження, мови чи регіону проживання. Це зміцнило ідею про громадянську націю, де люди об'єднані спільними цінностями свободи, демократії та прав людини.

Революція Гідності мала глибокий і довготривалий вплив на національну ідентичність українців. Вона підштовхнула українське суспільство до переосмислення своєї історії, мови, культури та місця у світі, а також до усвідомлення своєї ролі як суверенної нації.

Українська ідентичність після революції стала більш цілісною, сповненою відчуттям єдності, патріотизму та прагненням до демократії. Цей процес ще не завершений, але Революція Гідності завжди залишила слід у серцях українців і стала фундаментом для подальшого розвитку української нації.

Мозговий Максим,
студент 2 курсу, групи ТЕ-23001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МОЛОДІЖНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Інформаційні технології за останні десятиліття зробили величезний стрибок у своєму розвитку, значно впливаючи на всі сфери суспільного життя, особливо на молодь. Питання впливу цих технологій на формування молодіжної ідентичності є складним та багатограним, адже воно охоплює соціальні, культурні та психологічні аспекти.

По-перше, варто відзначити, що сучасна молодь перебуває у постійній взаємодії з цифровим середовищем. Соціальні мережі, платформи для обміну інформацією та інші онлайн-сервіси стали основними джерелами інформації та каналами комунікації. Молоді люди використовують ці платформи для

самовираження, побудови та підтримки соціальних зв'язків, що значно впливає на їхню ідентичність. Віртуальні середовища часто дають змогу створювати та підтримувати «цифрові» версії себе, які можуть відрізнятися від реальної особистості.

о-друге, вплив інформаційних технологій змінює ціннісні орієнтири молоді. Усе більше молодих людей орієнтуються на глобальні тренди, що відображаються у популярних соціальних медіа та відеоконтенті. Це веде до зменшення впливу національних та культурних цінностей, замінюючи їх на універсальні, загальносвітові. У деяких випадках це може призводити до кризи ідентичності, коли молодь не може визначити, якими цінностями керуватися у своєму житті.

По-третє, інформаційні технології сприяють створенню нових спільнот за інтересами, які існують незалежно від географічних кордонів. Віртуальні спільноти дозволяють молодим людям знаходити однодумців, обмінюватися думками та досвідом, що впливає на формування нових аспектів особистої ідентичності. Однак, разом з позитивними аспектами виникають і ризики – відчуження від реального світу, підвищений рівень тривожності та зниження соціальних навичок у фізичному середовищі.

З іншого боку, важливо зазначити, що інформаційні технології також можуть слугувати засобом для підвищення обізнаності молоді про національну культуру та історію. Завдяки різноманітним освітнім платформам, онлайн-лекціям та документальним фільмам молодь має доступ до значного обсягу інформації, що дозволяє розширити свій світогляд і зміцнити почуття власної національної ідентичності.

Таким чином, вплив інформаційних технологій на молодіжну ідентичність є двояким. З одного боку, вони сприяють глобалізації та зміні традиційних цінностей, з іншого – відкривають нові можливості для розвитку та збереження національної самосвідомості. Основним викликом сучасного суспільства є пошук балансу між глобальним і локальним, а також розвиток критичного мислення серед молоді, щоб вона могла свідомо обирати, що впливає на її ідентичність.

Сучасні інформаційні технології, включаючи соціальні мережі, онлайн-ігри та мобільні додатки, формують специфічний цифровий контекст, у якому молодь проводить значну частину свого часу. Цей контекст значно відрізняється від традиційного фізичного середовища, у якому колись формувалася ідентичність. Технології дозволяють молодим людям експериментувати з різними аспектами своєї особистості, створюючи нові форми комунікації та взаємодії.

Гевелюк Ілля Максимович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-23001б
ННІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т.В.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Формування національної ідентичності українців відбулося у багатовіковому процесі, що поєднує культурні, мовні, релігійні, політичні та соціальні чинники. Вона пройшла складний шлях від Київської Русі, козацької держави до сучасної України, зберігаючи у собі прагнення до свободи, самовизначення та незалежності. Основні етапи цього становлення відображають культурні й історичні зміни, які об'єднували різні етнічні групи й регіони в єдину націю, попри постійні зовнішні загрози й впливи.

Київська Русь (IX-XIII ст.) була першою великою політичною та культурною формацією на українських землях. Вона об'єднала східнослов'янські племена, заклавши основи спільної культурної традиції, мови та релігії. Запровадження християнства у 988 році князем Володимиром Святославичем сприяло консолідації суспільства, появі спільних моральних цінностей та духовної єдності. Саме в цей час зароджувалося поняття «Русь» як етносу та культурної ідентичності, що стало основою для подальшого розвитку української свідомості. Київська Русь стала символом єдності та культурного багатства, які пізніше відновлювались у народній пам'яті.

Великий вплив на формування національної ідентичності мав період козацької держави (XV-XVIII ст.). Саме козацтво виступило у ролі захисника українських земель, підтримуючи ідею незалежної державності. Богдан Хмельницький і його боротьба з польським гнітом увійшли в історію як приклад боротьби за національні інтереси. Від часів Гетьманщини залишилася не лише політична, але й культурна спадщина, яка включає в себе народні звичаї, пісні, думки, особливу козацьку ментальність. Козацька ідентичність відігравала центральну роль у народній свідомості і згодом стала одним із символів українського народу.

У XVIII-XIX століттях українські землі потрапили під владу Російської та Австрійської імперій. Це був період жорсткої асиміляційної політики, коли українська мова, культура й національні традиції зазнавали утисків. Російська імперія прагнула інтегрувати українців як частину «єдиної російської нації», вважаючи українську ідентичність лише регіональним варіантом російської. Проте цей період також ознаменувався відродженням національної свідомості серед української інтелігенції, яка у своїх літературних і наукових працях підкреслювала унікальність українського народу. Постать Тараса Шевченка,

який назвав українців «синами Русі», але не «синами Росії», стала символом цієї боротьби.

У XIX столітті національна ідентичність отримала новий імпульс завдяки діяльності української інтелігенції. Літературно-етнографічна діяльність, пов'язана з такими постатями, як Іван Франко, Михайло Драгоманов та Пантелеймон Куліш, сприяла формуванню національної свідомості. Важливу роль відіграли організації «Кирило-Мефодіївське братство» та «Просвіта», які розвивали ідею самобутності українців, їхньої історичної місії та культурної спадщини. Внаслідок цього відродження українці дедалі більше почали усвідомлювати себе як окремий народ із власною мовою, традиціями та правом на самовизначення.

Перша світова війна та революційні події початку XX століття стали каталізатором для українського національного руху. Утворення Української Народної Республіки (1917) та Західноукраїнської Народної Республіки засвідчили прагнення українців до політичної самостійності. Втім, тривала окупація з боку Радянського Союзу знову привела до репресій і утисків національної культури. У роки радянської влади українська ідентичність зазнавала складних випробувань: політика русифікації, голодомори, репресії та Друга світова війна стали трагічними сторінками в історії українства. Проте у важких умовах українська мова, література, фольклор залишалися формами культурного опору, які допомагали зберегти національну самосвідомість.

Відновлення незалежності України в 1991 році стало визначальним моментом у новітній історії. Національна ідентичність набула офіційного визнання, що дозволило активно розвивати культуру, мову й освітні інституції. Прийняття Конституції України та зусилля зі збереження історичної пам'яті сприяли закріпленню ідентичності як складової державної політики. У цей період відбулася інтеграція європейських цінностей, що включає права людини, демократію, економічний розвиток та соціальну рівність.

Події Революції Гідності 2013-2014 років стали ще одним переломним моментом у формуванні сучасної української національної ідентичності. Громадяни відстоювали своє право на європейський вектор розвитку та демократичні цінності, що стало свідченням сили національної свідомості. Після Революції Гідності українці стали ще більше цінувати незалежність, суверенітет та власну державність. Новий ідеал патріотизму зміцнився в українському суспільстві, а історичні події розглядаються як частина національної ідентичності.

Формування національної ідентичності українців – це багатовіковий процес, що відображає боротьбу за свободу, збереження культури й мови та прагнення до незалежності. Різні історичні етапи, від Київської Русі до сучасної України, стали символами національного єднання. Українська ідентичність, ґрунтуючись на спільних культурних, мовних і моральних цінностях, є важливим чинником, який об'єднує українське суспільство та визначає його майбутнє.

Саух Діана Валеріївна,
студентка 2 курсу магістратури
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ДЕМОГРАФІЧНА ПРОБЛЕМА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ПРИЧИНИ КРИЗ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Демографічний фактор є основою для економічного, інтелектуального та політичного розвитку суспільства, впливаючи на різні аспекти життя країни. Демографічний фактор включає такі характеристики населення, як чисельність, статево-вікову структуру, сімейні формати, народжуваність, смертність, міграцію, стан здоров'я та професійно-освітній рівень.

Економічна демографія вивчає взаємозв'язок між економічними і демографічними показниками, що дозволяє виявити вплив економічних умов на демографічну сферу та навпаки. Терміни «демографія» і її сучасне трактування охоплюють вивчення кількісних, географічних, структурних і процесуальних характеристик населення з метою розробки демографічної політики.

Серед демографів існують різні погляди на область дослідження демографії, деякі з яких обмежуються демографічною статистикою, тоді як інші враховують ширший контекст, включаючи тривалість життя та її вплив на населення.

Демографічний процес є послідовністю подій у житті людей, таких як народжуваність, смертність і шлюбність, що впливають на відтворення поколінь. Аналіз чисельності поколінь у демографії може проводитись за окремими факторами (наприклад, народжуваність) або комплексом факторів (наприклад, смертність і розлучення), що дозволяє глибше розуміти демографічні зміни.

Демографічний фактор є індикатором суспільного розвитку, оскільки чисельність і структура населення впливають на потреби в ресурсах, рівень споживання, а також на економічну активність. Економічні зміни часто впливають на демографічні процеси, зокрема на рівень народжуваності, смертності та міграції, що можна аналізувати через методи кореляційно-регресійного аналізу.

Демографія як наука об'єднує кількісний та якісний аналіз населення для розуміння закономірностей його розвитку та прогнозування демографічних тенденцій. Взаємозв'язок між демографічними і соціально-економічними факторами є важливим для розробки державної політики, що має на меті стабілізацію демографічної ситуації, зокрема підтримку народжуваності та поліпшення тривалості життя.

Сучасні демографічні тенденції, такі як старіння населення, зниження народжуваності та підвищення рівня міграції, є викликами, які впливають на

соціальну, економічну і політичну стабільність суспільства. Тривалість життя є ключовим показником, що визначає структуру вікових груп населення, впливаючи на економічні ресурси, медичні витрати та систему соціального забезпечення.

Отже, демографічний фактор є ключовим елементом, який визначає потенціал та напрям розвитку суспільства. Його вплив на економічні, соціальні та політичні процеси важко переоцінити, адже саме демографічні показники визначають потреби в робочій силі, рівень споживання, попит на соціальні послуги та забезпечення. Розуміння взаємозв'язків між демографією та економікою дозволяє краще адаптувати державну політику до сучасних викликів, зокрема таких, як старіння населення, зміна статево-вікової структури та збільшення міграційних потоків. Системний підхід до вивчення демографічних процесів сприяє прогнозуванню соціально-економічних тенденцій та є основою для ефективного планування і реалізації демографічної політики, спрямованої на забезпечення стабільного розвитку країни.

Література

Шаповалов В. Категорії та поняття демографічного аналізу. Актуальні проблеми та перспективи розвитку соціально-трудових відносин в умовах змін: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 9–10 вересня 2022 року) за заг. ред. Т. А. Костишиної, Л. В. Степанової. Полтава: ПУЕТ, 2022.

Калуга В.Ф. Соціологія. Навчально-методичний посібник : практикум для самостійної роботи студентів із вивчення курсу. К.: Видавничий центр НАУ. 2024. 132 с

Клименко Сергій Миколайович,
студент 2 курсу, групи ТТ-2308
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ЗМІНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Повномасштабне вторгнення Росії прискорило формування політичної нації в Україні. Українці все більше відходять від етнічного розуміння ідентичності та об'єднуються навколо громадянських і політичних цінностей, що характеризують демократичну державу. Таке об'єднання стало відповіддю на зовнішню загрозу, що спонукала до усвідомлення себе не просто як етнічної спільноти, а як єдиної політичної нації, яка захищає свободу, рівноправ'я і

людські права. Це формує стійкі підвалини для подальшого демократичного розвитку і консолідації українського суспільства.

Напад на Україну спонукав глибше осмислити свою історію, мову та національні символи. Історичні постаті, які колись боролися за незалежність України, набули нового символічного значення як взірці стійкості та патріотизму. Це також сприяло процесам деколонізації та відмові від радянської і російської символіки, що втілюються як на державному, так і на особистісному рівнях. Розуміння історії як джерела національної гордості стає частиною нової колективної ідентичності, що формується в умовах агресії.

Російська агресія різко окреслила лінії між «своїми» і «чужими». Попри це, українське суспільство демонструє здатність до інклюзивності та єдності, долаючи внутрішні культурні й регіональні розбіжності. Це сприяє формуванню інклюзивної національної ідентичності, яка враховує різноманітний культурний і мовний досвід, а отже, підтримує національну єдність і стійкість, важливі для сучасної України.

Релігія стала важливим ресурсом психологічної підтримки для багатьох українців. У кризових умовах церкви та релігійні громади відіграють ключову роль у наданні духовної та моральної підтримки, допомагаючи зберігати стійкість і віру в перемогу. Крім того, релігійні установи часто надають гуманітарну допомогу та беруть участь у волонтерській діяльності, що підвищує довіру до них та сприяє суспільній єдності.

Агресія Росії змусила Україну розробляти більш послідовну та цілісну політику у сфері національної ідентичності. Держава активно підтримує проекти, що сприяють розвитку громадянської свідомості, національно-патріотичного виховання, а також підсилює роль української мови та культури. Розвиток стратегії для інтеграції національних меншин стає критичним завданням, оскільки сприяє внутрішній єдності та запобігає можливим внутрішнім конфліктам.

Література

Аналіз основних тенденцій у сфері колективних ідентичностей українського суспільства: виклики національній безпеці : аналіт. доп. [Потапенко В., Тищенко Ю., Каплан Ю., Степико М., Валецький О. та ін.]; за ред. В. Потапенка, Ю. Каплан. Київ: НІСД, 2024. 68 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.13>

Калуга Володимир. (2024). Війна як індикатор поточної ситуації України, Росії та центрів світового впливу / Wojna Rosji z Ukrainą i Zachodem. – red. Sergiusz Wasiuta Tomasz Wójtowicz. – Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. – 559 st. – st 433-453.

Марущак Олег Ігорович,
студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

РОЛЬ МОВИ У НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мова є одним із найважливіших елементів національної ідентичності. Вона не лише забезпечує комунікацію між людьми, але й відображає культуру, історію та менталітет народу. У сучасному світі, де глобалізація та інформаційні технології змінюють способи взаємодії, мова залишається ключовим чинником збереження національної самобутності.

Мова є носієм культурних традицій, фольклору, літератури та мистецтва. Вона зберігає та передає знання і цінності від покоління до покоління. Наприклад, українська мова зберігає в собі багатовікову історію боротьби за незалежність та самобутність.

Через мову передаються історичні події, легенди та міфи, що формують національну свідомість. Наприклад, українська мова зберігає в собі багатовікову історію боротьби за незалежність та самобутність. Мова відображає особливості мислення, світогляду та поведінки народу. Вона формує національний характер та впливає на соціальні норми і цінності.

Визнання мови як державної сприяє її розвитку та поширенню в усіх сферах суспільного життя. Наприклад, українська мова є офіційною мовою України, що забезпечує її використання в державному управлінні, освіті та медіа.

Викладання рідною мовою забезпечує глибше розуміння навчального матеріалу та сприяє розвитку наукових досліджень. Українські університети та наукові установи активно використовують українську мову для проведення досліджень та публікацій.

Мова є основою для розвитку національної культури, літератури, театру, кіно та інших видів мистецтва. Українська література, музика та кіно є важливими складовими національної ідентичності.

В умовах зовнішньої агресії мова стає важливим чинником національної безпеки, допомагаючи зберегти національну ідентичність. Наприклад, в умовах російської агресії українська мова є важливим елементом опору та збереження національної єдності.

Використання рідної мови в медіа та інформаційних технологіях сприяє захисту від інформаційної експансії та маніпуляцій. Українські медіа активно використовують українську мову для поширення достовірної інформації та протидії пропаганді.

Мова об'єднує громадян, сприяє соціальній згуртованості та зміцненню національної свідомості. Використання української мови в повсякденному житті сприяє формуванню спільної національної ідентичності.

Глобалізація ставить нові виклики перед збереженням національної ідентичності, зокрема через поширення англійської мови та культурних впливів. Важливо зберігати баланс між інтеграцією у світову спільноту та збереженням національної самобутності.

Важливо підтримувати і розвивати рідну мову, щоб зберегти культурну спадщину та національну самосвідомість. Державні програми та ініціативи з підтримки української мови сприяють її популяризації та розвитку.

Використання рідної мови в міжнародних відносинах сприяє зміцненню національного престижу та культурного обміну. Українська мова активно використовується в дипломатичних відносинах та міжнародних організаціях.

Отже мова є невід'ємною частиною національної ідентичності. Вона відображає культуру, історію та менталітет народу, сприяє консолідації суспільства та захисту національної безпеки. В умовах глобалізації важливо підтримувати і розвивати рідну мову, щоб зберегти національну самобутність та культурну спадщину. мова залишається ключовим чинником, що об'єднує націю та забезпечує її розвиток у сучасному світі.

Олійник Віктор Петрович,
студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Революція Гідності 2013-2014 років стала переломним моментом для українського суспільства та мала значний вплив на формування національної ідентичності та патріотичної свідомості народу. Ці події об'єднали українців навколо спільних цінностей свободи, демократії та гідності, заклали фундамент нової ідентичності та відіграли важливу роль у подальшому розвитку України.

Однією з головних причин, що призвели до Революції Гідності, стала відмова від європейського вектору розвитку, який став символом демократичних стандартів та правозахисного руху. Рішення уряду зупинити процес євроінтеграції обурило український народ і посилило його бажання підтвердити свою приналежність до європейської спільноти. Як наслідок, українці стали більше усвідомлювати свою ідентичність і прагнули захистити свою незалежність, що знайшло відображення у зростанні почуття патріотизму, національної єдності та солідарності.

Після Революції Гідності значно зріс інтерес до української мови, культури та історії. Багато українців почали активно вивчати національні символи і традиції, зросло почуття національної приналежності. Деїндоктринація, що відбувалася в різних частинах країни, стала символом боротьби з впливами минулого і прагненням дистанціюватися від спадщини Радянського Союзу. У цьому процесі формувалася нова національна ідентичність, орієнтована на власні традиції та європейські цінності.

Водночас події на сході України та анексія Криму стали важливим випробуванням для українців і ще більше зміцнили їхню національну свідомість. Боротьба за захист територіальної цілісності та незалежності спонукала громадян до об'єднання у боротьбі проти зовнішніх викликів та ще більше зміцнила почуття єдності. Волонтерський рух та народна підтримка збройних сил також сприяли зміцненню суспільства та зростанню національної солідарності.

Подальше зміцнення національної ідентичності вимагає продовження роботи з відновлення національних цінностей, популяризації української мови та культури, зміцнення національної пам'яті та єдності. Важливо також підтримувати реформи, спрямовані на встановлення демократичних стандартів, які сприятимуть подальшій інтеграції України в європейський простір.

Таким чином, Революція Гідності мала значний вплив на формування сучасної української ідентичності, заснованої на цінностях свободи, незалежності та солідарності. Вона об'єднала українців у напрямку демократичних та європейських ідеалів, заклала підвалини для подальшого розвитку національної свідомості та стала важливим кроком на шляху до забезпечення стабільності, безпеки та майбутнього процвітання українського суспільства.

Література

Гібернау Монтсеррат. Ідентичність націй. Монтсеррат Гібернау; (пер. Петро Таращук). К.: Темпора, 2012. 303 с.

Калуга В.Ф. Основи світової політики: навчальний посібник К.: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. 2018. 132 с.

Броварець Микита Євгенович,
студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА САМОІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК КЛЮЧ ДО ОСМИСЛЕННЯ ПРИРОДИ ЛЮДИНИ

Ідентичність та самоідентичність людини – це фундаментальні поняття, що відіграють ключову роль в осмисленні природи людини та її буття. Питання ідентичності та самоідентичності дозволяють людині глибше зрозуміти своє місце у світі, власний внутрішній світ і взаємини з суспільством. Незважаючи на широкі дослідження в галузі філософії та психології, ці феномени досі залишаються недостатньо розкритими. Їх вивчення особливо актуальне, адже розуміння сутності ідентичності може допомогти людині вирішити внутрішні протиріччя та досягти психологічної стабільності.

Існування людини несе в собі парадокс: людина є автономною істотою, але при цьому нерозривно пов'язана із суспільством. Ця подвійність породжує напруженість між внутрішніми переконаннями та вимогами зовнішнього середовища, зокрема колективними нормами та очікуваннями. Феномени ідентичності та самоідентичності можна розглядати як відображення цих протиріч: ідентичність дозволяє людині визнавати свою приналежність до суспільства й дотримуватися його норм, тоді як самоідентичність дає можливість усвідомити власну унікальність і відокремити себе від інших. Завдяки самоідентичності людина стверджує своє «Я» як незалежну сутність. У процесі дорослішання і соціалізації особистість проходить певні етапи, починаючи від стану індивіда – біологічної істоти, яка володіє потенціалом для становлення особистістю, – і завершуючи формуванням індивідуальності.

Індивідуальність можна вважати вищою формою самоідентичності, що виражає унікальні риси внутрішнього світу людини, її неповторність і самотність. Саме індивідуальність дозволяє людині зберігати свою унікальність, перебуваючи у соціальному середовищі.

Соціальні ролі та культурні цінності відіграють вирішальну роль у становленні особистості. Сформована особистість здобуває не лише здатність до самоідентифікації, а й комплекс культурних і соціальних ролей, пов'язаних з різними аспектами життя. Це дозволяє людині зайняти певне місце у суспільстві та взаємодіяти з іншими. Важливими аспектами особистісної зрілості стають культура мислення і мовлення, рівень соціальної адаптивності та внутрішньої цілісності, які складають культурний образ особистості.

Глибоке вивчення феномену ідентичності та самоідентичності дозволяє не лише пояснити механізми, які керують поведінкою людини, а й виявити внутрішні психологічні процеси, що визначають соціальну стійкість

особистості. Знання цих механізмів допомагає ефективно керувати внутрішніми конфліктами та сприяє гармонійному розвитку.

Самоідентичність відіграє важливу роль у особистісному та духовному розвитку, оскільки дозволяє людині зберігати індивідуальність і знаходити внутрішню гармонію, залишаючись незалежною від впливу зовнішнього середовища. Завдяки самопізнанню і творчому самовираженню людина досягає стану, за якого вона може жити у суспільстві, але при цьому не розчиняється в ньому. Таким чином, самоідентичність і ідентичність стають важливими елементами, що допомагають людині усвідомлювати і приймати себе в умовах постійних змін та соціальної нестабільності.

Вивчення феноменів ідентичності та самоідентичності допомагає досягти соціальної та психологічної стійкості, а також підтримувати особистісний і духовний розвиток людини. В умовах сучасного інформаційного та соціального тиску потреба у цілісності свого внутрішнього світу та у збереженні власної унікальності стає ще важливішою, що вимагає усвідомленого підходу до дослідження та розуміння цих понять.

Література

Артеменко А. Ідентичність як дискурс. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер.: Філософія. 2012. Вип. 10. С. 91-99.

Калуга В.Ф. Ідентичність та самоідентичність в соціальному бутті людини: від конфлікту до єднання. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. 2014. 412 с.

Хоменко Денис Олександрович,
*студент 3-го курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.*

ГЛОБАЛЬНІ КОНФЛІКТИ ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Починаючи із другої половини ХХ століття людство зіткнулося із епохою нового глобального капіталізму, який спричинив такі процеси як залежність одних держав від інших, мобільність світу, поняття «масової культури», посилення корпорацій та розширення світового ринку.

Людина – істота соціальна. Тільки в групі, поруч з іншими, відбудовуючись від інших, вона розуміє власне Я. Групи «пропонують» нам ідентичність, визначають, хто ми є, якими є. Вони підвищують або, навпаки, знищують нашу самооцінку. Люди приєднуються до такої групи, яка дає їм можливість почуватися добре. І, як правило, привласнюють ідентичність цієї групи.

До такого висновку дійшов усесвітньо відомий вчений Анрі Тайфель (Тайфель), провівши низку складних експериментів. Він багато працював з психологією та когнітивними упередженнями, намагаючись знайти для себе відповідь на питання, чому одні люди починають ненавидіти інших через якісь зовнішні речі: приналежність до певної релігії, нації тощо.

Національна ідентичність – це відчуття приналежності до певної нації, спільноти людей, які мають спільні культурні, історичні, мовні та територіальні ознаки. Вона включає в себе як усвідомлення себе як частини нації, так і взаємодію з іншими національними спільнотами.

Дане питання досліджували: Бек У., Робертсон Р., Панарин А.С., Цимбал Т.В., Луцишин Г., Годзіні Дж., К. Маркс, Ф. Енгельс, Г. Г. Гоппе, Р. Генон. Як запевняли отці марксистського руху Карл Маркс та Фрідріх Енгельс: такий буржуазний інститут як нація, що саме у ХІХ столітті набув значення в процесі розвитку капіталістичних відносин - у майбутньому цим самим капіталізмом і буде стертий. Нація буде замінена більш високим типом людського суспільства, який сформується у процесі злиття. Не будемо вдаватися у більш глибоке вивчення лівих ідей, але визнаємо, що прогнози Маркса поступово збуваються. Для підкріплення цього твердження, варто розглянути те, що відбувається у сучасному світі на даний момент.

Глобалізація, з одного боку, сприяє взаємодії між культурами, посилюючи міжкультурний обмін, але з іншого – може спричиняти виклики для національних ідентичностей через культурну гомогенізацію та втрату унікальності місцевих традицій.

Глобальні конфлікти як фактор трансформації ідентичності: У періоди глобальних конфліктів, таких як війни чи економічні кризи, національна ідентичність може зазнавати змін. Це може бути проявом об'єднання нації перед зовнішньою загрозою або ж, навпаки, втратою відчуття єдності через внутрішні суперечності.

Національна ідентичність в умовах геополітичних криз: Наприклад, в умовах міжнародних конфліктів (як війна в Україні) люди можуть знову віднайти свою національну ідентичність через боротьбу за незалежність, самовизначення, та захист власної культури. Водночас, такі конфлікти можуть призводити до політичної фрагментації націй і виникнення нових ідентичностей.

Ідентичність – термін латинського походження (*identicus*), який означає «тотожний» – такий, що збігається з чимось (кимось), зберігає свою цю тотожність, подібність самому собі. Але ж очевидно, що ідентичність не може бути безконечною, постійною – вона мінлива, ідентичність мінлива, ми можемо її формувати. Ідентичність змінюється – і як науковці, і як свідомі громадяни ми можемо шукати способи впливу на зміни.

Культурні елементи, такі як мова, релігія, традиції, символи, є важливими складовими національної ідентичності, що можуть зміцнювати національну єдність у важкі періоди. Проте, глобалізація та мультикультуралізм можуть змінювати чи навіть загрожувати збереженню цих елементів.

Націоналізм і глобалізм у контексті національної ідентичності: У відповідь на глобальні загрози, посилення націоналізму може бути виразом бажання зберегти культурні та політичні особливості нації. Водночас, глобалізація створює потенціал для міжнаціонального співробітництва і взаємоповаги.

Економічні і соціальні наслідки глобальних конфліктів для національної ідентичності: Кризи можуть змінювати соціальну структуру суспільства, викликати еміграцію, змішування культур і нові форми самоідентифікації, що, в свою чергу, може зруйнувати традиційні національні рамки.

Національна ідентичність є динамічною категорією, яка змінюється під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, зокрема глобальних конфліктів. Водночас національна ідентичність залишається важливим елементом для згуртованості суспільства в періоди кризи.

Література

Декомб В. клопоти з ідентичністю. [Електронний ресурс] Режим доступу http://rethinkingdemocracy.org.ua/Library/12_Descombes3.pdf

Калуга В.Ф. «Конструкція» людини з точки зору функціонального підходу до розрізнення її колективного та індивідуального начал / Філософія публічного управління. Науково-практичний журнал. № 2, 2018. С.13-19.

Мазур Л. І. Самоідентичність особистості як філософсько-антропологічна проблема: монографія. Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 431 с.

Гмирко Віталій Сергійович,
*студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.*

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: КРИЗА САМОВИЗНАЧЕННЯ

Національна ідентичність – це важливий елемент самовизначення будь-якої людини, і в умовах глобалізації її роль стає ще більш актуальною. Сучасний світ із його тенденціями до мультикультурності та глобальної взаємозалежності ставить перед національними ідентичностями нові виклики. Серед основних проблем – вплив глобалізації, розвиток інформаційних технологій і зміни в культурному середовищі.

На мою думку, у добу цифрових технологій ідентичність ніби «розмивається». Віртуальний світ створює альтернативну реальність, у якій люди формують свою суб'єктивну ідентичність. Це, як вважає Литовченко,

може призвести до втрати унікальності особистості. Соціальні мережі стають для молоді місцем пошуку себе, змінюючи традиційні культурні орієнтири.

Також я хочу звернути увагу на кризу демократичних цінностей, яка тісно пов'язана з кризою ідентичності. Демократичні цінності, що формують національну ідентичність, опиняються під тиском нових політичних та культурних тенденцій, які зменшують єдність національних спільнот. Крім того, виникає конфлікт між глобальними і національними цінностями, що спричиняє відчуття втрати «самості» та кризу національної ідентичності.

Знання про національну ідентичність має історичне підґрунтя, і важливо пам'ятати про спадок національно-визвольних рухів і культурних діячів, таких як Тарас Шевченко. Він закликав українців до самоідентифікації та вивчення своєї культури й історії. Українська ідентичність має особливий шлях розвитку, збережений через боротьбу за незалежність.

Підсумовуючи, сучасні виклики національній ідентичності вимагають відродження та підтримки національних цінностей в умовах глобальних трансформацій. Це важливо для збереження культурної самобутності й можливості для кожного знайти своє місце у світі.

Література

Калуга В.Ф. Світова політика: від сукупності чинників до цілісного феномену. Вісник аграрної історії. К. : ТОВ Тім-Сервіс. 2017. Випуск 21-22. С. 243-248.

Тейлор Чарльз. Джерела себе: творення новочасної ідентичності: Пер. з англ. Ч. Тейлор ; заг. ред. пер. з англ. А. Васильченко ; Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". Центр європейських гуманітарних досліджень. К.: Дух і Літера, 2005. 691 с.

Мостовенко Андрій Васильович
студент 3 курсу, групи АІ-2201
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

ВПЛИВ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ НА УКРАЇНЦІВ

Революція Гідності стала переломним моментом для України, який суттєво вплинув на національну ідентичність та консолідував українське суспільство. Під час цих подій українці з різних регіонів об'єдналися навколо спільних цінностей, таких як свобода, справедливість та прагнення до демократичного суспільства. Протести в центрі Києва і підтримка в різних куточках країни показали, наскільки сильною є потреба в незалежності та державній автономії. Ці події викликали хвилю патріотичних настроїв, зміцнюючи національну

ідентичність через відчуття єдності та спільної відповідальності за майбутнє країни.

Також Революція Гідності стимулювала глибоку переоцінку історичних і культурних орієнтирів. Після подій Майдану українці почали більш активно осмислювати своє історичне коріння, звертаючись до постатей і подій, які раніше були менш відомі або недостатньо оцінені. Символи й особистості, пов'язані з національно-визвольними рухами, почали набувати нових значень, стаючи маркерами сучасної української ідентичності. Такий культурний перегляд допоміг усвідомити не лише багатовікову боротьбу за незалежність, але й зростання власної ролі кожного громадянина у цій історії.

Революція Гідності також сформувала в українців відчуття особистої відповідальності за долю країни. Масові протести свідчили про зрілість громадянського суспільства та небайдужість до політичних рішень, що формують державну політику. Вперше за багато років люди у великій кількості почали розуміти, що їхній голос має значення, а особиста активність може впливати на доленосні рішення. Це стало суттєвим кроком у відході від радянських стереотипів, які культивували залежність від державної влади і централізованого контролю.

Ще одним важливим аспектом стала орієнтація на європейські цінності та стандарти, яка після Революції Гідності стала не лише політичним курсом, а й інтегральною частиною національної ідентичності. Прагнення до кращого рівня життя, демократичних свобод та поваги до прав людини зблизило українців із Європою, ставши мрією та метою, яка об'єднала суспільство. Для багатьох українців ці цінності стали критеріями оцінки розвитку суспільства і частиною особистих життєвих принципів.

Разом із цим, події Майдану та війна на сході України посилили процес відмежування від російської культурної та політичної доміанти. Російська мова, культура та політичний вплив стали асоціюватися з агресією та негативним впливом, що спричинило прискорення процесу зміцнення української мови та культури. Національна мова та культурні символи почали відігравати важливішу роль у суспільстві, зміцнюючи культурні основи незалежності.

Особливе місце в цьому процесі посіла молодь, яка активно брала участь у протестах і виявила високий рівень патріотизму та готовності захищати національні інтереси. Молоде покоління українців отримало досвід активної громадянської позиції, що сприяло формуванню нової генерації, для якої національна свідомість є природною. Завдяки цьому підвищився рівень національної самосвідомості серед молоді, що стало індикатором стійкого формування національної ідентичності.

Зрештою, Революція Гідності сформувала нові символи й образи, які тепер уособлюють українську боротьбу за гідність та свободу. Такі постаті, як Небесна Сотня, стали невід'ємною частиною національної гордості й символом самовідданої боротьби за ідеали свободи. Ці символи залишаються нагадуванням про ціну, яку було сплачено за вибір демократичного шляху, і продовжують надихати українців боротися за свою країну та її майбутнє.

Література

Бебель А. Національна та інтернаціональна ідея пер. з нім. мови / А. Бебель, Є. Пернерсторфер ; передмов. і додатки Б. Грінченко. 2-ге вид. К., 1917. 55 с.

Калуга В.Ф. (2022). Суспільство та держава у світлі їх функціонального навантаження як джерело незручних питань в розрізі соціального буття людини. *Krakowskie Studia Małopolskie*. Krakow : Wydawnictwo Adam Marszałek. № 3 (35). с. 67-86.

Ковтун Євгеній Вікторович,
студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Система освіти відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності. Це пов'язано з тим, що саме через освітній процес суспільство передає свої цінності, історичний досвід, культурну спадщину та мову молодому поколінню. В Україні освіта відіграє особливу роль не лише у передачі знань, а й у вихованні патріотизму, національної єдності та почуття приналежності до власної нації.

За останні десятиліття українська система освіти зазнала значних змін з метою зміцнення національної ідентичності та європейських демократичних цінностей: після здобуття незалежності в 1991 році необхідно було відмовитися від ідеологізму радянських часів і зосередити освіту на розвитку української культури, історії, мови та ідентичності. Необхідно було зосередити освіту на розвитку української культури, історії, мови та ідентичності. Освітні реформи стали частиною цього процесу, створюючи можливості для виховання нового покоління, яке орієнтується на національну спадщину та європейські цінності.

Однією з найважливіших трансформацій стало просування української мови як основної мови освіти. Законодавчі ініціативи щодо мовної політики в освіті посилили роль української мови в навчальних закладах та підвищили рівень володіння нею серед молоді. Цей процес підтримує почуття національної ідентичності, долає історичні протиріччя навколо мовних питань та сприяє об'єднанню населення на спільній культурній та мовній основі.

Навчальна програма також допомагає виховувати повагу до національної спадщини, приділяючи більше уваги українській історії та культурі. Наприклад, вивчення боротьби за незалежність, Революції Гідності, історії українського

державотворення та подій, пов'язаних з видатними культурними діячами, створює міцний фундамент для розвитку патріотизму та розуміння важливості незалежності та суверенітету. Це допомагає молодим людям зрозуміти цінності, що лежать в основі національної ідентичності, та з'ясувати своє місце в національній спільноті.

Іншим важливим елементом є розвиток громадянської освіти, яка знайомить учнів з демократичними принципами, правами людини та роботою уряду. Програми громадянської освіти виховують відповідальність за майбутнє країни, формують активну громадянську позицію та сприяють соціальній згуртованості навколо цінностей свободи та справедливості.

Невід'ємною складовою національної ідентичності є культурна освіта, яку активно підтримують навчальні заклади. Організуючи культурні заходи, зберігаючи етнічні традиції та відзначаючи національні свята, школи та університети створюють середовище, в якому учні дізнаються про свою культурну спадщину та поважають її. Це допомагає молодим людям відчути зв'язок зі своїм народом і зрозуміти свою роль у збереженні та примноженні національних традицій.

Система освіти має великий потенціал для подальшого розвитку національної ідентичності, особливо в умовах інформаційного впливу та процесу глобалізації. Важливим напрямком є збереження та розвиток освітніх реформ, які зміцнюють українську мову, культуру, історичну пам'ять та патріотичне виховання. Розвиток освітніх ініціатив, спрямованих на інтеграцію України в європейський освітній простір, також сприятиме поглибленню демократичних цінностей, поваги до прав людини та посиленню конкурентоспроможності молодого покоління на міжнародній арені.

Таким чином, українська система освіти відіграє важливу роль в об'єднанні українців навколо спільних цінностей, мови та культури, а також у формуванні національної ідентичності. Система освіти закладає фундамент для розвитку свідомого, патріотичного та відповідального суспільства, здатного відстоювати національні цінності та успішно рухатися шляхом до демократичного та процвітаючого майбутнього.

Література

Богачов, А. Л. Культурна ідентичність і пам'ять. Філософська думка. 2013. № 6. С. 22-28.

Калуга В.Ф. Естетичне начало як невід'ємний елемент просвітницько-виховного процесу, особливості його реалізації на практиці. Практична філософія. К.: ПАРАПАН. 2013. № 1. С. 108-114.

Доценко Владислав Олександрович,
студент 3 курсу
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ - СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Національна ідентичність України значно покращилася за останні кілька десятиліть, але сьогодні вона стикається з новими і серйозними проблемами, пов'язаними як з внутрішніми, так і з зовнішніми факторами. Після Революції Гідності та початку війни на сході України у свідомості українців відбулися серйозні зміни, сформувалося нове бачення національних цінностей, але подальше зміцнення національно-патріотичної ідентичності зіткнулося з низкою серйозних перешкод.

Однією з найважливіших проблем є вторгнення Російської Федерації, яка з 2014 року веде гібридну війну з Україною. Крім військових дій, Росія активно використовує пропаганду та інформаційні маніпуляції, намагаючись підірвати національну єдність України, розколоти суспільство і поширити проросійські настрої серед частини населення. У цій ситуації українське суспільство змушене шукати способи протидії інформаційним атакам декомунізації та підвищення обізнаності громадськості, особливо серед молодого покоління, чутливого до Інтернету та соціальних мереж.

Друга проблема пов'язана з регіональними та культурними відмінностями, які історично існували на території України. Українське суспільство складається з людей різних національностей, релігійних переконань та мовних уподобань. Незважаючи на зростаючий інтерес до української мови та культури, важливо розвивати єдину національну ідентичність, яка одночасно поважає різноманітність і враховує особливості кожного регіону. Інтеграція таких підходів вимагає чуйності та відповідальної державної політики.

Ще одна проблема полягає в забезпеченні прав етнічних меншин одночасно з розвитком української мови як національної. В останні роки Україна активно працює над поширенням української мови у сфері освіти, культури та ЗМІ. Однак важливо забезпечити комфортні умови для всіх громадян України, незалежно від їх мовного середовища, що дозволить їм сформувати всеосяжну національну ідентичність.

Соціально-економічні проблеми також впливають на суспільну свідомість. Декомунізація, високий рівень трудової міграції серед українців призводить до розриву соціальних зв'язків і втрати почуття національної ідентичності серед тих, хто довгий час жив за кордоном, щоб підтримувати відносини з Україною, необхідні заходи з декомунізації серед діаспори, щоб зберегти українську культуру і спонукати громадян повернутися в свої рідні країни.

Враховуючи ці проблеми, подальше зміцнення національної ідентичності вимагає повної підтримки з боку держави. До них відносяться політика декомунізації, спрямована на поширення української культури, історії та мови, захист національної пам'яті, розвиток громадянської освіти та боротьбу з дезінформацією. Важливо продовжити реформу освіти, щоб виховати молоде покоління в дусі патріотизму, єдності та відповідальності.

Отже, існуючі виклики національної ідентичності України серйозні і багатогранні, але їх подолання дозволить тільки скоординованим діям громадянського суспільства і держави, заснованим на принципах свободи, єдності та національної гідності, підтримувати і розвивати національну ідентичність України в сучасному світі.

Література

Артеменко А. Ідентичність як дискурс. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філософія. 2012. Вип. 10. С. 91-99 .

Козловець М. А. Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізації : монографія. К. : ПАРАПАН, 2010. 347 с.

Kaluha V.F. Through the prism of struggle for identity: ukrainian-russian confrontation of the first quarter of the XXI century. The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing". 2022. p. 923-932.

Якимеко Дмитро Олегович,
студент 3 курсу,
механіко-технологічного факультету
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.

МОВА ЯК КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Мова є не лише засобом комунікації, а й важливим елементом національної ідентичності. Вона відображає культурні, історичні, соціальні та психологічні особливості народу, формує національну свідомість і забезпечує єдність в межах держави та серед її громадян. Проблеми, пов'язані із збереженням, розвитком та функціонуванням мов, набувають особливої актуальності в умовах глобалізації, міграційних процесів та культурних трансформацій, що становить серйозний виклик для багатьох країн.

Однією з основних причин загрози національним мовам є їхнє знецінення в умовах домінування глобальних мов. Мова, яка не підтримується в навчанні, медіа, культурних сферах та адміністративних структурах, поступово втрачає свою роль як основний елемент ідентичності нації. У деяких країнах існують

проблеми з захистом мовних меншин, що створює соціальні напруги та викликає політичні конфлікти.

Не менш важливою є проблема різноманіття мов в країнах з багатомовними населеннями, де одна або кілька мов домінують, в той час як інші перебувають під загрозою зникнення. Це питання зокрема стосується народів, які мають свої мови, але не мають достатньо можливостей для їхнього розвитку та підтримки.

Для збереження та розвитку національних мов необхідно вжити низку заходів, включаючи створення політик для підтримки мовної освіти, стимулювання використання рідних мов у медіа та науковій діяльності, а також забезпечення культурного обміну та досвіду з іншими країнами. Важливою складовою є законодавча підтримка мовних прав громадян, захист їхнього права на використання рідної мови в усіх сферах суспільного життя.

Основні причини мовних криз та загроз для національної ідентичності включають:

- Загроза зникнення мов: глобалізація, міграція та домінування міжнародних мов, таких як англійська, призводять до зменшення використання рідних мов у багатьох країнах.

- Дискримінація мовних меншин: в деяких країнах національні меншини стикаються з обмеженнями у використанні своїх мов у державних та освітніх установах.

- Низький рівень мовної освіти: відсутність належної мовної освіти може призвести до втрати мовних навичок серед нових поколінь.

Врегулювання мовних криз передбачає застосування таких механізмів:

- Мовна політика: створення законодавчих та соціальних ініціатив, які сприятимуть використанню національних мов у всіх сферах: від освіти та науки до культури та медіа.

- Захист прав мовних меншин: забезпечення прав національних меншин на вивчення та використання рідної мови в офіційному та суспільному житті.

- Підтримка мовної освіти: розвиток системи навчання рідної мови, як в школах, так і в середовищі дорослих, використання новітніх технологій для популяризації мови.

- Міжнародне співробітництво: обмін досвідом між країнами щодо збереження мовної різноманітності, підтримка міжнародних організацій, які працюють над збереженням мов, що знаходяться під загрозою зникнення.

Мова є не тільки важливим інструментом комунікації, але й основою національної ідентичності, без якої неможливо уявити цілісність культури та традицій. Вона є живим свідченням історії та духовних цінностей народу, тому її збереження та розвиток є пріоритетним завданням для будь-якої країни. В умовах глобалізації та інтернаціоналізації мова стає ще важливішим інструментом збереження культурної спадщини, стабільності та національної єдності.

Вирішення мовних проблем вимагає не лише державної підтримки, а й активної участі громадян, освітніх установ, культурних організацій і міжнародних структур. Тільки через скоординовані зусилля можна забезпечити

збереження мовної різноманітності, захистити національну ідентичність і забезпечити стабільний розвиток суспільства у сучасному світі.

Література

Калуга В.Ф. Самоідентичність як атрибут змістовності автентичного буття. Наук. записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філософія. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2016. Вип. 18. С. 41-46.

Козловець М.А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.

Мазур Л. І. Самоідентичність особистості як філософсько-антропологічна проблема: монографія. Л.І. Мазур ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 431 с.

Чайковський Олександр Павлович
*студент 2 курсу,
механіко-технологічного факультету*
Науковий керівник: Калуга В. Ф.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ.*

ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА САМОІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК КЛЮЧ ДО ОСМИСЛЕННЯ ПРИРОДИ ЛЮДИНИ

Ідентичність – це, по суті, набір символів і уявлень, які дозволяють нам відчувати, що ми належимо до певної групи чи культури. Він формується завдяки зовнішнім впливам, які ми отримуємо з дитинства: від сім'ї, школи, релігії, культури. Такі речі, як національність, професія, релігійні чи політичні переконання, є складовими соціальної ідентичності, які дають нам відчуття причетності та допомагають нам знайти своє місце в соціальному світі. Це ніби соціокультурне ядро, яке відповідає на запитання «Хто я в очах інших?» і спонукає нас відповідати певним зовнішнім нормам і очікуванням.

З іншого боку, самоідентичність – це внутрішній досвід, наші справжні почуття та думки про себе. Це інтимне відчуття власного «я», яке виходить за рамки соціальних ролей. Самоідентичність – це те, що робить нас унікальними, воно створює особистий внутрішній світ, у якому живе наша автентичність. Він охоплює наші індивідуальні уявлення про щастя, сенс життя, особисті цінності – все те, у що ми віримо, є нашою справжньою сутністю.

Часто виникає конфлікт між ідентичністю та самоідентичністю. Ми відчуваємо потребу відповідати очікуванням інших, але в той же час хочемо залишатися вірними собі. З одного боку, ідентичність змушує нас слідувати соціальним нормам і адаптуватися до групових ролей, з іншого боку, самоідентичність прагне свободи та простору для самовираження. Це створює

напругу, тому що ми ніби живемо у двох світах: світі соціальних очікувань і світі особистого досвіду. Ці світи іноді можуть накладатися, але часто суперечать один одному.

Гендерні аспекти ідентичності додають цьому конфлікту додатковий вимір. Суспільство очікує певної поведінки залежно від статі – від жінок часто очікують турботливості і чуйності, а від чоловіків – сильності і рішучості. Але наші особисті почуття можуть не збігатися з цими шаблонами, що створює ще більше внутрішньої напруги.

Важливу роль у формуванні особистості відіграють культура, наука, техніка, виховання. Вони дають нам мову, символи, моральні цінності та правила, за якими ми орієнтуємося в суспільстві. Наприклад, культура забезпечує моделі самовираження, які допомагають нам структурувати нашу ідентичність відповідно до певної системи цінностей. Наука та технології, такі як Інтернет, дозволяють будувати нові версії себе в різних соціальних мережах, що відкриває ще більше простору для самовираження та адаптації.

Існують також екзистенційні фактори, що впливають на ідентичність і самоідентичність, такі як свобода, любов, страх і самотність. Свобода дозволяє виражати себе незалежно від соціальних норм і йти власним шляхом, любов створює зв'язок з іншими, страх і самотність, у свою чергу, спонукають до глибшого самопізнання.

Отже, ідентичність і самоідентичність – це дві сторони нашого буття. Гармонія між ними допомагає нам не лише адаптуватися до зовнішнього світу, а й глибше пізнати себе. Але досягнення цієї гармонії вимагає вміння балансувати між суспільними очікуваннями і власними прагненнями, між соціальними ролями та внутрішнім відчуттям «я».

Література

Калуга В.Ф. Ідентичність та самоідентичність в соціальному бутті людини: від конфлікту до єднання. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М. 2014. 412 с.

Калуга В.Ф. В пошуках шляху із пастки утилітарного світу : ірраціональні чинники облаштування спільного світу як альтернатива засиллю приватного інтересу та надуманого раціоналізму. К.: Міленіум. 2008. 162 с.